

Δουλειά για όλους!

Η κυβέρνηση πήρε συγχαρητήρια από τον ΟΟΣΑ γιατί οι δείκτες της ελληνικής οικονομίας βελτιώνονται και αυτό "ανεβάζει την αξιοπιστία της χώρας διεθνώς", όπως βιάστηκε να υπογραμμίσει ο Παπαντωνίου.

Το τι αξία έχουν αυτές οι "βελτιώσεις" πουθενά δεν φαίνεται πιο καθαρά από το μέτωπο της ανεργίας. Ο αριθμός των άνεργων, που ήδη βρίσκεται στο υψηλότερο ιστορικά σημείο στην Ελλάδα, εξακολουθεί να μεγαλώνει.

Είναι θράσος να μιλάνε οι "εμπειρογνώμονες" και οι "αναλυτές" για βελτίωση, την ώρα που ο πανελλήνιος διαγωνισμός για 3.000 θέσεις στο δημόσιο συγκέντρωσε 100.000 αιτήσεις από άνεργους νέους.

Καμιά από τις πόλεις που χτυπήθηκαν μαζικά στην τετραετία 90-93 με το κλείσιμο των "προβληματικών" δεν έχει δει τις ουρές των ανέργων να μειώνονται: Μαντούδι, Λαύριο, Σύρος, Κοζάνη, Πάτρα. Ο κατάλογος των περιοχών όπου αποδείχτηκε ότι "εξυγίανση" και ιδιωτικοποίηση είναι συνώνυμα της ανεργίας, συνεχίζει να μακραίνει. Ο Σκαρμαγκάς δίνει μάχη για να αντιστραφεί επιτέλους αυτή η πορεία.

Σ' αυτές τις συνθήκες, ο νόμος Πεπονί που σφράγισε τις πόρτες για προσλήψεις στο δημόσιο είναι καθαρή πρόκληση. Καμιά δημαγωγία περί "κατάργησης του ρουσφετιού" δεν μπορεί να συγκαλύψει την ωμή πραγματικότητα. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, με εργαλείο το νόμο Πεπονί,

κρατάει στην ανεργία χιλιάδες ανθρώπους την ώρα που τα νοσοκομεία, τα σχολεία, οι συγκοινωνίες, όλες οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας ρημάζουν από έλλειψη προσωπικού. Εδώ φαίνεται παραστατικά όλος ο παραλογισμός του καπιταλισμού σαν σύστημα, αλλά και η παράλυση του ΠΑΣΟΚ μπροστά σ' αυτό.

Οι συγκρούσεις ανάμεσα σε υπουργούς με αφορμή το νόμο Πεπονί είναι άλλη μια απόδειξη για το πόσο παρανοϊκή αλλά και πόσο αφόρητη είναι αυτή η κατάσταση.

Ο Κρεμαστινός, ο Τσούρας και ο Σημίτης αντιπολιτεύονται το νόμο Πεπονί από τη σκοπιά της ελεύθερης αγοράς, επειδή θέλουν να δώσουν στα νοσοκομεία και στις ΔΕΚΟ την "ευελιξία" ιδιωτικών επιχειρήσεων. Ο υπουργός Υγείας που θέλει να επιβάλει σκληρούς μάντζερ στα νοσοκομεία, ο υπουργός Μεταφορών που διώχνει μαζικά κόσμο από την Ολυμπιακή και ο προϊστάμενος του Ροκόφυλλου που προσπάθησε να καταργήσει τις διατάξεις περί ομαδικών απολύσεων -όλοι αυτοί θα ήθελαν τα χέρια τους πιο ελεύθερα σε σύγκριση με τις γραφειοκρατικές διαδικασίες του νόμου Πεπονί.

Τα συνδικάτα δεν πρέπει να στηρίξουν τις ελπίδες τους στην προοπτική να ανοίξουν "παραθυράκια" στο νόμο Πεπονί. Ο "ρεαλισμός" των μικροαλλαγών αφήνει άθικτο το αίσχος της ανεργίας. Το σύνθημα των συνδικάτων δεν μπορεί να είναι τίποτα λιγότερο από το αίτημα "Δουλειά για όλους".

Αυτό σημαίνει πρώτα απ' όλα κινητοποιήσεις για να μειωθεί ο χρόνος δουλειάς χωρίς να μειωθούν οι αποδοχές.

Οι καπιταλιστές τα τελευταία δέκα χρόνια κρατάνε τη βιομηχανική παραγωγή στα ίδια επίπεδα, ενώ έχουν κάνει χιλιάδες απολύσεις. Αυτή η αύξηση της παραγωγικότητας δεν ήρθε μέσα από τις ανύπαρκτες επενδύσεις αλλά μέσα από την εντατικοποίηση. Οι εργάτες που έχουν ακόμα δουλειά δουλεύουν πολύ περισσότερες ώρες σήμερα σε σύγκριση με δέκα χρόνια πριν.

Τώρα που η άρχουσα τάξη μιλάει για "βελτίωση" της οικονομίας, είναι καιρός να απαιτήσουμε αυξήσεις στα μεροκάματα και καθιέρωση του 35ωρου χωρίς περικοπή στις αποδοχές.

Μια τέτοια μάχη ενάντια στην ανεργία δεν μπορεί να περιοριστεί σε Πρωτομαγιάτικες διακηρύξεις. Χρειάζεται δράση.

Χρειάζεται συμπάρσταση στο Σκαρμαγκά που αντιστέκεται στην ιδιωτικοποίηση.

Χρειάζεται ενότητα με τους δασκάλους και τους καθηγητές που αντιστέκονται στην "αποκέντρωση" της παιδείας, δηλαδή σε ένα νέο γύρο περικοπών που θα αυξήσει την ανεργία.

Συντονίζοντας αυτούς τους αγώνες, απαιτώντας 35ωρο, παλεύοντας για να σπάσει το πάγωμα των προσλήψεων στο δημόσιο, χτίζουμε τη δύναμη που μπορεί να βάλει επιτέλους τέλος στην ανεργία και στο σύστημα που τη γεννάει.

Οι αγρότες ξαναπιάνουν το νήμα

Οι καταλήψεις της Εθνικής οδού Αθήνας - Θεσσαλονίκης από τους ξεσηκωμένους αγρότες της Θεσσαλίας ήταν η μεγαλύτερη αγροτική κινητοποίηση εδώ και πολύ καιρό. Για μια στιγμή απειλήσε να εξαπλωθεί πανελλαδικά καθώς δίπλα στα έντεκα μπλόκα, από τις Λιβανάτες ως το Συκούρι, άρχισαν να ξεφυτρώνουν και άλλα: στο Νέστο, στο αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης, στη Χαλκίδα, στα Κιούρκα, στο Αγρίνιο, στην Ηλεία, στη Μεσσηνία. Ήταν σαφές ότι ο Παπαθεμελής έλεγε την αλήθεια όταν δήλωνε παρατούμενος: *"Θα χρειαζόταν στρατός αν αποφασίζαμε τη διάλυση των συγκεντρωμένων"*.

Μπορεί οι συντονιστικές επιτροπές τελικά να υποχώρησαν, λύνοντας τα μπλόκα και βγάζοντας την κυβέρνηση από τη δύσκολη θέση. Όμως, παρά τη συμβιβαστική κατάληξη οι αγροτικές καταλήψεις των δρόμων έφεραν δυναμικά στο προσκήνιο την αγανάκτηση των αγροτών και τη δύναμη που διαθέτουν όταν κινητοποιούνται συλλογικά. Ήταν μια έκρηξη που ήρθε να θυμίσει τους αγροτικούς αγώνες της μεταπολίτευσης στη δεκαετία του '70, τότε που δημιουργήθηκαν και μαζικοποιήθηκαν οι αγροτικοί σύλλογοι. Εκείνοι οι αγώνες γίνονται ξανά επίκαιροι, ύστερα από μια περίοδο κάμψης.

Η συντριπτική πλειοψηφία των αγροτών -σε ποσοστά πάνω από 90%- είναι μικροκαλλιεργητές. Με λίγα στρέμματα χωράφια και με ελάχιστα μηχανήματα αγοράσμένα πάντα με δάνεια από την Αγροτική Τράπεζα, βρίσκονται διαρκώς στριμωγμένοι.

Από τη μια μεριά τους πιέζουν οι μεγαλέμποροι και οι βιομήχανοι που αγοράζουν τα αγροτικά προϊόντα.

Εφτά χιλιάδες αγροτικά νοικοκυριά που ασχολούνται με την κτηνοτροφία δουλεύουν μόνο για τη ΔΕΛΤΑ. Ολόκληρες περιοχές αφιερωμένες στο βαμβάκι, στα καπνά ή στα χαρότευτα προσφέρουν φτηνή ύλη και έτοιμα κέρδη σε φίρμες σαν τον Παπαστράτο εδώ και δεκαετίες. Αλλά και η σοδειά που δεν προσορίζεται για βιομηχανική επεξεργασία λεηλατείται από τους χονδρέμπορους.

Ήταν μια έκρηξη που ήρθε να θυμίσει τους αγροτικούς αγώνες της μεταπολίτευσης στη δεκαετία του '70

Οι συνεταιρισμοί ποτέ δεν κατάφεραν να προστατέψουν τους αγρότες από αυτή την αρπαγή. Το απώγιο της δύναμής τους σημειώθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '80, όταν η πρώτη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, κάτω από την πίεση των αγροτικών συλλόγων και των εργατικών συνδικάτων που τους συμπαραστέκονταν, αναγκάστηκε να πάρει ορισμένα μέτρα. Όμως το καλοκαίρι του 1982 οι μεγαλέμποροι στις λαχαναγορές της Αθήνας κέρδισαν τη "μάχη του τελάρου" απέναντι

σε μια κυβέρνηση που έτρεξε να συμβιβαστεί μαζί τους. Οι συνεταιρισμοί έμειναν στο περιθώριο.

Το φτωχό αγροτικό νοικοκυριό λεηλατείται όταν βγαίνει στην αγορά όχι μόνο σαν προμηθευτής αλλά και σαν πελάτης. Τρακτέρ, ανταλλακτικά, πετρέλαιο, υβρίδια, λιπάσματα και βέβαια τα δάνεια ξετινάζουν τους φτωχούς αγρότες. Οι εισαγωγείς, οι τράπεζες και το κράτος απορροφούν ό,τι απομένει μετά την αρπαγή της σοδειάς. Με τα τεράστια επιτόκια, ένα καλλιεργητικό δάνειο 1.500.000 δραχμών σημαίνει πληρωμές 6.000.000 μέχρι να ξεπληρωθεί.

Κάτω απ' αυτές τις πιέσεις ο αριθμός των αγροτών μειωνόταν χρόνο με το χρόνο σε όλες τις μεταπολεμικές δεκαετίες. Το εισόδημα που απόμεινε στον μικροκαλλιεργητή ύστερα απ' όλες αυτές τις αφαιμάξεις ήταν κατώτερο από των εργατών. Η αγροτική μετανάστευση οδήγησε χιλιάδες στα εργοστάσια της Γερμανίας και ειδικότερα στις εργατογειτονιές της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, της Λάρισας.

Αυτή η φυγή των φτωχών αγροτών από την ύπαιθρο ανακόπηκε τη δεκαετία του '80. Για πρώτη φορά μεταπολεμικά η απογραφή πληθυσμού του '91 δεν κατέγραψε μια ακόμα αύξηση του πληθυσμού της πρωτεύουσας τροφοδοτούμενη από τις αγροτικές περιοχές.

Οι λόγοι γι' αυτό ήταν πολλοί. Η Αθήνα με τις μαζικές απολύσεις από τις "προβληματικές" βιομηχανίες έπαψε να είναι διέξοδος όπως στο παρελθόν.

Οι απολογητές της ΕΟΚ θέλουν πάντα να εμφανίζουν ότι η βελτίωση της κατά-

στασης των αγροτών στη δεκαετία του '80 συνδέεται με την ένταξη της Ελλάδας μετά το '81. Αυτό είναι ψέμα. Οι επιδοτήσεις της ΕΟΚ καταβροχθίζονται από τα μεγάλα συμφέροντα πολύ πριν φτάσουν στους μικροκαλλιεργητές.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) είχε σχεδιαστεί από την αρχή με στόχο την προστασία των μεγάλων συγκροτημάτων της βιομηχανίας τροφίμων της Γαλλίας και της Ιταλίας. Οι επιδοτήσεις των Βρυξελλών είχαν προορισμό να κάνουν αυτούς τους καπιταλιστές της ΕΟΚ ανταγωνιστικούς στον πόλεμο της παγκόσμιας αγοράς αγροτικών προϊόντων απέναντι στις ΗΠΑ και όχι να βελτιώσουν τη ζωή των φτωχών αγροτών. Γι' αυτό ο αριθμός των αγροτών δεν έπαψε να μειώνεται ούτε στη Γαλλία ούτε στην Ιταλία που ήταν ιδιαιτέρως χώρες μέλη της ΕΟΚ με μεγάλο αγροτικό πληθυσμό. Υπολογίζεται ότι το 80% των επιδοτήσεων της ΚΑΠ καταλήγουν στα ταμεία λίγων μεγάλων επιχειρήσεων.

Το ίδιο έγινε και στην Ελλάδα. Αρκεί να θυμηθούμε το Σκάνδαλο Τσιπλάκου (αδελφού του υπουργού της ΝΔ) με τις επιδοτήσεις στο βαμβάκι, για να μην υπάρχουν αμφιβολίες πώς λειτουργούσε αυτό το κύκλωμα.

Παρόλα αυτά, το κόψιμο των επιδοτήσεων μέσα από την αναθεώρηση της ΚΑΠ σηματοδότησε ένα νέο γύρο αντιαγροτικών επιθέσεων στη δεκαετία του '90. Η συμφωνία της ΓΚΑΤΤ πριν ένα χρόνο σημαίνει ανακωχή στον εμπορικό πόλεμο ΗΠΑ - ΕΟΚ, αλλά η μοιρασιά των αγορών ανάμεσα στους μεγάλους έγινε πάνω στις πλάτες των φτωχών αγροτών όχι μόνο του Τρίτου Κόσμου, όπως στο παρελθόν, αλλά και της ΕΟΚ. Οι Βρυξέλλες συμφώνησαν να μειώσουν τις επιδοτήσεις σταδιακά μέσα σε 6 χρόνια. Στην πράξη οι περικοπές είχαν αρχίσει από τις αρχές της δεκαετίας.

Η άρχουσα τάξη στην Ελλάδα συμμετείχε ενεργά στις διαπραγματεύσεις της ΓΚΑΤΤ. Συμφώνησε με τη μοιρασιά των αγορών και το χτύπημα των αγροτών όχι μόνο γιατί δε μπορεί να τα βάλει με τους ισχυρούς της ΕΟΚ και των ΗΠΑ, αλλά γιατί εξασφάλισε γερά ανταλλάγματα. Οι έλληνες εφοπλιστές κατοχύρωσαν το δικό τους μερίδιο στις θαλάσσιες μεταφορές, καθώς στη συμφωνία της ΓΚΑΤΤ δεν ρυθμίστηκαν μόνο οι αγροτικές αγορές αλλά και οι αγορές υπηρεσιών.

Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας στα χρόνια του 1990-'93 βοήθησε τους βιομήχανους και τους έμπορους του α-

γροτικού τομέα να προετοιμαστούν για τη μείωση των επιδοτήσεων, σε βάρος των μικροπαραγωγών. Προώθησε την πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων στους συνεταιρισμούς. Εκλείσε τα "προβληματικά" εργοστάσια λιπασμάτων. Αύξησε τη φορολο-

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) είχε σχεδιαστεί από την αρχή με στόχο την προστασία των μεγάλων συγκροτημάτων της βιομηχανίας τροφίμων.

για στο πετρέλαιο. Επέβαλε τους περιορισμούς στις καλλιέργειες σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το ΠΑΣΟΚ, που σήμερα σαν κυβέρνηση παριστάνει ότι δεν καταλαβαίνει γιατί διαμαρτύρονται οι αγρότες, περιέγραφε ως εξής τα κατορθώματα της ΝΔ στις παραμονές των εκλογών του '93.

"Το αγροτικό εισόδημα τα τέσσερα τελευταία χρόνια μειώθηκε κατά 50%, το κόστος παραγωγής αγροτικών προϊόντων αυξήθηκε κατά 70%, οι συνεταιρισμοί αποδυναμώθηκαν".

Δεν ήταν τυχαίο λοιπόν που οι δυναμικές αγροτικές κινητοποιήσεις έκαναν ξανά την εμφάνισή τους. Στις 30 Σεπτέμβρη

του 1991 ένα μαζικό αγροτικό συλλαλητήριο στο Ηράκλειο της Κρήτης κατάληξε σε κατάληψη της Νομαρχίας και σύγκρουση με τα ΜΑΤ που γενικεύτηκε στους δρόμους της πόλης καθώς οι εργαζόμενοι και η νεολαία βγήκαν στο πλευρό των αγροτών. Οι υποσχέσεις του ΠΑΣΟΚ σαν αντιπολίτευση κατάφεραν με δυσκολία να συγκρατήσουν αυτή την ογκούμενη αγανάκτηση.

Σήμερα οι υποσχέσεις διαψεύδονται και η αγανάκτηση ξεχειλίζει. Οι ξεσηκωμένοι αγρότες ανακαλύπτουν ότι η ψήφος δεν αρκεί για να σταματήσουν τις επιθέσεις της άρχουσας τάξης και επιστρέφουν στους δρόμους του αγώνα.

Έχουμε κάθε συμφέρον να τους συμπαράσταθούμε και να τους βοηθήσουμε να οργανώσουν την πάλη τους. Η στάση της ΓΣΕΕ που υιοθέτησε τις κυβερνητικές συκοφαντίες σε βάρος των αγροτικών κινητοποιήσεων ήταν κατάπτυστη. Χρέος των σοσιαλιστών είναι να συγκροστούν με αυτή την πολιτική και να προωθήσουν τη σύνδεση των αγροτικών αγώνων με το εργατικό κίνημα.

Να στηρίξουμε τους φτωχούς αγρότες στην προσπάθεια να ξεπεράσουν τις γραφειοκρατικές ηγεσίες της ΓΕΣΑΣΕ ξαναζωντανεύοντας τους συλλόγους από τα κάτω. Να απαιτήσουμε την κινητοποίηση των συνδικάτων στο πλευρό τους. Να ανοίξουμε μαζί την προοπτική όπου τα βάρη θα πέσουν στις πλάτες του κοινού μας εχθρού, των καπιταλιστών που πλουτίζουν από την εκμετάλλευση των εργατών και τη λεηλασία των αγροτών.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΘΕ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Βδομαδιάτικη Σοσιαλιστική Εργατική Εφημερίδα



ΓΡΑΦΟΥ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗΣ

Θέλω να γίνω συνδρομητής της βδομαδιάτικης **εργατικής αλληλεγγύης** για 1 χρόνο / 6 μήνες

Όνομα

Διεύθυνση

Συνδρομές Εσωτερικού		Συνδρομές	Συνδρομές Στοιχείων,
Κανονική	Ενίσχυσης	Εξωτερικού	Συλλόγων, Βιολογημάτων
Εξάμηνη 4.000	5.000	Ετήσια 12.000	κλπ
Ετήσια 7.500	10.000	Ετήσια	15.000

Γράψτε μας στη διεύθυνση:

Εργατική Αλληλεγγύη, Τ.Θ. 8161, Ομόνοια, 10010 Αθήνα

Οι εργάτες δεν περιμένουν!

Η αποπομπή της Γουίνι Μαντέλλα από την κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας στην Ν. Αφρικής, έκανε τον γύρω του κόσμου. Ο Νέλσον Μαντέλλα δεν εξήγησε επίσημα τους λόγους για την αποπομπή, ενός στελέχους που στο τελευταίο συνέδριο του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσσου (ΑΕΚ) βγήκε πέμπτο στη σειρά ψήφων στην Εκτελεστική Επιτροπή.

Όμως τα πράγματα μιλάνε από μόνα τους. Η Γ. Μαντέλλα όλο το προηγούμενο διάστημα έκανε σκληρή κριτική στην κυβέρνηση στην οποία ηγετική δύναμη είναι το ΑΕΚ. Όταν η βασίλισσα της Αγγλίας Ελισάβετ επισκέφθηκε την Ν. Αφρική, η Γ. Μαντέλλα επεσήμανε ότι η κυβέρνηση ξεδεύει περισσότερο για τελετές και δεξιώσεις προς τιμή της βασίλισσας παρά για το πρόγραμμα οικοδόμησης νέων κατοικιών για εκατομμύρια ανθρώπους που μένουν στις παραγκουπόλεις σε άθλιες συνθήκες.

Η κριτική αυτή, είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου. Τους τελευταίους μήνες εδώ έχει ξεσπάσει ένα μεγάλο κύμα απεργιών και διαδηλώσεων που πολλές φορές βρίσκουν μπροστά τους τη βάρβαρη καταστολή της αστυνομίας. Το ΑΕΚ και ο Μαντέλλα είναι ενάντια στις κινητοποιήσεις, και κάνουν το στιδήτοτε για να μην χάσουν την εμπιστοσύνη των συνεταίρων τους στην κυβέρνηση, του Ντε Κλερκ και του Εθνικού Κόμματος, που για χρόνια στήριζε το α-παρτχάιντ.

Οι κινητοποιήσεις παίρνουν τη μορφή χιονοστιβάδας. Την Πέμπτη 23 Μάρτη χιλιάδες μαύροι εργάτες που συμμετείχαν στην απεργία του Συνδικάτου Σιδηροδρόμων και Λιμανιών, έκαναν πορεία στο Γιοχάνεσμπουργκ ενάντια στην ιδιωτικοποίηση της κρατικής αεροπορικής εταιρίας SAL. Οι εικόνες από αυτή τη διαδήλωση θύμιζαν τις μέρες των μεγάλων συγκρούσεων με το ρατσιστικό καθεστώς. Οι απεργγοί κρατώντας τα λάβαρα του συνδικάτου, αλλά και ξύλα, λόγχες, ραβδιά και τσεκούρια, έκαναν μια πορεία 10 χιλιομέτρων με κεντρικό σύνθημα "έξω οι ξένες εμπορικές τράπεζες, κάτω η ιδιωτικοποίηση!", ενώ τραγουδούσαν ρυθμικά "Εμείς έχουμε την

δύναμη!".

Σε παρόμοιες κινητοποιήσεις έχουν κατέβει τους τελευταίους μήνες οι εργάτες στην αυτοκινητοβιομηχανία, οι ανθρακωρύχοι, οι οδηγοί φορτηγών, οι εργαζόμενοι στα νοσοκομεία, οι οδηγοί ταξί, οι εργαζόμενοι στους δήμους, ακόμα και οι μαύροι αστυνομικοί!

Οι αγώνες βρίσκουν πάντα συμπαράσταση από μεγάλα κομμάτια της εργατικής τάξης. Ένα τρανταχτό παράδειγμα είναι η απεργία των εργατών στην επιχείρηση SPAR -αλυσίδα σουπερ μάρκετ- που ξεκίνησε από τις αρχές του Γενάρη. Αιτήματα της απεργίας είναι η αναγνώριση του συνδικάτου, η κατοχύρωση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, η επαναπρόσληψη εργατών που είχαν απολυθεί τις μέρες που ο Ν. Μαντέλλα ορκιζόταν πρόεδρος. Πέρα από τις φρουρές έξω από το εργοστάσιο οι απεργγοί έχουν οργανώσει και απεργιακές φρουρές έξω από κέντρα διανομής και στα καταστήματα της εταιρίας. Έτσι έχουν παραλύσει οι περισσότερες δραστηριότητες της εταιρίας.

Όταν οι απεργγοί έκαναν κατάληψη στο κατάστημα της εταιρίας στο Γιοχάνεσμπουργκ, η αστυνομία επιτέθηκε και συνέλαβε 300 απεργγούς. Όμως αυτοί κατάφεραν να δραπετεύσουν, γιατί ένα μέλος του συνδικάτου των μαύρων αστυνομικών ξεκλείδωσε το κελί τους!

Μέσα στον Φλεβάρη οι απεργγοί έκαναν μεγάλη πορεία συμπαράστασης μαζί με δεκάδες φοιτητές και εργαζόμενους που έχουν αποβληθεί από το Πανεπιστήμιο Ουίτς, γιατί διαμαρτύρονταν για την ρατσιστική πολιτική της διοίκησης. Αυτή η απεργία έχει κερδίσει πλατιά υποστήριξη. Η COSATU, η Εργατική Συνομοσπονδία της Ν. Αφρικής, μαζί με άλλες συνδικαλιστικές οργανώσεις έχουν κηρύξει πανεθνικό μπουκότάζ των προϊόντων της εταιρίας. Κάτω από αυτή την πίεση τα αφεντικά της επιχείρησης αναγκάστηκαν να ξαναοίξουν τις διαπραγματεύσεις με τους εργάτες.

Οι κινητοποιήσεις απλώνονται και στους χώρους της εκπαίδευσης, σε Πανεπιστήμια και σχολεία, αλλά και στις φτωχογειο-

νιές όπου γίνονται διαδηλώσεις και καταλήψεις με αιτήματα να μειωθούν τα νοίκια και να κτισθούν καινούργια σπίτια.

Η δεξιά στροφή της ηγεσίας του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσσου έχει δώσει τη δυνατότητα στην ρατσιστική αστυνομία και τον στρατό να απαγορεύουν ή και να διαλύουν τις διαδηλώσεις. Για παράδειγμα, στα τέλη Φλεβάρη, πολλοί αστυνομικοί και στρατιώτες εμπόδισαν με την βία χιλιάδες μαύρους φοιτητές που ήθελαν να διαδηλώσουν έξω από το κτίριο του κοινοβουλίου. Οι φοιτητές διαμαρτύρονταν ενάντια στις ρατσιστικές επιθέσεις σε σχολείο στο Κέπι Τάουν, που είχαν σαν αποτέλεσμα το θάνατο ενός μαύρου μαθητή. Είναι χαρακτηριστικό, ότι την ίδια στιγμή ο Ν. Μαντέλλα μιλώντας στο κοινοβούλιο, εξαπέλυε σκληρή επίθεση ενάντια στις κινητοποιήσεις.

Αυτή όμως η στροφή του ΑΕΚ έχει σημαίνει ότι όλο και περισσότεροι αγωνιστές της βάσης αμφισβητούν τη δυνατότητα της ηγεσίας τους να φέρει πραγματικές αλλαγές, και ψάχνουν να βρουν μια άλλη εναλλακτική προοπτική.

Οι απειλές και οι προειδοποιήσεις του Μαντέλλα δείχνουν ότι οι εργάτες δεν μπορούν πια να βασίζονται στο ΑΕΚ για να τους υπερασπίσει ενάντια στους ρατσιστές ή να τους υποστηρίξει στον αγώνα τους για μια καλύτερη ζωή. Γίνεται φανερό σε όλο και περισσότερο κόσμο, ότι πρέπει να στηριχθεί στην δική του δύναμη.

Σ' αυτή την κατεύθυνση, του δυναμώματος των μαζικών αγώνων, παρεμβαίνει και η οργάνωσή μας οι Διεθνείς Σοσιαλιστές της Ν. Αφρικής (ISSA). Τους τελευταίους μήνες παίξαμε κεντρικό ρόλο σε πολλές μικρές και μεγάλες κινητοποιήσεις. Προχωρήσαμε στην έκδοση δεκαπενθήμερης εφημερίδας του "Σοσιαλιστή Εργάτη", και στρατολογήσαμε εκατοντάδες νέα μέλη. Οι δυνατότητες για το κτίσιμο μιας μαζικής σοσιαλιστικής οργάνωσης είναι τεράστιες, τώρα που γίνεται ξεκάθαρο ότι η πάλη από τα κάτω για πραγματική αλλαγή της κοινωνίας, για τον σοσιαλισμό, πρέπει να συνεχισθεί.

□

Οχι άλλα ψέματα για την Παιδεία

Ο Πάνος Γκαργάνας εξηγεί γιατί η αιτία της κρίσης δεν είναι οι μαθητές και οι δάσκαλοι, αλλά οι περικοπές της τελευταίας δεκαετίας

Η κρίση στην Εκπαίδευση παίρνει τεράστιες διαστάσεις. Ολόκληρο το οικοδόμημα της εκπαιδευτικής πυραμίδας -από το νηπιαγωγείο μέχρι τις μεταπτυχιακές σπουδές- συγκλονίζεται από προβλήματα και κάθε βαθμίδα του γίνεται πεδίο σκληρής αντιπαράθεσης.

Σε όλους τους χώρους της εκπαίδευσης η νεολαία, οι εκπαιδευτικοί και οι εργαζόμενοι γονείς βρίσκονται στο στόχαστρο συνεχών πιέσεων και επιθέσεων. Περικοπές κονδυλίων, ελλείψεις σε κτίρια και προσωπικά, χαμηλοί μισθοί και χτύπημα των συνθηκών διδασκαλίας, πιέσεις για ιδιωτικοποίηση ανοιχτή ή συγκαλυμμένη, και στο τέλος μια θέση στις ουρές των ανέργων, αυτά είναι τα κοινά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος από πάνω μέχρι κάτω. Ενός συστήματος που για πρώτη φορά ύστερα από δεκαετίες επέκτασης βρίσκεται σε φάση στασιμότητας μέχρι συρρίκνωσης, ενώ το Υπουργείο Παιδείας προσπαθεί να φορτώσει τα σπασμένα στη νεολαία και τους εργαζόμενους με διάφορους τρόπους.

Η αντίσταση σ' αυτό το πετσόκομα είναι ο κοινός παρανομαστής που συνδέει τους αγώνες στους χώρους της εκπαίδευσης, έστω κι αν γίνεται συστηματική προσπάθεια να εμφανιστούν σαν άσχετοι, ασύνδετοι και πολλές φορές ανταγωνιστικοί μεταξύ τους. Από τις καθαρίστριες των σχολείων που διεκδικούν να πάψουν να θεωρούνται "εργολάβοι", μέχρι τους μεταπτυχιακούς φοιτητές που αντιστέκονται στην επιβολή διδάκτρων και στον έ-

λεγχο της έρευνας από τις επιχειρήσεις-"χορηγούς", οι αγώνες είναι κοινοί.

Αλλά για να αναδειχθεί αυτή η ενότητα, χρειάζεται μια ολόκληρη προσπάθεια. Χρειάζεται πολιτικό ξεκαθάρισμα για τις αιτίες της κρίσης στην εκπαίδευση και για το πού βρίσκεται η λύση. Χωρίς ξεκάθαρες σοσιαλιστικές απαντήσεις σ' αυτά τα δυο βασικά ζητήματα, υπάρχει κάθε κίνδυνος να χαθεί κανείς στις "ιδιαιτερότητες" της κάθε βαθμίδας και να υποκύψει σε "ρεαλιστικές" λύσεις-παγίδες.

Πριν προχωρήσουμε, λοιπόν, να δούμε πιο συγκεκριμένα τα μέτωπα που είναι ανοιχτά στους εκπαιδευτικούς χώρους από τα Δημοτικά και τα Λύκεια μέχρι τα ΤΕΙ και τα Πανεπιστήμια, χρειάζεται να δούμε τη συνολικότερη εικόνα.

Υπάρχουν δυο βασικά ιδεολογήματα που προσπαθούν να "εξηγή-

σουν" την κρίση στην εκπαίδευση.

Το πρώτο είναι η θεωρία του "υπερκορεσμού". Την ακούμε από πολλές πλευρές.

"Υπάρχουν χιλιάδες άνεργοι μηχανικοί. Τί νόημα έχει να γίνουν Ανώτατες Σχολές οι ΣΤΕΦ των ΤΕΙ; Η ανωτατοποίησή τους θα αυξήσει τον αριθμό των ανέργων". Αυτό το "ατράνταχτο" επιχείρημα ακούγεται π.χ. από τη ΔΑΠ, την ηγεσία του ΤΕΕ, τους Πρυτάνεις. Αντίστοιχα το Υπουργείο Παιδείας επικαλείται παρόμοια επιχειρηματολογία για να δικαιολογήσει την παράκαμψη της επετηρίδας των εκπαιδευτικών: *"Υπάρχουν τόσες δεκάδες χιλιά-*

**Με ποió κριτήριο η κοινωνία
δεν χρειάζεται
περισσότερους δασκάλους,
γιατρούς ή μηχανικούς;**

δες αδιόριστοι δάσκαλοι και καθηγητές, ώστε ποτέ δεν πρόκειται να διοριστούν όλοι. Ο υπερκορεσμός της επιτηρίδας σημαίνει ότι έχει μετατραπεί σε εμπόδιο για την αξιοποίηση των καλύτερων εκπαιδευτικών με κριτήριο όχι την αρχαιότητα αλλά τα προσόντα (π.χ. μεταπτυχιακά)". Ακόμα και η ηγεσία του ΚΚΕ, που θέλει να εμφανίζεται σαν αριστερή απάντηση στην κρίση της εκπαίδευσης, αναπαράγει μερικές φορές τέτοια "επιχειρήματα": "Δεν μπορούν όλοι να πηγαίνουν στο Πανεπιστήμιο" ήταν η τοποθέτηση της Αλέκας Παπαρήγα στη διάρκεια συζήτησης για τις εισαγωγικές εξετάσεις (Ριζοσπάστης, 2 Δεκ. 94).

Γιατί δεν μπορούν ν' ανοίξουν οι πύλες των Πανεπιστημίων για όλους; Με ποιά κριτήριο η κοινωνία δεν χρειάζεται περισσότερους δασκάλους, γιατρούς ή μηχανικούς; Ακόμα και με καπιταλιστικά κριτήρια οι δείκτες αναλογίας πτυχιούχων στο εργατικό δυναμικό στην Ελλάδα βρίσκονται πολύ κάτω από χώρες όπως η Ιαπωνία, οι ΗΠΑ και τα βασικά μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αν προχωρήσουμε παραπέρα, να εξετάσουμε τα πράγματα με κριτήριο τις ανάγκες του πληθυσμού, τότε βλέπουμε ακόμα πιο καθαρά πόσο πλαστή είναι η επιχειρηματολογία του "υπερκορεσμού".

Σε μια κοινωνία όπου αρκεί μια ξαφνική καταιγίδα για να πνιγούν άνθρωποι που ζουν σε υπόγεια διαμερίσματα, όπως έγινε το περασμένο φθινόπωρο στον Ποδονόφτη, ή να καταστραφεί το οδικό και το σιδηροδρομικό δίκτυο, όπως έγινε πιο πρόσφατα με τις κατολισθήσεις στη Μαλακάσα, είναι καθαρή πρόκληση να λέγεται ότι "περισεύουν" οι μηχανικοί.

Όταν ολόκληρες εργατογειτονίες, όπως η Δυτική Αττική, αντιμετωπίζουν σχολεία που σπαιβάζουν πάνω από 35 μαθητές σε μια τάξη είναι κοροϊδία να ακούμε για "υπερκορεσμό" εκπαιδευτικών. Η αλήθεια είναι ότι χρειαζόμαστε περισσότερους και όχι λιγότε-

ρους γιατρούς, γεωπόνους, μετεωρολόγους, ηλεκτρονικούς.

Σ' αυτό το σημείο μπαίνει στη συζήτηση ένα δεύτερο ιδεολόγημα. Το πρόβλημα, λένε διάφοροι απολογητές του συστήματος, είναι η αναντιστοιχία του εκπαιδευτικού συστήματος με τις ανάγκες της παραγωγής. Η κρίση της εκπαίδευσης είναι "κρίση εκσυγχρονισμού". Χρειάζεται, λένε, αυστηρή αξιολόγηση όλων των κλάδων της εκπαίδευσης ώστε να οδηγούν σε πτυχία "ανταγωνιστικά", αυτά που ζητάει η σύγχρονη αγορά εργασίας. Τι πιο λογικό και ρεαλιστικό από μια αναδιάρθρωση που δίνει προτεραιότητες σε σχολές και ειδικότητες που εξασφαλίζουν τα προσόντα για απασχόληση σε κλάδους αιχμής, στις "τεχνολογίες του μέλλοντος";

Αυτό που συγκαλύπτει όλη αυτή η φιλολογία του "εκσυγχρονισμού" είναι την υποταγή στις προτεραιότητες της αγοράς. Δεν υπάρχουν γενικά και αφηρημένα "ανάγκες της παραγωγής" που τάχα προσδιορίζονται από τις τεχνολογικές εξελίξεις. Στον καπιταλισμό, οι ρυθμοί των επενδύσεων -και άρα η ζήτηση για εργατικό δυναμικό τόσο σε ποσότητα όσο και σε ποιότητα- καθορίζονται από το τυφλό κυνήγι του κέρδους.

Καμιά Επιτροπή Πρυτάνεων ή σοφών καθηγητών δεν μπορεί να προγραμματίσει ποιές ειδικότητες χρειάζονται και πόσες χιλιάδες πτυχιούχοι πρέπει να βγούνε από την κάθε ειδικότητα, για τον πολύ απλό λόγο ότι καμιά τέτοια επιτροπή δεν ελέγχει την παραγωγή. Η παραγωγή βρίσκεται στα χέρια μιας αδισταχτης και ανεξέλεγκτης μειοψηφίας που μετακινεί τα κεφάλαιά της αυθαίρετα με μόνο κριτήριο το κέρδος.

Σήμερα αυτή η αυθαίρετη κερδοσκοπία έχει φτάσει να δημιουργεί τρομακτικές καταστροφές: η φυγή κεφαλαίων από το Μεξικό τους τελευταίους μήνες με την νομισματική αναταραχή, έχει καταστρέψει 500.000 θέσεις εργασίας. Αλλοίμονο αν η νεολαία και η εργατική τάξη αποδεχτούν σαν "εκσυγχρονισμό" τη στενό-

τερη σύνδεση της εκπαίδευσης μ' αυτή την καταστροφική δύναμη.

Στην πραγματικότητα, η κρίση στην εκπαίδευση πηγάζει από την κρίση του καπιταλισμού, ακριβώς επειδή η εκπαίδευση είναι δεμένη με τις ανάγκες του καπιταλισμού.

Είναι προκλητικό ψέμα να λέγεται ότι η αύξηση των πτυχιούχων οδηγεί σε αύξηση της ανεργίας.

Στην Ελλάδα το εκπαιδευτικό σύστημα γνώρισε μαζική επέκταση στα 35 χρόνια από το τέλος του εμφύλιου μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80.

Το 1955 υπήρχαν μόνο 20.000 φοιτητές ενώ το 1990 ο φοιτητικός και σπουδαστικός πληθυσμός έφτασε τις 200.000. Το ποσοστό των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον πληθυσμό αυξήθηκε από 1,8% το 1961 σε 4,5% το 1971 και σε 7,8% το 1981. Ο αριθ-

μός των αναλόγων μειώθηκε από 1.220.000 το 1961 σε 706.000 το 1981. Καθιερώθηκε η υποχρεωτική εκπαίδευση αρχικά για 6 χρόνια (μόνο το Δημοτικό) και στη συνέχεια για 9 χρόνια (και για το Γυμνάσιο). Μαζικοποιήθηκαν τα Πανεπιστήμια Αθήνας και Θεσσαλονίκης ενώ ιδρύθηκαν νέα στην Πάτρα (1961), στα Γιάννενα (1970), στη Θράκη (1975) και μετατράπηκαν σε ανώτατες οι Βιομηχανικές σχολές (το 1966).

Γιατί σήμερα, τριάντα χρόνια αργότερα, είναι τόσο δύσκολο να "ανωτατοποιηθούν" σχολές όπως οι ΣΔΟ των ΤΕΙ, δηλαδή οι αντίστοιχες "βιομηχανικές" του σήμερα; Επί δεκαετίες οι "ανωτατοποιήσεις" δεν δημιουργούσαν ανεργία, το αντίθετο μάλιστα. Είναι προκλητικό ψέμα να λέγεται ότι η αύξηση των πτυχιούχων οδηγεί σε αύξηση της ανεργίας.

Η επέκταση του εκπαιδευτικού συστήματος ήταν δεμένη με την φάση ανάπτυξης του καπιταλισμού στην μεταπολεμική περίοδο. Ο μέσος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στην Ελλάδα από το 1960 μέχρι το 1982 ήταν 5,6%. Μόνο η Ιαπωνία από τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ είχε ανώτερο ρυθμό.

Χιλιάδες αγρότες έγιναν μετανάστες. Αυτοί και τα παιδιά τους αποτέλεσαν το φθινό εργατικό δυναμικό που επάνδρωσε την οικοδομή, την ταμειοβιομηχανία, τη χαλυβουργία και την κλωστοϋφαντουργία -τους κλάδους αιχμής επί δεκαετίες. Και βέβαια όλους τους άλλους κλάδους που διεύρυναν την ραχοκοκαλιά του ελληνικού καπιταλισμού: τον εφοπλισμό με τα καράβια και τα ναυπηγεία του, την τουριστική βιομηχανία με τα τσάρτερ και τα ξενοδοχεία της, τις τράπεζες με το πολυπλόκαμο δίκτυό τους.

Για να αποκτήσει το εργατικό δυναμικό τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να κινεί όλους αυτούς τους κλάδους μαζικοποιήθηκε το εκπαιδευτικό σύστημα. Το πέρασμα από τις αγροτικές εργασίες στα εργοστάσια των πόλεων σήμανε ότι χιλιάδες παιδιά έπρεπε να αποκτήσουν τουλάχιστον τις στοιχειώδεις γνώσεις γραφής ανάγνωσης και αριθμητικής.

Πάνω σ' αυτό το ρεύμα αναπτύχθηκαν οι πιο παλιές, οι λεγόμενες "καθηγητικές" σχολές -Φιλοσοφική, Φυσικομαθηματικό, Παιδαγωγικές Ακαδημίες. Οι ανάγκες της διευρυνόμενης βιομηχανίας μετέτρεψαν τις άλλοτε ενιαίες σχολές Μηχανολόγων-Ηλε-

κτρολόγων σε συγκροτήματα με ξεχωριστά τμήματα Μηχανολόγων, Ναυπηγών, Ηλεκτρολόγων, Πληροφορικής και τις σχολές Υπομηχανικών σε συγκροτήματα ΚΑΤΕ αρχικά και ΤΕΙ στη συνέχεια.

Αυτή η ανοδική πορεία διεύρυνσης του εκπαιδευτικού συστήματος σταματάει γύρω στα μέσα της δεκαετίας του '80. Το μέγιστο ποσοστό των δαπανών του Πραϋπολογισμού για την Παιδεία σημειώνεται το 1978 (11,9%) και από τότε υποχωρεί, πέφτοντας τα τελευταία χρόνια στο 6,5%. Σε σταθερές τιμές το μέγιστο ποσό των δαπανών για την Παιδεία δόθηκε το 1985. Την ίδια χρονιά σημειώθηκε και ο μεγαλύτερος αριθμός εισακτέων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: 50.693 σε ΑΕΙ και ΤΕΙ. Από τότε μειώνεται αργά αλλά σταθερά πέφτοντας κατά 20% μέσα σε μια δεκαετία. Ο φοιτητικός πληθυσμός στα ΑΕΙ έφτασε στο απόγειό του το 1986 και από τότε φθίνει, ενώ στα ΤΕΙ το μέγιστο σημειώθηκε πριν 1-2 χρόνια.

Ουσιαστικά οι αριθμοί δείχνουν ότι η οικονομική κρίση του ελληνικού καπιταλισμού, που ξεσπάει έντονα με την λεγόμενη "δευτέρα πετρελαϊκή ύφεση" του 1979-80 και με μικρές ασθετικές ανακαμψεις συνεχίζεται μέχρι σήμερα, μεταφέρεται με μια κάποια καθυστέρηση στην εκπαίδευση. Ο μέσος όρος αύξησης του ΑΕΠ στην περίοδο 1979-90 είναι 1,5%, ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής βρισκόταν το 1993 μόλις 5% πάνω από τα επίπεδα του 1980. Οι άνεργοι από 150.000 το 1981 έγιναν 400.000 το 1993.

Ακόμα χειρότερα, το πιο αισιόδοξο σενάριο του "προγράμματος σύγκλισης" που συμφωνήθηκε ανάμεσα στην ελληνική κυβέρνηση και την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής μόλις 10% μέσα στα επόμενα 15 χρόνια.

Η άλλη όψη των κλειστών "προβληματικών" εργοστασίων είναι τα ρημαγμένα σχολεία, τα στάσιμα ΑΕΙ και τα "προβληματικά" ΤΕΙ. Όταν βλέπει κανείς έτσι συνολικά την εικόνα καταλαβαίνει εύκολα πόσο γελοίο είναι να ρίχνονται οι ευθύνες στο "χαμηλό επίπεδο" της α' ή β' σχολής, στους "τεμπέληδες σπουδαστές", στο "ανίκανο" εκπαιδευτικό προσωπικό. Αυτός που έκλεισε την πόρτα των ΑΕΙ σε χιλιάδες νέους και μετέτρεψε τα ΤΕΙ σε μεγάλο βαθμό σε "πάρκινγκ ανέργων" είναι η ίδια ανίκανη άρχουσα τάξη που κλείνει και τις πύλες των εργοστασίων επειδή δεν είναι "αρκετά κερδοφόρα".

Τις απαιτήσεις αυτής της άρχουσας τάξης έρχεται να εξυπηρετήσει η πολύπλευρη προσπάθεια του Υπουργείου Παιδείας όλα τα τελευταία χρόνια να μειώσει το κόστος του εκπαιδευτικού συστήματος και να το προσαρμόσει στις συρρικνωμένες ανάγκες της αγοράς. Αυτή την επίθεση συνεχίζει και η πολιτική του Γ. Παπανδρέου, συνολικά και σε κάθε βαθμίδα ξεχωριστά.

Οι συνολικές επιλογές εκφράζονται χαρακτηριστικά από τις οικονομικές προτεραιότητες της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ.

Το πέρασμα των σχολείων στους Λήμους αυτό που αποκεντρώνει είναι τη λιτότητα

Το Υπουργείο Οικονομικών δεν κατάφερε να βρει λεφτά για να αυξήσει τους μισθούς των εκπαιδευτικών, τα κονδύλια για την συντήρηση των σχολικών κτιρίων και για τη σίτιση και τη στέγαση των σπουδαστών. Κατάφερε όμως να πληρώσει 450 δισ. τόκους στην Εθνική Τράπεζα το 1994 για τα ομόλογα και τα έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου που έχει στην κατοχή της. Ακόμα και ένας διστακτικός φόρος 10% πάνω σ' αυτούς τους τόκους θα ήταν αρκετός για να σώσει πολλές σχολές και σχολεία από τις περικοπές. Όμως το ΠΑΣΟΚ δεν τολμάει ούτε την παραμικρή σύγκρουση με τους τραπεζίτες. Μέσα από τέτοιες βασικές επιλογές οδηγείται σε "μεταρρυθμίσεις" που μεταφέρουν τα βάρη στην εργατική όχθη του ταξικού ρήγματος της κοινωνίας.

Αυτή τη στιγμή η επίθεση του Υπουργείου Παιδείας περνά μέσα από δυο διαδικασίες: μέσα από την λεγόμενη "αποκέντρωση", που μεταφέρει αρμοδιότητες για τα σχολεία στην τοπική αυτοδιοίκηση, και μέσα από το νομοσχέδιο που ξεκίνησε από τα ΤΕΙ και απειλεί να επιβάλει μια συνολική επανεξέταση -"αξιολόγηση" όλης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το πέρασμα των σχολείων στους Δήμους αυτό που αποκεντρώνει είναι τη λιτότητα, προσπαθώντας να μειώσει τη δυνατότητα αντίστασης των εκπαιδευτικών.

Οι Δήμοι είναι ήδη εδώ και μερικά χρόνια υπεύθυνοι για τη συντήρηση των σχολικών κτιρίων. Τα αποτελέσματα τα ζουν χιλιάδες μαθητές και εκπαιδευτικοί. Στον Πειραιά π.χ. όπως καταγγέλει η τοπική ΕΛΜΕ ο Δήμος καθυστερεί την πληρωμή των σχετικών κονδυλίων ενώ "περικόπτονται ασκήσεις εργαστηρίων γιατί δεν υπάρχουν χρήματα για αναλώσιμα υλικά. Δεν υπάρχει γραφική ύλη, τα σπασμένα τζάμια δεν μπορούν να αντικατασταθούν και η θέρμανση είναι είδος πολυτελείας σε πολλά σχολεία".

Πολύ συχνά το κόστος αυτών των ελλείψεων μεταφέρεται στους γονείς, που αναγκάζονται να πληρώνουν για να αποκτήσει το σχολείο π.χ. εποπτικά μέσα.

Τώρα τα Υπουργεία Παιδείας και Εσωτερικών προχωρούν στη μεταφορά όλων των αρμοδιοτήτων για τα σχολεία στους Δήμους -αρχικά για τα νηπιαγωγεία και σταδιακά για τα δημοτικά και τα γυμνάσια. Ανοίγει έτσι ο δρόμος για το σπάσιμο της εποπτηρίδας και την καθιέρωση του ανταγωνισμού της "ελεύθερης αγοράς" στους διορισμούς των εκπαιδευτικών από τους τοπικούς δήμους -εργοδότες.

Ουσιαστικά ο κρατικός προϋπολογισμός θα περιορίσει τις δαπάνες για τα σχολεία σε μια μίνιμουμ επιδότηση και οι δήμοι θα πιεστούν να ανακαλύψουν νέες πηγές χρηματοδότησης μετατρέποντάς τα σε "δημοτικές εκπαιδευτικές επιχειρήσεις". Όσο για τις υποβαθμισμένες περιοχές, εκεί όπου οι εργαζόμενοι γονείς δεν θα μπορούν να αντέξουν πρόσθετα βάρη για να ενισχυθεί ο προϋπολογισμός του τοπικού σχολείου, η μόνη προοπτική θα είναι ακόμα πιο σκληρές περικοπές.

Το πού οδηγούν όλα αυτά είναι φανερό. Ηδη σήμερα τα ποσοστά των παιδιών που παρατάνε το σχολείο αυξάνονται. Παρόλο που το Δημοτικό και το Γυμνάσιο είναι υποχρεωτικό, ένα 20% δεν φθάνει μέχρι την Γ' γυμνασίου. Οι πρόσθετες πιέσεις με την "αποκέντρωση" αυτών των βαθμίδων θα σηματοδοτούν την επιστροφή στην εποχή του αναλφαβητισμού για ολόκληρα κομμάτια.

Η άρχουσα τάξη ενός καπιταλισμού σε κρίση προτιμάει τελικά να μαζικοποιεί τα κακόφημα "ιδρύματα ανηλίκων" και να συρρικνώνει τα σχολεία.

Η ίδια καταστροφική λογική εμφανίζεται και στην επόμενη βαθ-

Να μην περάσει η αξιολόγηση

Το τελευταίο δεκαήμερο του Δεκέμβρη του '94 το υπουργείο Παιδείας "πέρασε" δύο προεδρικά διατάγματα που αφορούν την αξιολόγηση των μαθητών στο γυμνάσιο και στο δημοτικό σχολείο.

Σύμφωνα με αυτά από την πέμπτη δημοτικού και πάνω, έως και την τρίτη γυμνασίου, εκτός από τους μέχρι τώρα τρόπους εξέτασης, προφορική καθημερινά, τεστ, ωριαία διαγωνίσματα και εξετάσεις προσθέτει ένα ακόμη τρόπο: τις "συνθετικές και δημιουργικές εργασίες". Ο κάθε μαθητής κατά την διάρκεια του πρώτου τριμήνου αναλαμβάνει μια τέτοια εργασία, την οποία πραγματοποιεί κατά τη διάρκεια της χρονιάς με την καθοδήγηση του δασκάλου ή καθηγητή του. Ο οποίος στο τέλος κάθε τριμήνου παραδίδει σημείωμα περιγραφικής αξιολόγησης.

Οι βαθμοί επιβεβαιώνουν τις τεράστιες διαφορές στη σχολική επίδοση των μαθητών. Διαφορές που οφείλονται κύρια στην ταξική προέλευση και το πολιτιστικό επίπεδο του οικογενειακού περιβάλλοντος. Αποτέλεσμα της βαθμολογίας για ένα

κομμάτι μαθητών είναι η καθήλωση, η αποθάρρυνση που οδηγεί στην εγκατάλειψη εκείνους που "δεν παίρνουν τα γράμματα". Πείθονται πως είναι καλύτερα να τα παρατήσουν ή να στραφούν αλλού, στις τεχνικές σχολές ΟΑΕΔ ή στο μεροκάματο.

Προσπαθούν να μας πείσουν ότι το σχολείο προσφέρει ίσες ευκαιρίες σε όλους, οι αξιότεροι αξιολογούνται καλύτερα, και γι' αυτό έχουν πρόσβαση παραπάνω, σε ΤΕΙ, πανεπιστήμια κ.ά. Ο μύθος αυτός καταρρέει αν συγκρίνουμε τα ιδιωτικά σχολεία ή τα σχολεία των θορών προαστίων με αυτά των υποβαθμισμένων συνοικιών, αν αναλογισθούμε τι κόστος έχει ένας μαθητής σε φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα, τι σημαίνει το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας. Έτσι από την αξιολόγηση δε μένει παρά μόνο η βαθμολογία και το αποτέλεσμά της η επιλογή, δηλαδή το "κόσκινο" που θα καθορίσει ποιος έχει τις προϋποθέσεις να περάσει, να προχωρήσει, και ποιος όχι.

Η αξιολόγηση και το αποτέλεσμά της η επιλογή εκτός από τα παραπάνω συντελεί και στην πειθάρχηση των μαθητών στην

κυρίαρχη ιδεολογία. Πράγματι ο φόβος της απόρριψης και της επανάληψης της χρονιάς είναι σημαντικότερος παράγοντας και από αυτών των πειθαρχικών τιμωριών, αποδοχές κ.ά.

Το υπουργείο στα Προεδρικά Διατάγματα αλλά και στο φυλλάδιο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου θεωρεί την αξιολόγηση κεντρικό σημείο των διεργασιών στην εκπαίδευση.

Για τους μαθητές τα Π.Δ. φέρνουν ακόμα μεγαλύτερη πίεση, άλλη μία εξέταση "αξιολόγηση", άλλο ένα "κόσκινο". Το καινούριο που έχει να προσθέσει είναι ότι η "περιγραφική αξιολόγηση" δεν περιορίζεται στις επιδόσεις του μαθητή στα διάφορα σχολικά μαθήματα αλλά καθύπτει όλες τις δραστηριότητές του μέσα στο σχολείο. Έτσι ο κάθε μαθητής θα αξιολογείται, αν συμμετέχει στις διάφορες εκδηλώσεις του σχολείου (προσευχή, εκκλησιασμός, εθνικές γιορτές κ.λ.π.), αν συνεργάζεται αρμονικά με το προσωπικό του σχολείου, αν συνεργάζεται με τους συμμαθητές του κ.λ.π.

Για τους εκπαιδευτικούς σημαίνει εντα-

μίδα, στα Λύκεια. Η δημιουργία Ενιαίων Πολυκλαδικών Λυκείων έχει σταματήσει εδώ και χρόνια. Φέτος, ο Γ. Παπανδρέου προσπάθησε να στενέψει ακόμα πιο πολύ την πρόσβαση από το Λύκειο στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με μια εγκύκλιο που καταργούσε τη δυνατότητα των μαθητών να πηγαίνουν σε ποσοστό 22% στα ΤΕΙ χωρίς εξετάσεις. Όλο και πιο έντονα το Λύκειο μετατρέπεται σε προθάλαμο της ανεργίας. Το ποσοστό των απόφοιτων Λυκείου στο εργατικό δυναμικό είναι 23,2%. Το ποσοστό τους ανάμεσα στους ανέργους είναι 38,6%.

Με κλαδεμένες τις ελπίδες είτε για συνέχιση σπουδών είτε για να βρουν δουλειά, οι μαθητές των Λυκείων αντιμετωπίζονται με γελοία κοινωνιολογικά στερεότυπα σαν "επιρρεπείς προς τη βία" και οι καθηγητές τους περίπου σαν αποτυχημένοι θηριοδαμαστές.

Η ίδια πάντα απάντηση -το κλάδεμα- είναι η πολιτική του Υπουργείου Παιδείας και στο χώρο της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Στους αγώνες των σπουδαστών ΤΕΙ που ξεσηκώθηκαν με πολύμηνες κινητοποιήσεις ενάντια στην ανεργία, ο Γ. Παπανδρέου απαντάει με νομοσχέδιο που καθιερώνει νέους μηχανισμούς ψαλιδίσματος σχολών αντί για νέες θέσεις εργασίας.

Τα προσχέδια αυτού του "πολυνομοσχεδίου" που προωθεί ο υπουργός του ΠΑΣΟΚ ακολουθώντας στα χνάρια του Σουφλιά, μι-



Πόσες σχολές ακόμα θα γίνουν φαντάσματα χωρίς κτίρια και καθηγητές

λούν για πέρασμα όλων των σχολών των ΑΕΙ και των ΤΕΙ από κόσκινο "αξιολόγησης" και ταυτόχρονα ανοίγουν παράθυρο για χρηματοδότηση από επιχειρήσεις.

Η λογική είναι προφανής: οι σχολές που θα βρεθούν στην κορυφή της αξιολόγησης μπορούν να βρουν περισσότερα χρήματα διευρύνοντας τους δεσμούς τους απευθείας με τις επιχειρήσεις, ενώ οι υποβαθμισμένες θα φυτοζωήσουν στο περιβώριο της κρατικής λιτότητας.

Τίποτα απ' όλα αυτά δεν περνάει χωρίς αντίσταση. Τοπικές ΕΛΜΕ και φοιτητικοί σύλλογοι, αδιόριστοι εκπαιδευτικοί και σύλλογοι γονέων, μαθητές, σπουδαστές και νηπιαγωγοί έδωσαν και δίνουν μικρές και μεγάλες μάχες συνεχώς. Παρά την ανυπαρξία της ΕΦΕΕ και της ΕΣΕΕ, παρά τα φρεναρίσματα από τις ηγεσίες της ΔΟΕ και της ΟΛΜΕ η αγανάκτηση ενάντια στο πετσόκομα της εκπαίδευσης ανοίγει συνεχώς μέτωπα αντίστασης.

Αυτό που χρειάζεται είναι η πάλη για την οργάνωση και τη σύνδεση όλων αυτών των αγώνων μεταξύ τους αλλά και με το υπόλοιπο εργατικό κίνημα.

Η υπεράσπιση μιας δημόσιας και δωρεάν εκπαίδευσης ανοιχτής για όλους και η διεκδίκηση του δικαιώματος για δουλειά είναι κοινή υπόθεση της νεολαίας και ολοκληρωτής της εργατικής τάξης.

Γύρω από τα αιτήματα ενάντια στις περικοπές, ενάντια στους φραγμούς και τα "κόσκινα", ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις μπορούμε να ενώσουμε όλα τα κομμάτια που παλεύουν στους χώρους της εκπαίδευσης και να κερδίσουμε την αλληλοϋποστήριξη με όλους τους εργάτες που αντιπαλεύουν τη λιτότητα και τις ιδιωτικοποιήσεις στους δικούς τους χώρους. Αυτή είναι η δύναμη που μπορεί να σταματήσει το καταστροφικό έργο του καπιταλισμού και ν' ανοίξει την προοπτική της ανατροπής των καταστροφών.

των μαθητών

τικοποίηση της εργασίας τους, παρακοιούθηση εργασιών, συμπλήρωση εντύπων, συναντήσεις με γονείς, επιπλέον συνεδριάσεις και όλα αυτά απλήρωτα. Χωρίς να υπολογίσουμε τι θα σημαίνουν αυτοί οι χαρακτηρισμοί για τις σχέσεις με τα παιδιά και τους γονείς.

Το Π.Δ. όμως ανοίγει το δρόμο και για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Στο άρθρο 2 παράγραφος 4 αναφέρει ότι για λόγους ερευνητικούς, αξιολόγησης σχολικού έργου, ή για άλλους παιδαγωγικούς, μπορούν να βάζουν εξετάσεις σε ένα ή περισσότερα σχολεία, τοπικά ή εθνικά. Ουσιαστικά μέσα από αυτές τις εξετάσεις θα αξιολογείται και θα ελέγχεται ο κάθε εκπαιδευτικός, ανάλογα από τις επιδόσεις των μαθητών του.

Όλα αυτά όμως δεν είναι πρωτόγνωρες πολιτικές στο χώρο της παιδείας. Αντίστοιχες προσπάθειες έγιναν πολλές φορές στο παρελθόν. Οι εξετάσεις του Κοντογιαννόπουλου απαντήθηκαν με κύμα καταλήψεων το χειμώνα του '90-'91 με αποτέλεσμα να χάσει το υπουργείο του. Αντίστοιχα κατά καιρούς προσπάθειες για

αξιολόγηση των καθηγητών συνάντησαν την αντίδραση του κλάδου.

Σήμερα μετά τα γίχουθα που έδωσε η κυβέρνηση στο επίδομα θιβρίων και το σπάσιμο των απεργιακών κινητοποιήσεων με διαδικαστικά κόλπα της διοίκησης της ΟΛΜΕ, π.χ. 48ωρη απεργία που είχε αποφασισθεί το Δεκέμβριο, η κυβέρνηση αισθάνθηκε αρκετά ισχυρή ώστε να περάσει τα Προεδρικά Διατάγματα. Η αντίδραση της ΟΛΜΕ αρχικά ήταν αρκετά χλιαρή ζητώντας να μην εφαρμοστούν για φέτος. Στη πράξη όμως η συντριπτική πλειοψηφία των καθηγητών στα γυμνάσια αρνήθηκαν να τα εφαρμόσουν πράγμα που ανάγκασε τον υπουργό Παιδείας να υποχωρήσει και να πει ότι φέτος τα Π.Δ. θα τα εφαρμόσει όποιος θέλει.

Είναι αναγκαίο να παλέψουμε για την απόσυρση των ΠΔ καθώς και για την κατάργηση της βαθμολογίας. Καθηγητές, δάσκαλοι και μαθητές σε ένα κοινό μέτωπο σε ένα κοινό αγώνα για ένα ανθρώπινο σχολείο σε μια καλύτερη κοινωνία.

Σωτήρης Μάρταλης

Βότσεκ: τα θύματα ήρωες

Ο Σωτήρης Κοντογιάννης μιλάει για την όπερα του Μπεργκ «Βότσεκ», εξηγώντας πώς μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρξαν μια σειρά από όπερες με κεντρικούς ήρωες τους κατατρεγμένους και όχι τους νικητές.

Αιτές τις μέρες το "Μέγαρο Μουσικής Αθηνών" ανέβασε ένα σπάνιο έργο, την όπερα **Βότσεκ** του Αλμπαν Μπεργκ. Ο **Βότσεκ** θεωρείται από πολλούς η πιο σημαντική όπερα του 20ου αιώνα.

Και αυτό δεν είναι τυχαίο. Η σημασία του δεν περιορίζεται ούτε στην πρωτοποριακή μουσική μορφή του -ο **Βότσεκ** είναι η πρώτη ατονική όπερα μεγάλου μήκους- ούτε στην καταπληκτική σύνθεση της μουσικής του λόγου και του θεάτρου. "Δεν πρέπει να υπάρχει ούτε ένας στο καινό" έγραφε ο Μπεργκ "που να δίνει οποιαδήποτε σημασία στις διάφορες φούγκες, ινβεντιόνες, μέρη σουίτας, σονάτες, παραλλαγές και πασακάλιες- ούτε ένας που να προσέχει οτιδήποτε άλλο εκτός από τα κοινωνικά προβλήματα αυτής της όπερας...". Ο **Βότσεκ** είναι ένα έργο που γράφτηκε μέσα στη δίνη του Α' Παγκόσμιου Πόλεμου αλλά και της επανάστασης που ξέσπασε στην Ευρώπη τα επόμενα χρόνια.

Ηρωας, ένας φαντάρος

Ο ήρωας της όπερας, ο **Βότσεκ**, δεν είναι ούτε πρίγκιπας, ούτε βασιλιάς, ούτε σοφός. Και η υπόθεση δεν εκτυλίσσεται ούτε στη μακρινή και εξωτική Ανατολή, ούτε σε εκθαμβωτικά κάστρα, ούτε σε πολυτελή παλάτια. Η ιστορία είναι απλή και θλιβερή. Ο **Βότσεκ**, ένας φαντάρος, σκοτώνει από ζήλεια την αγαπημένη του -και μητέρα του παιδιού του- **Μαρί** και ύστερα πνίγεται στον βάλτο. Μια ιστορία από

πρώτη άποψη κοινότητα, μια ιστορία που θα μπορούσε να γίνει η βάση για ένα συγκινητικό μελόδραμα. Αλλά το έργο του Μπεργκ δεν είναι μελόδραμα.

Ο **Βότσεκ** και η **Μαρί** δεν είναι θύματα της "ανθρώπινης μοίρας" αλλά της εκμετάλλευσης και της αδικίας, της καταπίεσης και της σκληρότητας. Για αυτό, ο Μπεργκ δεν αφήνει καμιά αμφιβολία. Ο **Βότσεκ** γίνεται, για μερικές δεκάρες, πειραματόζωο του γιατρού: "Θα γίνει επανάσταση στην επιστήμη" παραληρεί ο γιατρός την ώρα που τον βασανίζει και τον εξευτελίζει: "Ω, η θεωρία μου! Ω, η δόξα μου! Θα γίνω αθάνατος! Αθάνατος! Αθάνατος!... Σε είδα **Βότσεκ**. Εβηξες πάλι, στο δρόμο έβηξες, γαύγιζες σαν το σκυλί! Και όμως σε πληρώνω τρεις γρόσσες τη μέρα επί τούτου!". "Ε, όχι και να συγχύζομαι για έναν άνθρωπο" μονολογεί όταν τον ακούει να βήχει για άλλη μια φορά. "Να μου πάθαινε τίποτα καμιά σαλαμάνδρα...".

Το έργο του Μπεργκ δεν είναι καταγγελία μόνο της αδιάστακτης σκληρότητας αλλά και της φοβερής υποκρισίας της "υψηλής" κοινωνίας: "Δεν έχεις ηθική" λέει καρδωμένος ο λοχαγός στον **Βότσεκ**, που τον ξυρίζει εκείνη την ώρα. "Εσύ έχεις παιδί χωρίς την ευλογία της εκκλησίας..." "Αχ, εμείς οι φτωχοί" αναστενάζει ο **Βότσεκ**. "Βλέπετε, κυρ- Λοχαγέ, τα λεφτά, τα λεφτά! Αν δεν έχεις λεφτά! Αντε να φέρεις στον κόσμο παιδιά με ηθικό τρόπο!..."

Η όπερα κλείνει με την αναγγελία του θανάτου της **Μαρί**. "Ε, ου! Η μάνα σου πέ-

θανε" φωνάζει ένα παιδί στον γιο της, που εκείνη την ώρα καθαλαίει ένα ξύλινο αλογάκι. Αλλά ο μικρός συνεχίζει το παιχνίδι, σαν να μην καταλαβαίνει: "Χοπ χοπ! Χοπ χοπ! Χοπ χοπ!". Ενα τέλος που χωρίς να είναι ψυχρό και άκαρδο δεν αφήνει στον θεατή περιθώρια για μελοδραματικούς συναισθηματισμούς. Ο **Βότσεκ** δεν είναι πρόσκληση για κλάμμα. Είναι μια καταγγελία και μια πρόσκληση να παλαίψουμε για να αλλάξουμε αυτόν τον κόσμο.

Οι **Βότσεκ**, τα θύματα, είναι ταυτόχρονα ήρωες, είναι τα υποκείμενα αυτού του κόσμου. Για να το δείξει αυτό ο Μπεργκ δεν καταφεύγει ούτε σε ψέματα, ούτε σε ωραιοποιημένες εικόνες -σαν αυτές που τόσο μας έχει συνηθίσει ο σταλινικός "σοσιαλιστικός ρεαλισμός". Η τέχνη, δεν μπορεί να μη λέει την αλήθεια, γιατί τότε παύει να είναι τέχνη.

Ο **Βότσεκ** δεν βγαίνει νικητής. Αντίθετα διαλύεται, τρελαίνεται, γίνεται φονιάς και πνίγεται στον βάλτο. Αλλά το κρίμα του είναι ότι είναι φτωχός, ότι είναι προλετάριος: "Εμείς οι φτωχοί" είναι το μοτίβο που επαναλαμβάνει ξανά και ξανά. "Άμα φτάναμε στον ουρανό εμάς θα έβαζαν πάλι αγγαρία να ρίχνουμε τις βροντές!".

Όπερα: τέχνη για την "υψηλή κοινωνία";

Η όπερα -που τόσο συχνά και αβασάνιστα ταυτίζεται σήμερα με την "υψηλή κοινωνία" και τις ρηχές και ανούσιες εκδηλώσεις της- γνώρισε μεγάλη άνθηση στις αρ-

χές του 20 αιώνα. Ο Μπέρτολτ Μπερχτ, ο Κούρτ Βάιλ, ο Νπιμίτρι Σοστακόβιτς είναι μερικοί μόνο από τους γνωστούς συγγραφείς και συνθέτες που προστάθηκαν, όπως ο Μπεργκ, να αξιοποιήσουν την μορφή της όπερας για να παρουσιάσουν έργα που θα ήταν προστά και κατανοητά στους εργάτες. Η "Όπερα της Πεντάρας", η "Ανοδος και η πώση της πόλης του Μαχαγκόνι" είναι δυο από τα πολύ γνωστά έργα εκείνης της περιόδου.

Η ταύτιση της όπερας με την άρχουσα τάξη είναι έτσι και αλλιώς ψεύτικη. "Οι γάμοι του Φίγκαρο" για παράδειγμα, μια από τις πιο κλασικές όπερες του Μότσαρτ, ήταν ένα έργο ανοιχτά επαναστατικό. Δεν κατήγγειλε μόνο την αριστοκρατία -την άρχουσα τάξη εκείνης της περιόδου- αλλά και την κοροίδευε και τη γελοιοποιούσε από πάνω. Τα έργα του Μπομαρσέ -που είχε γράψει το λιμπρέτο του "Φίγκαρο"- ήταν απαγορευμένα στην Γαλλία και την Αυστροουγγαρία. Λέγεται ότι ο ίδιος ο Βασίλης της Γαλλίας, ο Λουδοβίκος ο 16ος είχε πει ότι θα έπρεπε να πέσει πρώτα η Βασίλη για να παιχτούν Οι γάμοι του Φίγκαρο στο Παρίσι. Αν είναι αλήθεια, τα λόγια του αποδείχτηκαν προφητικά.

Από την εποχή του Μότσαρτ κιάλας η όπερα έγινε λαϊκό θέαμα. "Ο Μαγικός Αυλός" δεν ανέβηκε σε καμιά από τις επίσημες κεντρικές αίθουσες της Βιέννης αλλά σε ένα λαϊκό συνοικιακό θέατρο. Στις παραστάσεις μαζεύονταν ένα τεράστιο αλλοπρόσαλο κοινό -που δεν θύμιζε σε τίποτα τα σαλόνια της καλής κοινωνίας- που απολάμβανε την παράσταση με χειροκροτήματα, γέλια και φωνές. Οι ίδιες οι παραστάσεις, με εμβόλιμα αστεία και πρόσθετα εφέ, θύμιζαν περισσότερο παντομίμα παρά "σοβαρή" παράσταση. Ο ίδιος ο Μότσαρτ προκάλεσε μια φορά τεράστια αμηχανία στον θίασο, όταν πρόσθεσε σε μια παράσταση ένα άσχετο μουσικό κομμάτι. Η τεράστια απήχηση που είχαν οι παραστάσεις αυτές δεν οφειλόταν στις "αιώνιες αξίες" που υψαίνεται ότι εκφράζει η "υψηλή τέχνη" αλλά στο γεγονός ότι μίλαγε για αυτά τα πράγματα που αγγίζουν την μεγάλη μάζα των ανθρώπων: για την ισότητα, τη δημοκρατία, την ελευθερία, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Αυτά τα οράματα των απλών ανθρώπων είναι που συνδέουν σαν νήμα τον Μότσαρτ με τον Μπέργκ, τους "Γάμους του Φίγκαρο" με τον "Βότσεκ".

Αυτό που έχει αλλάξει στο μεταξύ είναι ο κόσμος. Η εποχή του Μότσαρτ είναι η εποχή της αστικής επανάστασης. Τον εικοστό αιώνα όμως οι αστοί δεν μιλάνε πιά



**"Η ώρα του Ξεκαθαρίσματος"
σκίτσο του Γκρος το 1921**

ούτε για ελευθερία, ούτε για ισότητα, ούτε για αδελφότητα. Ο κόσμος που έχτισαν είναι ο κόσμος της εκμετάλλευσης, του πολέμου, της καταπίεσης. Οι Βότσεκ δεν έχουν να περιμένουν λύτρωση από κανέναν άλλον εκτός από τον εαυτό τους.

Η Όπερα στη Δημοκρατία της Βαϊμάρης

Ο Βότσεκ του Μπεργκ βασίστηκε στο θεατρικό έργο Βότσεκ που είχε γράψει εκατό περίπου χρόνια πριν -το 1837- ένας γερμανός επαναστάτης, ο Γκέοργκ Μπύχνερ. Ο Μπεργκ είδε την πρεμιέρα του έργου στη Βιέννη τον Μάη του 1914, λίγες μέρες πριν το ξέσπασμα του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, και αποφάσισε αμέσως να το μετατρέψει σε όπερα. Χρειάστηκε όμως να αναβάλλει τα σχέδιά του για μερικά χρόνια γιατί, με την κήρυξη του πολέμου, επιστρατεύτηκε. Γυρίζοντας από το μέτωπο ο Μπεργκ δήλωνε "φανατικός αντιμιλιταριστής". Οι εξευτελισμοί και οι κακουχίες του ζωής στον στρατό τον έκαναν να ταυτιστεί με τον Βότσεκ -στην όπερα υπάρχει μια χορωδία φαντάρων που αντί να τραγουδάει ροχαλίζει.

Το έργο του Μπύχνερ, παρόλο που είχε γραφτεί έναν αιώνα πριν, μπορούσε να εκφράσει απόλυτα την εποχή του Μπεργκ -την εποχή της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης. Και αυτό οφείλεται στον ιδιαίτερο ριζοσπαστισμό του Μπύχνερ.

Ο Μπύχνερ έζησε στην "Εποχή των Επανάστασεων" -στα χρόνια δηλαδή που μεσολάβησαν ανάμεσα στο 1789 και το 1848, στα χρόνια του θριάμβου της αστικής τάξης αλλά και της εμφάνισης του προλεταριάτου στο προσκήνιο. Ο Μπύ-

χνερ συμμετείχε ενεργά στο επαναστατικό κίνημα της εποχής του. Το 1833 πρωτοστάτησε στο Γκίσεν στην ίδρυση της "Κοινωνίας για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου".

Σε αντίθεση με τους ιδεαλιστές επαναστάτες της γενιάς του 1789 -που πίστευαν ότι ο "ορθός λόγος", η δύναμη της λογικής, μπορούσε να γίνει η βάση για έναν πιο δίκαιο κόσμο- ο Μπύχνερ ήταν υλιστής: Η σύγκρουση ανάμεσα στους πλούσιους και τους φτωχούς ήταν "το μόνο επαναστατικό στοιχείο σε αυτό τον κόσμο". "Η πείνα" έλεγε "μπορεί να γίνει η θεά της ελευθερίας". Για τον Μπύχνερ και τον Μπεργκ οι ίδιες οι αντιλήψεις και οι ιδέες των ανθρώπων πηγάζουν από την υλική τους βάση: "Είναι εύκολο να είναι κανένας τίμιος αν έχει να τρώει σούπα, λαχανικά και κρέας κάθε μέρα" απαντάει ο Βότσεκ στον Αρχηγό που τον κατηγορεί για "ανηθικότητα". "Πρέπει να νάναι ωραίο πράμα η αρετή" απαντάει ο Βότσεκ στον Λοχαγό. "Αλλά εγώ είμαι ένας φουκαράς!"

Την περίοδο της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης -την περίοδο που άνοιξε με την Γερμανική Επανάσταση του 1918 και έκλεισε με την κυριαρχία του ναζισμού- το έργο του Μπύχνερ ταυτίστηκε με την επανάσταση, το σοσιαλισμό και τη ριζοσπαστική αριστερά. Ο "Βότσεκ" έγινε τεράστια επιτυχία: από την πρεμιέρα, το 1928, μέχρι το θάνατο του Μπεργκ μια δεκαετία αργότερα, το έργο είχε συμπληρώσει 166 παραστάσεις και είχε φτάσει σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Ευρώπης -και όχι μόνο. Και όπως ήταν φυσικό προκάλεσε από την πρώτη στιγμή τη λυσσαλέα αντίδραση των φασιστών. Οι ναζί κατήγγειλαν τον "Βότσεκ" για "μπολσεβικισμό". Μετά την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία το 1933 το έργο, πρακτικά, απαγορεύτηκε στην Γερμανία.

Το Μέγαρο Μουσικής

Ο Βότσεκ είναι μια όπερα που μιλάει για τους εργάτες, μια όπερα γραμμένη για αυτούς που έχουν κάθε λόγο να θέλουν να αλλάξουν τον κόσμο. Δυστυχώς, ο Βότσεκ ανέβηκε στο "Μέγαρο Μουσικής" -σε έναν χώρο που λειτουργεί με τις "χορηγίες" των τραπεζών και των μεγάλων εταιριών.

Το αποτέλεσμα είναι ένα εισιτήριο απλησίαστο για τον πολύ κόσμο. Αυτό είναι πολύ κρίμα. Οι περικοπές στις επιδοτήσεις στην Λυρική Σκηνή, τα Κρατικά Θέατρα κ.λπ. στερούν από τους εργάτες ακόμα και τα δικά τους έργα.

□

Ο ΛΕΝΙΝ ΤΟ 2000

Ο Λέανδρος Μπόλαρης παρουσιάζει το βιβλίο του Τ. Κλιφ για τον Λένιν και υποστηρίζει ότι είναι το καλύτερο βοήθημα για όσους παλεύουν για έναν καλύτερο κόσμο.

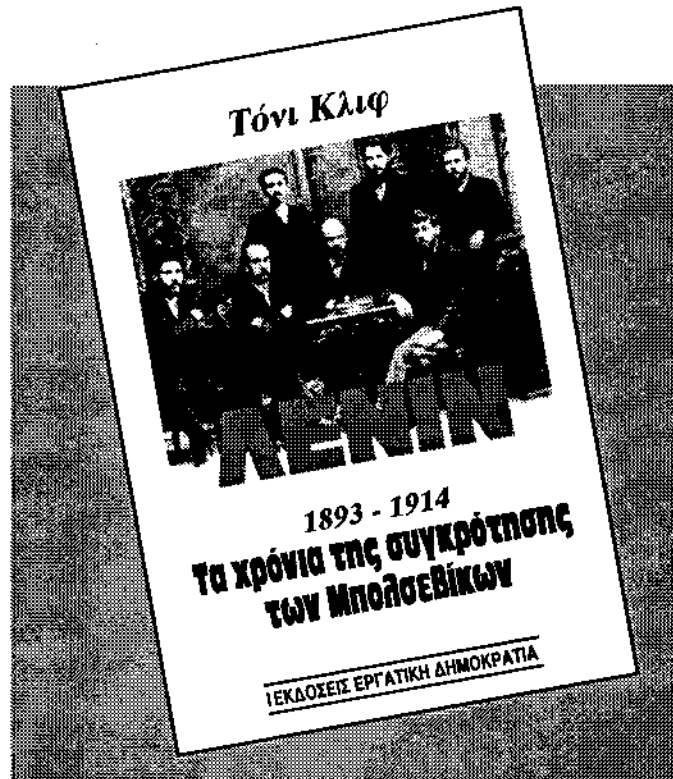
Ο Τόνι Κλιφ είναι ηγετικό στέλεχος του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Βρετανίας (SWP), και συγγραφέας πολλών βιβλίων όπου ένα από τα πιο γνωστά είναι ο "Κρατικός Καπιταλισμός στη Ρωσία".

Όπλο

Υπάρχουν πολλοί λόγοι που πρέπει να σας κάνουν να αγοράσετε και να διαβάσετε αυτό το βιβλίο. Είναι η πρώτη πολιτική βιογραφία του Λένιν που κυκλοφορεί στα ελληνικά, και που παρουσιάζει έναν Λένιν πραγματικό, όχι τον "υπεράνθρωπο" που ζωγράφιζε δεκαετίες ο σταλινισμός αφυδατώνοντας την προσωπικότητά του από κάθε δυνατότητα για εξέλιξη και αλλαγή, τη δράση του από οποιαδήποτε σχέση με το ζωντανό κίνημα της εργατικής τάξης.

Όμως το βιβλίο δε μας πληροφορεί μόνο για τις ιδέες και τη δράση του Λένιν. Μας δίνει και σημαντικά εργαλεία για να καταλάβουμε τον τρόπο που κτίσθηκε το πρώτο μαζικό επαναστατικό κόμμα, το κόμμα των μπολσεβίκων. Η αφομοίωση μιας τέτοιας εμπειρίας είναι σήμερα απαραίτητη για όλους τους σοσιαλιστές.

Στο βιβλίο του ο Τ. Κλιφ παρουσιάζει αναλυτικά αυτούς τους σταθμούς. Το σπάσιμο από τις ιδέες του Ναροννικισμού,



και την αφομοίωση του μαρξισμού από μια ολόκληρη γενιά επαναστατών, ανάμεσά τους και ο Λένιν. Το πέρασμα από την λειτουργία σε κλειστούς κύκλους μαρξιστικής μελέτης στην παρέμβαση στους καθημερινούς αγώνες των εργατών. Τη ρήξη του 1903 στο Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα, ανάμεσα σε μπολσεβίκους και μενσεβίκους, στους επαναστάτες και τους ρεφορμιστές.

Το άλμα του 1905, όταν μέσα στις φλόγες της επανάστασης οι μπολσεβίκοι έγιναν μαζικό κόμμα. Την πάλη ενάντια στο

σεκταρισμό μέσα στο κόμμα το 1908-9 που γέννησε η ήττα της επανάστασης. Τα χρόνια ανάμεσα στο 1912-14, που σημαδεύονται από την καινούργια ανάταση του εργατικού κινήματος, και την μαζικοποίηση των μπολσεβίκων με μέσο την Πράβδα, την καθημερινή νόμιμη εφημερίδα με τη μεγάλη κυκλοφορία που έβγαζαν στην Πετρούπολη.

Διαμόρφωση

Ο Λένιν δεν γεννήθηκε μαρξιστής. Οι πρώτες του πολιτικές ιδέες ήταν επηρεασμένες από τον Ναροννικισμό, το κυρίαρχο επαναστατικό ρεύμα εκείνη την περίοδο στην Ρωσία. Οι Ναρόννικοι πίστευαν ότι ο σοσιαλισμός στην Ρωσία μπορεί να κτισθεί από την αγροτιά, πριν αναπτυχθεί ο καπιταλισμός και η εργατική τάξη. Όταν η προσπάθειά τους να "διδάξουν" τους αγρότες απέτυχε, αποδύθηκαν σε έναν ηρωικό αγώνα ενάντια στον τσαρισμό, οργανώνοντας μια σειρά από τρομοκρατικές ενέργειες, που -όπως πίστευαν- θα έφερναν αποδιοργάνωση και σύγχυση στο καθεστώς, και θα ηλεκτρίζουν τον λαό.

Ο αδελφός του Λένιν, ο Αλέξανδρος Ουλιάνοφ, συμμετείχε σε μια τέτοια ομάδα και εκτέλεσθηκε το 1881 μαζί με 5 άλλους.

λους συντρόφους του γιατί είχαν οργανώσει απόπειρα ενάντια στον Τσάρο. Τα επόμενα χρόνια, ο Λένιν μελέτησε, έψαξε, και βρέθηκε μπροστά στο μαρξιστικό (σοσιαλδημοκρατικό) κίνημα που έκανε το πρώτα του βήματα στην Ρωσία εκείνη την περίοδο.

Οι πρώτοι Ρώσοι μαρξιστές, ο Πλεχάνωφ, η Ζόσουλιτς, ο Αξελροντ, που είχαν συγκροτήσει από το 1883 στο εξωτερικό την ομάδα "Χειραφέτηση της Εργασίας", προέρχονταν και οι ίδιοι από την παράδοση του Ναροντικισμού. Για πολλά χρόνια η δράση των πρώτων μαρξιστών στην Ρωσία ήταν αποκλειστικά προπαγανδιστική, με έμφαση τη διαμόρφωση ιδεών και την πολεμική με το Ναροντικισμό μέσα σε μικρούς μορφωτικούς κύκλους εργατών. Όταν ο Λένιν μπαίνει ενεργά στο σοσιαλδημοκρατικό κίνημα το 1891-92, ήδη μια νέα γενιά αγωνιστών κινιόταν σε πολύ διαφορετικές κατευθύνσεις.

Στα εργοστάσια

Στα επόμενα χρόνια, ο Λένιν μαζί με άλλους σοσιαλιστές ρίχτηκαν με τα μούτρα στην προσπάθεια να αποκτήσουν σχέση και να οργανώσουν τους οικονομικούς αγώνες της εργατικής τάξης, που ήδη έκανε τα πρώτα της βήματα στον αγώνα.

Έτσι αλλάζει και η μορφή της δράσης και της οργάνωσης των σοσιαλιστών. Οι γραμμές τους πυκνώνουν πιο γρήγορα από την προηγούμενη περίοδο, και το 1895 στην Πετρούπολη ο Λένιν μαζί με τον Μάρτοφ, και καμιά εικοσαριά άλλους συντρόφους τους, συγκροτούν την "Ένωση για την Απελευθέρωση της Εργατικής Τάξης", που θα συνεχίσει την δράση για λίγους μήνες πριν διαλυθεί από τα κτυπήματα της μυστικής αστυνομίας.

Οι συνθήκες στις οποίες δρούσε αυτή η μικρή ομάδα ήταν πολύ δύσκολες. Τι σημαίνει αυτή η συγκεκριμένη προπαγανδιστική δουλειά μέσα στα εργοστάσια φαίνεται από κάποιες αναμνήσεις της Κρούπσκαγια, της συντρόφισσας του Λένιν:

"Θυμάμαι ότι ο Βλαντιμίρ Ιλίτς έγραψε την πρώτη προκήρυξη για τους εργάτες του εργοτάξιου Σεμιάνκοφ. Επειδή δεν είχαμε κανένα τεχνικό μέσο, η προκήρυξη αντιγράφηκε με το χέρι, με τυπογραφικούς χαρακτήρες και μοιράστηκε από τον Μπαμπούσκιν. Από τα τέσσερα αντίγραφα, τα δυο έπεσαν στα χέρια του επιστάτη και τα άλλα δυο κυκλοφόρησαν χέρι-χέρι".

Μπορεί τα όμοσα αποτελέσματα αυτού του τύπου δουλειάς να μην ήταν θεαματικά, αλλά σίγουρα άνοιξαν το δρόμο για να αποκτήσουν οι σοσιαλιστές σταθερή σχέ-

ση με τους αγώνες και την καθημερινή ζωή των εργατών. Η πρώτη μαζική απεργία στην Ρωσία έγινε το 1896, στα υφαντουργεία της Πετρούπολης, με αιτήματα αυξήσεις μισθών και μείωση των ωρών εργασίας. Τα μέλη της Ένωσης, όσα είχαν διαφύγει την σύλληψη, έπαιξαν κεντρικό ρόλο στην απεργία.

Τι να κάνουμε;

Αυτή η μετάβαση, από μια ομάδα μαρξιστικής μελέτης και συζήτησης, σε μια οργάνωση που παρεμβαίνει στους καθημερινούς αγώνες των εργατών, δεν έγινε χωρίς μονομέρεια και υπερβολές. Ακριβώς επειδή χρειαζόταν τόσο μεγάλη προσπάθεια για να ξεπεραστεί ένας παλιός τρόπος δουλειάς, η αλλαγή ήταν απότομη: από την αφηρημένη θεωρητική κίνηση πέρασε στην περιορισμένη και στενή πρακτική.

Γρήγορα, διαμορφώθηκε μια αντίληψη μέσα στο κίνημα, ένα πολιτικό ρεύμα με το όνομα "οικονομισμός".

Οι "οικονομιστές" υποστήριζαν, ότι οι σοσιαλιστές έπρεπε να ασχοληθούν σχεδόν αποκλειστικά με την πάλη για οικονομικά αιτήματα, και η πολιτική παρέμβαση θα έπρεπε να μην είναι στο κέντρο της προσοχής τους. Θεωρούσαν ότι η ανάπτυξη της ταξικής συνείδησης των εργατών θα έρθει αυτόματα μέσα από τον οικονομικό αγώνα. Όσο για τον πολιτικό αγώνα, σύμφωνα με τις απόψεις των "οικονομιστών", οι σοσιαλιστές θα έπρεπε να υποστηρίζουν τους αστούς φιλελεύθερους, γιατί η ανεξάρτητη πολιτική δράση στην Ρωσία ήταν σχεδόν αδύνατη εξαιτίας της σκληρής καταστολής από τον Τσαρισμό.

Αντίθετα ο Λένιν υποστήριζε ότι το προλεταριάτο πρέπει να μπει επικεφαλής του πολιτικού αγώνα για την ανατροπή του τσαρισμού, και ότι για αυτό το σκοπό απαραίτητο ήταν ένα συγκεντρωτικό και επαγγελματικά οργανωμένο κόμμα, με κέντρο μια εφημερίδα.

Μαζί με μια ομάδα άλλων συντρόφων του ξεκίνησε στο εξωτερικό το 1900 την έκδοση της Ισκρα (Σπίθα) της εφημερίδας που έπαιξε τεράστιο ρόλο τόσο στο ιδεολογικό ξεκαθάρισμα της πλειοψηφίας των σοσιαλιστικών ομάδων, αλλά και στην οργανωτική συσπείρωση τους που ήταν ακόμα σε πρωτόγονο στάδιο.

Γύρω από την Συντακτική Επιτροπή της "Ισκρα" και τους αντιπροσωπούς της στο εσωτερικό της Ρωσίας στήθηκε ένα δικτύο επαναστατών, απλωμένο σχεδόν σε όλη την έκταση της Ρωσίας. Η "Ισκρα" ανέλαβε την πρωτοβουλία για την σύγκλη-

ση του Β' Συνεδρίου του Σοσιαλδημοκρατικού Εργατικού Κόμματος της Ρωσίας (ΣΔΕΚΡ) το 1903. Ήταν το πραγματικό ιδρυτικό συνέδριο του κόμματος, αφού το προηγούμενο το 1898 δεν κατάφερε να συγκροτήσει μια οποιαδήποτε ενιαία οργάνωση, και η ηγεσία σύντομα εξερθώθηκε από την αστυνομία.

Όμως το Β' Συνέδριο, που με τόση ενεργητικότητα το προετοίμασε ο Λένιν και η "Ισκρα", αντί να ενοποιήσει τις δυνάμεις των σοσιαλιστών οδήγησε στη διάσπαση της ίδιας της "Ισκρα", ανάμεσα στους μενσεβίκους και τους μπολσεβίκους. Η διάσπαση, που την πυροδότησε μια διαφωνία πάνω σε μια διάταξη του καταστατικού του κόμματος, φαινόταν ότι δεν είχε ουσιαστικό περιεχόμενο. Σύντομα όμως αποδείχθηκε ότι αυτή η διάσπαση ήταν το πρώτο βήμα στην σύγκρουση ανάμεσα στους επαναφτάτες και τους ρεφορμιστές στο σοσιαλιστικό κίνημα.

1905

Η επανάσταση του 1905 στην Ρωσία ήταν το πρώτο τεστ για τον Λένιν και το κόμμα του.

Κανένα από τα σοσιαλιστικά κόμματα - ούτε οι μπολσεβίκοι ούτε οι μενσεβίκοι περίμεναν την έκρηξη του 1905. Οι οργανώσεις και των δυο τάσεων ήταν πολύ αδύναμες και ξεκομμένες από τον κόσμο. Ο Τ. Κλιφ δίνει μια σύντομη αλλά περιεκτική εικόνα για την ίδια την επανάσταση.

Η ήττα στον πόλεμο με την Ιαπωνία έγινε η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι για μια εργατική τάξη που τα προηγούμενα χρόνια είχε δείξει σημάδια έντονης ριζοσπαστικοποίησης.

Οι εργάτες όμως δεν βγήκαν στο δρόμο με τους σοσιαλιστές επικεφαλής. Μπροστά βρισκόταν ο παπά-Γκαπόν, που με τη βοήθεια της Οχράνα -της μυστικής πολιτικής αστυνομίας- είχε οργανώσει συνδικάτα για να αντιμετωπίσει την επιρροή των σοσιαλιστών. Οι διαδηλωτές με θρησκευτικά λάβαρα και εικόνες, πορεύτηκαν στα Χειμερινά Ανάκτορα για να ζητήσουν από τον Τσάρο να ικανοποιήσει τα αιτήματά τους. Η απάντηση ήταν η σφαγή. Όταν ο καπνός από τους πυροβολισμούς καταλάγιασε, μετρήθηκαν πάνω από 500 νεκροί και 1000 τραυματίες.

Τα νέα της σφαγής προκάλεσαν ένα τεράστιο κίνημα διαμαρτυρίας σε όλη την Ρωσία. Από τον Γενάρη μέχρι τον Μάρτη πάνω από 1,5 εκατομμύριο εργάτες κατέβηκαν σε απεργίες με οικονομικά και πολιτικά αιτήματα, πολύ παραπάνω από το σύνολο των απεργών όλα προηγούμενα δέκα χρόνια.

Το δεύτερο απεργιακό κύμα, τον Οκτώβρη του 1905 γέννησε τα εργατικά συμβούλια. Το πρώτο σοβιέτ στην Πετρούπολη, ξεκίνησε σαν ένα συντονιστικό όργανο της απεργίας. Στην πορεία όμως, έγινε κυριολεκτικά το πρόπλασμα μιας "Εργατικής Κυβέρνησης" όπως το αποκαλούσαν εχθροί και φίλοι. Επέβαλε την κατάργηση της λογοκρισίας, κτύπησε τις ακροδεξιές συμμορίες, ξεκίνησε ένα μεγαλειώδη αγώνα για την επιβολή του οκτώωρου. Στην ακμή του εκπροσωπούσε 200.000 εργάτες της Πετρούπολης μέσω 564 αντιπροσώπων που εκλέγονταν στα εργοστάσια και ήταν άμεσα ανακλητοί. Σοβιέτ δημιουργήθηκαν και σε πολλές άλλες πόλεις και βιομηχανικές περιοχές.

Μαζικό Κόμμα

Η επανάσταση σήμανε τεράστιες ευκαιρίες για τους σοσιαλιστές να γίνουν πραγματικά μαζικό κόμμα. Αυτό δεν ήταν μια αυτόματη διαδικασία. Ο Λένιν έδωσε μάχη μέσα στο κόμμα για να ξεπεράσει την αδράνεια μεγάλου μέρους των στελεχών, την άρνησή τους να ανοίξουν τις πόρτες του κόμματος σε εργάτες και νεολαίους που για πρώτη φορά έρχονταν σε επαφή με σοσιαλιστικές ιδέες.

Ακόμα είχε να συγκρουστεί με απόψεις που έβλεπαν με καχυποψία τα σοβιέτ, επειδή συσπείρωναν εργάτες με διαφορετικές πολιτικές πεποιθήσεις, ή απόψεις που απέρριπταν την παρέμβαση στα συνδικάτα στο όνομα της "επαναστατικής καθαρότητας".

Όπως λέει ο Τ. Κλιφ: "Οργανώστε, οργανώστε, οργανώστε, ανοίξτε τις πύλες του κόμματος σε νέες δυνάμεις - αυτό ήταν το μήνυμα που επαναλαμβάνανε ανυπόμονα και επιτακτικά ο Λένιν".

Και παρακάτω συνεχίζει παραθέτωντας τα λόγια του ίδιου του Λένιν: "Είναι αλήθεια πως πολλές φορές σκέφτομαι ότι τα 9/10 των μπολσεβίκων είναι πραγματικά τυπολάτρες... Χρειαζόμαστε νεαρές δυνάμεις. Θα συμβούλευα να τουφεκίζονται αδιάστακα όσοι τολμούν να λένε πως δεν υπάρχουν άνθρωποι".

Μέσα από τέτοιες μάχες, αλλά και την καθημερινή παρέμβαση στους αγώνες το κόμμα των Μπολσεβίκων μαζικοποιήθηκε. Το 1907 είχαν 46.164 μέλη ενώ συνολικά μέλη στο ΣΔΕΚΡ ήταν περίπου 150.000. Ο Κλιφ δίνει στοιχεία για το πώς αναπτύχθηκε το κόμμα στους χώρους δουλειάς: "Τιμήνες του κόμματος ξεφύτρωναν σε πολλά εργοστάσια. Η έκθεση της Επιτροπής Πόλης της Πετρούπολης στο Τρίτο συνέδριο (Μάης 1905) απαριθμεί 17 τιμήνες σε εργοστάσια της περιφέρειας της

Πετρούπολης, 18 τιμήνες στην περιφέρεια του Βύμποργκ, 29 στην περιφέρεια της Πόλης, 20 στην περιφέρεια του Νέβα, και 15 κύκλους ανάμεσα στους μικροβιοτέχνες. Παρόμοια στην Μόσχα στο τέλος του καλοκαιριού του 1905 οι μπολσεβίκοι είχαν 40 εργοστασιακούς τιμήνες".

Αυτή η ανάπτυξη δεν έφερε το χάσιμο του επαναστατικού χαρακτήρα του κόμματος. Αντίθετα, οι μπολσεβίκοι μαζικοποιήθηκαν υπερασπίζοντας την ανεξαρτησία του επαναστατικού κόμματος, απέναντι στην αστική φιλελεύθερη αντιπολίτευση στον τσαρισμό. Αντίθετα με τους μενσεβίκους, που πίστευαν ότι ο αστικός χαρακτήρας της επανάστασης υποχρέωνε το προλεταριάτο να αποδεχθεί την ηγεσία των αστών, ο Λένιν πίστευε ότι η εργάτες και οι αγρότες θα έπαιζαν τον ηγετικό ρόλο στην επανάσταση, ότι οι αστοί επειδή έτρεμαν τη δύναμη των εργατών θα συμμαχούσαν στο τέλος με τον τσαρισμό.

Ο Λένιν δεν έβαζε τότε σαν στόχο της επανάστασης την εργατική εξουσία, όπως ο Τρότσκι. Πίστευε ότι το καθεστώς που θα προέκυπτε από την επανάσταση θα εκφράζε την "δημοκρατική δικτατορία των εργατών και αγροτών", και θα υλοποιούσε το δημοκρατικό πρόγραμμα που δεν τολμούσε να υλοποιήσει η αστική τάξη.

Όμως ο προσανατολισμός του στη δράση των ιδίων των εργατών, η ασυμβίβαστη στάση του απέναντι σε κάθε υποχώρηση στους αστούς φιλελεύθερους, του επέτρεψαν το 1917 να βγει καθαρά και να υποστηρίξει ότι η μόνη προοπτική απέναντι στην προσωρινή κυβέρνηση είναι η εργατική εξουσία.

Η Σοσιαλιστική Εφημερίδα

Τα χρόνια από το 1908 μέχρι το 1912 ήταν η περίοδος που στην Ρωσία κυριάρχησε η αντεπανάσταση. Το εργατικό κίνημα βρέθηκε σε μεγάλη υποχώρηση, το ίδιο και τα σοσιαλιστικά κόμματα. Σαν αποτέλεσμα αυτών των πιέσεων στις γραμμές των μπολσεβίκων αναπτύχθηκαν σεκταριστικές τάσεις, που απέρριπταν τη δουλειά είτε στα όποια νόμιμα συνδικάτα, είτε τη χρησιμοποίηση της Δούμας (Βουλή) για σοσιαλιστική προπαγάνδα. Ο Λένιν έδωσε μια σκληρή μάχη ενάντια σε τέτοιες απόψεις, για να μπορέσει να διατηρήσει το κόμμα έστω και μικρές προσβάσεις μέσα στην εργατική τάξη.

Από το 1912 όμως το εργατικό κίνημα ανακτά τις δυνάμεις του, και μπαίνει σε μια περίοδο μεγάλων αγώνων μέχρι το 1914 που ξέσπασε ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος. Οι μπολσεβίκοι άρπαξαν γρήγο-

ρα την ευκαιρία για να πιάσουν το νήμα από το σημείο που κόπηκε με την ήττα της πρώτης επανάστασης.

Κεντρικό ρόλο σ' αυτήν την προσπάθεια έπαιξε η "Πρόβδα", η νόμιμη καθημερινή εφημερίδα που έβγαине στην Πετρούπολη από τον Σεπτέμβρη του 1912 μέχρι τον πόλεμο. Εγινε ο κεντρικός άξονας γύρω από τον οποίο κτίσθηκε το κόμμα των μπολσεβίκων.

Η κυκλοφορία της κυμαινόταν ανάμεσα στα 40.000 και 60.000 φύλλα καθημερινά, επίτευγμα τεράστιο αν σκεφτούμε ότι εκδιδόταν από ένα παράνομο κόμμα. "Από κάθε φύλλο οι μισές εφημερίδες πουλιούνταν στο δρόμο, και οι άλλες μισές στα εργοστάσια. Σε κάθε τμήμα των μεγάλων εργοστασίων της Αγ. Πετρούπολης υπήρχε ένας υπεύθυνος για την κυκλοφορία. Μοίραζε την εφημερίδα, μάζευε χρήματα, κρατούσε την επαφή με τους συντάκτες της". Με αυτό τον τρόπο κτίσθηκε ένα δικτυο ομάδων εργατών που διάβαζαν και μοίραζαν την εφημερίδα. Ετσι κατάφεραν οι μπολσεβίκοι να κερδίσουν την πλειοψηφία των εργατών.

Αυτή η επιτυχία οφείλεται στο ότι η Πρόβδα δεν ήταν μια εφημερίδα για τους εργάτες, αλλά από τους εργάτες. Οι σελίδες της ήταν γεμάτες με γράμματα και ανταποκρίσεις από εργατικούς χώρους, που δίναν την εικόνα όχι μόνο των επιθέσεων από τους αστούς, αλλά και των αγώνων των εργατών. Σαν συμπέρασμα για όλη αυτή την περίοδο ο Τ. Κλιφ γράφει:

"Οι μπολσεβίκοι τώρα θέριζαν τους καρπούς της εργασίας τους στην περίοδο της παρανομίας. Οι λίγοι που είχαν αντέξει, τώρα στρατολογούσαν χιλιάδες. Στην πραγματικότητα, η ιστορία απέδειξε ότι είναι ευκολότερο να αυξηθεί από χίλια σε δέκα χιλιάδες μέλη, από το να αυξηθεί από μερικές δεκάδες σε χίλια μέλη, όπως έγινε στη δεκαετία του 1890. Ο Λένιν και οι συνεργάτες του είχαν την ικανότητα να ανοίγουν δρόμους μέσα στις μάζες και να εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες για νόμιμη δράση, χωρίς ούτε στιγμή να θυσιάζουν την πολιτική τους αδιαλλαξία και τις ασυμβίβαστες επαναστατικές τους αρχές".

Η κληρονομιά του Λένιν για δεκαετίες είχε θαφτεί κάτω από βουνά διαστρέβλωσης από τον σταλινισμό. Οι ιδέες του είχαν μετατραπεί σε ακίνδυνο εικόνισμα, που πίσω του κρύβονταν μια πολιτική που μόνο ήττες έφερε στο εργατικό κίνημα.

Αυτό το βιβλίο αποκαθιστά αυτές τις ιδέες που αποτελούν ένα αναντικατάστατο εργαλείο για χιλιάδες νέους, και παλιότερους αγωνιστές, που θέλουν να παλέψουν ενάντια στον καπιταλισμό.

Ο αγώνας για να μην ιδιωτικοποιηθεί ο Σκαρμαγκάς είναι πολύ σημαντική πολιτική μάχη. Το ΠΑΣΟΚ, διαψεύδοντας τις προεκλογικές του υποσχέσεις, έρχεται πολύ πιο ανοιχτά να εφαρμόσει το πρόγραμμα της ΝΔ.

Η ιδιωτικοποίηση του Σκαρμαγκά, έρχεται μετά το Νεώριο, την Πειραιϊκή Πατραϊκή, τον ΟΤΕ, ενώ περιμένει στη σειρά το σχέδιο του Κρεμαστινού για να μετατρέψει όλα τα νόσοκομεία σε κερδοφόρα "Ωνάσεια" και του Γ. Παπανδρέου που θέλει να μετατρέψει σε κερδοφόρες επιχειρήσεις των δήμων την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Μπροστά σ' αυτή τη μάχη βρίσκεται ένα δυνατό εργατικό κίνημα που ανάγκασε το ΠΑΣΟΚ πριν 10 χρόνια να κρατικοποιήσει το ναυπηγείο.

Γι' αυτό και η απόφαση του Ροκόφυλλου να πουλήσει το Σκαρμαγκά στους εφοπλιστές δεν ήταν περίπατος όπως νόμιζε. Γι' αυτό, ακόμα συνεχίζεται η αντίσταση μέσα και έξω από το ναυπηγείο.

Το διώξιμο της Σουηδικής υποψήφιας αγοράστριας επιχείρησης μέσα από το ναυπηγείο, τα μαζικά συλλαλητήρια στο Χαϊδάρι, στον Πειραιά, στην Αθήνα και τελευταία οι κλωτσιές και το μπουκάλι που άρπαξαν οι 3 υπουργοί του ΠΑΣΟΚ όταν τόλμησαν να πλησιάσουν τη συγκέντρωση, είναι ενδεικτικά της μαχητικής διάθεσης που υπάρχει.

Κι αυτή η διάθεση μπορεί και τροφοδοτείται από τη συμπαράσταση που υπάρχει από τα έξω. Το είδαμε με την καμπάνια συμπαράστασης που όπου κι αν την ανοίξαμε βρήκε τεράστια ανταπόκριση.

Στις επόμενες σελίδες οι ίδιοι οι εργαζόμενοι του ναυπηγείου και οι συμπαραστάτες τους μιλάνε γι' αυτή τη μάχη, τη σημασία της, το πώς μπορεί να νικήσει και το ρόλο της "Εργατικής Αλληλεγγύης" σε όλα αυτά.

Η ιδιωτικοποίηση είναι αρχή καταστροφής για το συνδικαλιστικό κίνημα, λέει ο **Οδυσσέας Παπάζογλου** και ο **Σκαρामαγκός** είναι το βαρόμετρο. Θέλουν να μας γυρίσουν πίσω στην εποχή της ασυδοσίας του Νιάρχου. Οι συνθήκες τότε ήταν μεσαιωνικές. Γύρναγαν μέσα στο ναυπηγείο τραμπούκοι της εργοδοσίας με ρόπαλα. Μιλάμε για μαύρες εποχές που ούτε να τις σκέφτονται δε θέλουν σήμερα οι εργαζόμενοι. Κάτι παρόμοιο μ' αυτά που συμβαίνουν σήμερα στην Ζώνη Περάματος. Πάρτε για παράδειγμα τα μέτρα ασφαλείας εκεί πέρα. Σ' ανεβάζουν σε ένα μαδερνι με κίνδυνο της ζωής σου, δούλειψε σου λένε και άμα δε θέλεις φύγε.

Θυμάμαι πώς γινόταν οι εκλογές με το εργοδοτικό σωματείο, συνεχίζει ο **Δημήτρης** από το μηχανουργείο. Γυρνάγανε δυο μέρες πριν οι εργοδηγοί και μας έβαζαν στο χέρι διπλωμένα και σταυρωμένα τα ψηφοδέλτια. "Αλλοίμονό σας αν δεν το βρούμε έτοιμο μέσα στην κάλη" μας έλεγαν.

Η ανατροπή της κατάστασης ήταν κατάκτηση των αγώνων του '85, θυμάται ο **Γιάννης Στεφάνου**. Μετά τον Νιάρχο τα πράγματα άλλαξαν. Η τρομοκρατία υποχώρησε. Δε μας απέλυαν για ψύλλου πηδήμα. Οι συνθήκες εργασίας έγιναν πιο ανθρώπινες. Από τον αγώνα βγήκε ένα γερό σωματείο που έπαψε να είναι εργοδοτικό. Οι εργάτες άρχισαν να συμμετέχουν.

Υπήρξε αγώνας και αντίσταση το '85 με κατάληψη και διαδηλώσεις. Πίεσε και η ίδια η βάση το σωματείο που δεν ήθελε από την αρχή να βάλει το αίτημα "έξω ο Νιάρχος". Τότε οι δυο-τρεις που το πρωτοφωνάζανε κυνηγήθηκαν. Η κατάληψη γινότανε για να μην κλείσει το Ναυπηγείο και όχι για να φύγει ο Νιάρχος που είχε κάνει λοκ-άουτ. Το σωματείο με κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ δεν έβαζε το αίτημα να φύγει ο Νιάρχος χωρίς αποζημίωση. Άλλοι εργαζόμενοι το έβαλαν και άρχισε η συζήτηση. Οι πορείες που ήταν μαζικές έσπρωχναν προς τα κει και το ίδιο το σωματείο το υιοθέτησε.

Το '85 ήταν μια μεγάλη μάχη που καθόρισε τις κατακτήσεις μας. Η κυβέρνηση πείστηκε και έβαλε το Ναυπηγείο υπό τον έλεγχο της ΕΤΒΑ. Φέρθηκε και η ίδια όμως σαν εργοδότης κερδοσκοπός δανειζοντας με υψηλά επιτόκια.

Θα έλεγα ότι τότε θα φτάναμε σε μια συντριπτική εργατική νίκη αν διώχναμε τον Νιάρχο χωρίς αποζημίωση. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με το ότι του χάρισε τα δάνεια και του έφτιαξε μάλιστα και 3 καράβια δωρεάν δε με έπεισε ότι ήταν φιλεργατική, και μόνο απ' αυτά.

Η ιδιωτικοποίηση, όμως δεν είναι πισωγύρισμα μόνο για τους εργαζόμενους που δουλεύουν μέσα στα Ναυπηγεία, αλλά και για όλους. Να πως επιχειρηματολογούν πάνω σ' αυτό το ζήτημα.

Το ναυπηγείο ήδη παράγει τα βαγόνια του ΟΣΕ και του ΗΣΑΠ, λέει ο **Γιώργος Τσούκας**. Μπορεί όμως να επεκτείνει τις δραστηριότητές του και σε πολλές άλλες χρήσιμες κατασκευές και όχι μόνο καράβια. Ο ιδιώτης όλα αυτά τα παραδίδει με ψηλότερες τιμές, ενώ το κράτος θα τα φτιάξει με βάση το κόστος.

Το ναυπηγείο μπορεί να καλύψει τις ανάγκες των δημόσιων συγκοινωνιών, να επισκευάσει γέφυρες, να εκτελεί παραγγελίες της ΔΕΗ, συμπληρώνει ο **Οδυσσέας**. Η ιδιωτικοποίηση θα σημάνει διάλυση για όλα αυτά που θα τα πληρώνει όλος ο κόσμος. Ο ιδιώτης θα κοιτάξει το γρήγορο κέρδος κάνοντας επισκευές με ρυθμό όποιον πάρει ο χάρος. Δεν κοιτάνε ότι το ναυπηγείο είναι μια μεγάλη βιομηχανία χρήσιμη για όλους μας.

Το ναυπηγείο έχει ένα προσωπικό με πείρα και ειδικευση που μπορεί να φτιάξει τα πάντα, εξηγεί ο **Γιάννης Στεφάνου**. Όχι μόνο πλεούμενα κάθε τύπου. Εγώ σαν οξυγονοκολλητής μπορώ να δουλέψω με οποιοδήποτε κράμα ή μίγμα από μια σκάφη μέχρι βαγόνια του ΟΣΕ, ακόμα και αεροπλάνα αν θελήσουν να φτιάξουν.

Πώς μπορούμε

Συνέντευξη με εργαζο



Είναι θράσος να μας λένε ότι θα μας περάσουν από τον ΟΑΕΔ για να ειδικευθούμε. Θέλουν να διαλύσουν ένα προσωπικό με τη μεγαλύτερη πείρα και ειδικευση σε κατασκευές χρήσιμες για την καθημερινή μας ζωή.

Οι εργάτες του Σκαρामαγκά έχουν τη δύναμη να κερδίσουν τη μάχη και σήμερα ξανά. Τους τρόπους τους εξηγούν οι ίδιοι.

Ο τρόπος για να νικήσουμε είναι όπως διώξαμε τους σοσιηδούς αγοραστάς, λέει ο **Γιώργος**. Μαζευτήκαμε όλοι και δεν τους αφήσαμε να τριγυρίζουν μέσα. Δείξαμε ότι έχουμε τη δύναμη να κρατήσουμε το ναυπηγείο και να μην αφήσουμε να περάσει κανένας ιδιώτης.

Η απεργία και η κατάληψη είναι το τελευταίο όπλο του εργάτη. Αλλά τώρα πρέπει να το χρησιμοποιήσουμε. Εχουμε μεγάλη δύναμη. Μπορεί ο ήλιος του ΠΑΣΟΚ που παλιά μίλαγε για σοσιαλισμό να ξέφτισε σαν παλιό ρούχο, εμείς όμως πρέπει να συνεχίσουμε και να παλέψουμε και για τον γνήσιο σοσιαλισμό.

Πριν τις εκλογές ερχόντουσαν και μας έλεγαν ότι το ναυπηγείο θα παραμείνει δημόσιο. Τώρα κάνουν στροφή 180 μοιρών, ξεκαθαρίζει ο **Οδυσσέας**. Με πρωταγωνιστή τον Ροκάφυλλο που είναι χυδαίος συκοφάντης και χρησιμοποιεί τη μέθοδο του Γκαίμπελς θέλουν να μας ξεπουλήσουν όσο όσο.

Ο κόσμος μέσα είναι αντίθετος στην ιδιωτικοποίηση και θέλει να παλέψει με μπροστάρη το σωματείο. Δε θα δεχθούμε κανέναν ιδιώτη μέσα στο ναυπηγείο. Η απόσυρση του άρθρου 9 για τις μαζικές απολύσεις είναι χρύσωμα του χαπιού. Χρειάζεται να αποσυρθεί ολόκληρο το νομοσχέδιο.

Αν το σωματείο πει σήμερα "καλούμε τον κόσμο σε κατάληψη" θα γίνει πολύ δυνατή κατάληψη, τονίζει ο **Γιάννης**. Όμως οι πολιτικές

να νικήσουμε

λιμενους του Ναυπηγείου



του σχέσεις με το ΠΑΣΟΚ δεν του επιτρέπουν να πάρει τέτοιες αποφάσεις. Τώρα δίνει συνέχεια πίστωση χρόνου προσπαθεί με διάλογο να αποφύγει την σύγκρουση. Αυτό εγκυμονεί τον κίνδυνο να δεχθούμε εμείς ένα κύτπημα την ώρα που δε θα είμαστε έτοιμοι και έτσι αντί για κατάληψη να βρεθούμε εμείς πεταμένοι απ' έξω.

Όπως το '85 βρέθηκαν να πουν κάποιοι "έξω ο Νιάρχος" έτσι και σήμερα κάποιοι πρέπει να βγουν για να βάλουν την προοπτική της κόντρας. Χρειάζεται μια ομάδα αποφασισμένων που να μπουν μπροστά και να ξεκινήσουν μια τέτοια παρέμβαση με υπομονή.

Η Εργατική Αλληλεγγύη με την παρουσία της μέσα έχει συζητηθεί πολύ. Είναι η εφημερίδα που φτάνει σε κάθε συνεργείο και τη διαβάζει πολύς κόσμος. Μπορεί να πάρει πρωτοβουλίες που να εκφράσει αυτούς που θέλουν την απεργία και την κατάληψη, μια δυναμική κόντρα.

Εάν ο Σκαρामαγκός δεν απομονωθεί θα νικήσει. Πρέπει να τον δούμε όλοι σαν ένα κεντρικό ταξικό αγώνα. Το '85 είχαν κάνει απεργία συμπαράστασης οι λιμενεργάτες του Πειραιά. Αυτή τη φορά η δράση πρέπει να είναι ακόμα πιο συντονισμένη.

Η ΓΣΕΕ με τι τρόπο θα στηρίξει τα ναυπηγεία; Εάν μείνει μόνο στις ψηφίσματα, θα είμαστε μόνοι μας. Πρέπει να κινητοποιήσει ότι δυναμίες έχει και να κατεβάξει κόσμο όταν γίνονται διαδηλώσεις. Να μην προκηρύσσει δίωρες στάσεις γιατί είναι απλή διαμαρτυρία. Ο εργαζόμενος δεν μπορεί έτσι να συμμετέχει στις διαδηλώσεις. Η ΓΣΕΕ πρέπει να πει 24ωρη γενική απεργία και να κλείσουν τα πάντα. Έτσι θα καλέσει τους εργάτες σε ενεργή κινητοποίηση.

Το σωματείο πρέπει να ζητήσει συμπαράσταση τέτοιου τύπου από τα άλλα συνδικάτα και να κατεβαίνουν στο δρόμο με τα πανύψους μαζί μας. ■

Το κείμενο αυτό είναι ομιλία του Μιχάλη -εφαρμοστά στις επισκευές στην εκδήλωση που οργάνωσε η Επιτροπή Συμπαράστασης Κερασινίου στο Πολιτιστικό Κέντρο Ευγένειας στις 22 Μάρτη.

Εμείς οι εργαζόμενοι του ναυπηγείου έχουμε πολλά προβλήματα. Όπως ξέρετε πάμε για ιδιωτικοποίηση.

Ιδιωτικοποίηση σημαίνει να το πάρουν μεγαλοκαρχαρίες όπως ο Περαιτικός και ο Αγγελικούσης που ξεφύτρωσε ξαφνικά σαν σφήνα για λογαριασμό μιας κορεάτικης εταιρίας.

Εμείς συνεχίζουμε τις κινητοποιήσεις μας. Το πρόβλημα είναι τι θα συμβεί με το δικό μας μέλλον.

Αν κάνει η κυβέρνηση ότι το πούλαει θα κρατήσει τους εργαζόμενους μέσα; Αυτοί μιλάνε για απολύσεις και μάλατα ομαδικές. Προς το παρόν έχουν αποσύρει αυτό το άρθρο όχι όμως και το νομοσχέδιο που λέει ότι θα μας αναλάβει ο ΟΑΕΔ για να μας μόθει μια τέχνη.

Τι να μάθω εγώ τέχνη; Εφαρμοστής είμαι, τι να πάω να μάθω εγώ στον ΟΑΕΔ τώρα που είμαι 50 χρονών; Την έχουν την τέχνη τα χέρια μου.

Μήπως θέλουν από πάνω να μας φάνε και τις αποζημιώσεις μας; Είναι γνωστό τι θέλουν οι μεγαλοκαρχαρίες αν δάλουν χέρι στο ναυπηγείο όπως για παράδειγμα ο Περαιτικός. Έχει πάρει ήδη τα ναυπηγεία της Ελευσίνας. Εγώ δουλεύει εκεί. Το '75 κάναμε στον Ανδρεάδη λευκή απεργία. Τότε μαζεύαμε υπογραφές για να φτιάξουμε σωματείο και να φέρουμε τους εργαζόμενους σε αυτό. Τον Γενάρη του '76 μας απέλυσε ο Ανδρεάδης. Αυτοί οι φιλεύσπλαχοι άνθρωποι, οι επενδυτές που τώρα μας τους παρουσιάζουν για σωτήρες μας απόλυσαν όλους. Έτσι πήγαμε στον Σκαρामαγκά επί Νιάρχου.

Το '79 απέλυσε ο Νιάρχος γύρω στα 600 άτομα. Ήταν όλοι παιδιά της Αριστεράς. Με μόνικες και αλυσίδες κυνηγούσαν τους απολυμένους στους γύρω δρόμους.

Το '83 φτιάξαμε το σωματείο. Το '85 ανέλαβε η κυβέρνηση το Ναυπηγείο, όταν έκανε λοκ-αουτ ο Νιάρχος, και έκανε την κοινωνικοποίηση. Από τότε υπαγόμαστε στην ΕΤΒΑ.

Ερχεται τώρα ο Ροκόφυλλος και λέ-

ει να κρατήσουμε το ναυπηγείο για να δουλεύει κάπως ο κόσμος όχι όμως με κρατικό έλεγχο. Τώρα μας λέει ότι με ένα δικό του υπολογισμό... μόνο το 2% από μας δουλεύει. Οι άλλοι είναι τεμπέληδες. Όταν όμως πριν τις εκλογές ερχόταν εδώ ο κ. Ροκόφυλλος, ο Νικόλης, η Βόσβα Παπανδρέου, ο Σμιήτης έλεγαν: "Παιδιά ξέρετε κάτι, εμείς δεσμευόμαστε ότι θα μείνει στο κράτος".

Εμείς χειροκροτούσαμε από κάτω. Γλυτώσαμε από τον καρχορία της Ν.Δ. που μιλάγε για μια και έξω ιδιωτικοποίηση. Η σημερινή κυβέρνηση άλλα έλεγε και άλλα κάνει.

Ο Περαιτικός ήρθε να κατασκοπεύσει το ναυπηγείο για να το πάρει. Υπάρχει σήμερα σαμποτάρισμα καθαρό για να μας θγάλουν τεμπέληδες. Όμως δεν υπάρχει εργαζόμενος που να μην μπαίνει σε μια τρύπα με μια τσιμπίδα οξυγόνου και να κολλάει. Που παει η κάπνα; Στα πνευμόνια του.

Ερχεται ο κάθε Περαιτικός, ο κάθε Ροκόφυλλος, να πει ότι είμαστε τεμπέληδες. Δεν ήρθε όμως να μπει σε μια τρύπα ο ίδιος να δοκιμάσει την κάπνα στα σωθικά του.

Η κυβέρνηση κοροϊδεύει. Μας έδωσε την ημερομηνία 3 Μάη για τον πλειστηριασμό. Τι θα μας κάνει τότε; Θα μας ξεπουλήσει; Εμείς αντιστεκόμαστε.

Το σωματείο δε μας έχει ενημερώσει. Πρέπει τώρα να μπούμε σε γερό αγώνα. Κάλεσε μια 24ωρη την Τρίτη 21 Μάρτη και την πήρε πίσω. Γιατί; Ενώ ο Ροκόφυλλος δεν δίνει τίποτα το σημαντικό επιμένουν στο διάλογο. Εμείς κυνηγήσαμε τους σουηδούς αγοραστής. Δεν μπόρεσαν να μπουν μέσα, πήραν πόδι. Αυτό είναι ο δικός μας δρόμος.

Ο Περαιτικός τι κάνει; Κομπίνες. Πάιρνει ένα καρδί, καθυστερεί να το παραδώσει και κερδίζει και από πάνω κρατικές αποζημιώσεις. Εμείς θα συνεχίσουμε τον αγώνα. Ευχαριστούμαι τα παιδιά της Εργατικής Αλληλεγγύης που μας συμπαρυστέκονται. Τα είδα σε όλες τις εκδηλώσεις που έκανε το σωματείο μας.

«Αυτός είναι ο δικός μας δρόμος»

Η συμπαράσταση στο Σκαρμαγκά είναι μια πολύ καθαρή επιβεβαίωση ότι ο κόσμος δεν ενδιαφέρεται μόνο για τον εαυτό του, όπως προσπαθούν να μας πείσουν. Αντίθετα η ανταπόκριση στο να υπογράψει ο κόσμος το κείμενο, να το διακινήσει στο σωματείο του και να βγάλει ψηφίσματα είναι φανταστική. Μόνο χάρη σ' αυτή τη διάθεση ο αριθμός των υπογραφών έχει ξεπεράσει ήδη τις 15 χιλιάδες. Οι Επιτροπές Συμπαραστάσεως έχουν ξεπεράσει τις 40, όχι μόνο στην

Αθήνα αλλά και στην Πάτρα, τα Γιάννενα και τη Θεσσαλονίκη. Το παρακάτω άρθρο είναι μια συζήτηση του περιοδικού με τρία βασικά μέλη αυτών των Επιτροπών. Τον Χρήστο Παρτσαλίδη, της Επιτροπής Πλατείας Αιτικής-Σεπολίων -μέλος της Τ.Ο. ΠΑΣΟΚ Σεπολίων- τον Δημήτρη Στεφανόπουλο, της Επιτροπής Περιστερίου -εργαζόμενος στο ΜΕΤΡΟ- και τον Σωτήρη Κοντογιάννη, της Επιτροπής Χαλανδρίου -μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του "Σοσιαλισμός από τα κάτω".

Είχα την απαιτητική εγώ σαν απλός εργάτης, λέει ο Χρήστος Παρτσαλίδης, όλα τα συνδικάτα, όλα τα σωματεία της Ελλάδας να

συμπαρασταθούν στον αγώνα του Σκαρμαγκά. Αυτή η συμπαράσταση είναι και το συμφέρον μας. Διότι αν πουληθεί ο Σκαρμαγκάς, οποίος τον πάρει θα τον χρεώσει, όπως έγινε στα Ναυπηγεία Ελευσίνας. Θα πάρει τα κέρδη να τα πάει στην Ελβετία και μετά θα ζητάνε από εμάς πάλι να πληρώσουμε τα σπασμένα. Και φυσικά εννοούμε τους εργαζόμενους, γιατί το κεφάλαιο ποτέ δεν πληρώνει.

Κι εγώ είμαι κατά της ιδιωτικοποίησης, υποστηρίζει ο Δημήτρης Στεφανόπουλος. Έχω συζητήσει με πολλά άτομα και βλέπω ότι δεν τη θέλουν. Θα αρχίσουν μετά τα νοσοκομεία, οι άλλες δημόσιες επιχειρήσεις να ξεπουλιούνται. Πρέπει να γίνει αγώνας μαζικός, να το καταλάβει ο κόσμος, ότι η ιδιωτικοποίηση σημαίνει ανεργία. Πρέπει να είμαστε μαζικοί, να ενημερώνουμε τον κόσμο όσο μπορούμε. Είχαμε στήσει ένα πανώ στην Εθνικής Αντιστάσεως, πιάσαμε τον κόσμο, και εφημερίδες πουλήσαμε πολλές, της Αλληλεγγύης, και ο κόσμος ήταν θετικός κατά της ιδιωτικοποίησης. Νομίζω ότι πρέπει να δυναμώσουμε τη συμπαράστασή μας, να είμαστε κοντά στους εργαζόμενους του Σκαρμαγκά, να τους συμπαρασταθούμε μαζικά και ομαδικά, για να δώσουμε σε αυτούς ένα θάρρος περισσότερο κατά της ιδιωτικοποίησης.

Όταν ξεκίνησε αυτή η ιστορία, θυμάται ο Σωτήρης Κοντογιάννης, κανένας δεν μπήκε μπροστά να την οργανώσει, ούτε από τα κόμματα, ούτε από τα συνδικάτα, ενώ θάπρεπε να το κάνουνε. Η βάση του

Η σημασία της συμπαράστασης

συνδικαλισμού είναι ότι οι εργάτες είναι ενωμένοι και αυτό θάπρεπε να το πάρουν πάνω τους τα σωματεία. Δυστυχώς δεν το κάνανε. Απέναντι σ' αυτό, η δουλειά που κάναμε εμείς λειτούργησε σαν πίεση. Ξέρω για παράδειγμα ότι η Ν. ΠΑΣΟΚ πήγε επισκεψη στο ναυπηγείο.

Είναι γνωστό ότι το στήσιμο των επιτροπών ξεκίνησε από την ΟΣΕ και την εφημερίδα της, την Εργατική Αλληλεγγύη. Θεωρήσαμε το θέμα του Σκαρμαγκά κεντρικό ζήτημα και κάναμε αυτή την καμπάνια. Πήραμε την πρωτοβουλία να το ανοίξουμε. Αρχίσαμε να μαζεύουμε υπογραφές, βγάλαμε αφίσες, κατεβήκαμε στο συλλαλητήριο στον Πειραιά. Η Αθήνα είχε αφισοκολληθεί από την ΟΣΕ και όχι από την ΓΣΕΕ, όπως θα έπρεπε κανονικά, το οποίο είναι πάρα πολύ μεγάλο πρόβλημα. Από εκεί και πέρα βλέποντας την ανταπόκριση του κόσμου, αποφασίσαμε ότι αυτή τη δουλειά δεν πρέπει να την κάνουμε μόνοι μας. Οι Επιτροπές φτιαχτήκανε έτσι ακριβώς: είπαμε ότι θα δουλέψουμε με όποιον άλλον θέλει να μπει στη δουλειά της συμπαραστάσεως για το Σκαρμαγκά.

Ετσι φτιάχτηκαν οι Επιτροπές, και στο Χαλάνδρι όπου είμαι εγώ, αλλά νομίζω και σε όλα τα άλλα μέρη.

Και εγώ είμαι της γνώμης, λέει ο Δημήτρης, ότι η συμπαράσταση δεν βοηθήθηκε από κανένα κόμμα, παρά από την ΟΣΕ. Η ΓΣΕΕ έμεινε αδρανής. Και με τη συγκέντρωση που έγινε στο Σύνταγμα, όταν πήγαν να κουβεντιάσουν στη Βουλή το νομοσχέδιο, η ΓΣΕΕ είπε ότι θα γίνει μια συγκέντρωση, αλλά ούτε αφίσες ούτε προκη-

ρύξεις ούτε τίποτα. Δε μας βοήθησε. Γι' αυτό πρέπει να την οργανώσουμε μόνοι μας.

Το -μπαλάκι πέφτει πάλι σ' εμάς, στους α-

πλούς εργαζόμενους της Αλληλεγγύης, υποστηρίζει ο Χρήστος. Οι εργαζόμενοι του Σκαρμαγκά δεν έχουν να περιμένουν πολλά πράγματα ούτε από τον Κοντάκη, ούτε από τον Μαρκάτο. Να περιμένουν από τις Επιτροπές Αλληλεγγύης. Πιο πολύ θα βρεθούν κοντά τους. Και όμα κάνουν κατάληψη, εμείς θα τους στηρίξουμε και θα τους μαζεύουμε και λεφτά! Τώρα τους λέμε "κάντε εσείς κατάληψη και εμείς θα σας εξασφαλίσουμε". Δυστυχώς αυτό δεν έχει περάσει στους εργάτες, και ούτε θα περάσει από τη σημερινή ηγεσία του σωματείου. Αλλά όταν οι εργαζόμενοι του Σκαρμαγκά βλέπουν ότι μια ομάδα ανθρώπων, επί μια βδομάδα σηκώνονται το πρωί, αφήνουν τα σπίτια τους, παίρνουν ταξί και κάνουν και ένα προσωπικό έξοδο, για να έρθουν με τις Επιτροπές έξω από το ναυπηγείο, αυτό πρέπει να τους δίνει μια ώθηση για να συμμετέχουν.

Όταν είναι 3.000 εργαζόμενοι και έχουμε μαζέψει 15.000 υπογραφές, είναι 5 υπογραφές για κάθε άτομο. Δηλαδή δίπλα στον καθένα τους υπάρχουν άλλοι πέντε. Αυτό πρέπει να τους δίνει ψυχολογικά κουράγιο να αντέξουν.

Ενώ η ηγεσία τους τους απογοητεύει. Στο Σύνταγμα που είμασταν άκουσα εργαζόμενους, του ΠΑΣΟΚ ήτανε, να λένε "άλλα περιμέναμε να πει ο Κοντάκης κι άλλα λέει". Αυτοί είχαν αντιγράψει τις ομιλίες τους, ο Κοντάκης και ο Πρωτόπαπας, και είπαν τα ίδια πράγματα, με άλλα λόγια ο καθένας τους.

Οι εργαζόμενοι του Σκαρμαγκά έχουν

πίσω τους πολλούς ανθρώπους, έξω από τα ναυπηγεία. Όπως εγώ, εργάτης είμαι, βλέπω αυτά που γίνονται και θα τους συμπαρασταθώ όσο μπορώ. Θα φέρω κι άλλον κόσμο, όσους μπορέσω, για να μην χτυπηθούν τα ναυπηγεία Σκαραμαγκά, για να μην περάσει η ιδιωτικοποίηση.

Θέλω να προσθέσω κάτι. Να κινητοποιήσουμε τον κόσμο, να συσπειρωθούμε γύρω από την Εργατική Αλληλεγγύη. Με το να πιάσουμε τον κόσμο παντού, στα πεζοδρόμια, στους δρόμους, στις λαϊκές, έξω από το εργοστάσιο. Να πηγαίνουμε να μοιράζουμε εφημερίδες, περιοδικά, να συσπειρώσουμε τον κόσμο, να ευαισθητοποιήσουμε, ότι αυτό που κάνουμε δεν είναι μια ιδέα για μια ομάδα ή ένα κόμμα, αλλά είναι ο δρόμος για την επιβίωση του εργάτη, για να πετύχουμε το μέλλον των παιδιών μας. Και τα παιδιά μας εργάτες θα γίνουν. Με τα καινούργια δεδομένα σχολών και πανεπιστημίων και τα λοιπά εργάτες θα είναι.

Με την Αλληλεγγύη δένουμε τον εργάτη και τον κάνουμε μια γροθιά. Να του δώσουμε του εργάτη του Ναυπηγείου, του εργάτη του ΟΤΕ, του εργάτη στα λεωφορεία, στη ΔΕΗ, ότι είμαστε ενωμένοι με παιδιά, είμαστε μια ομάδα, μια εργατική μάζα, τότε δύσκολα μπορεί να μας καταβάλει ο καπιταλισμός. Είναι πάρα πολύ δύσκολο.

Αν ο εργάτης του Σκαραμαγκά ξέρει ότι έχει την υποστήριξη του εργάτη από τους οικοδόμους, του ΟΤΕ, της ΔΕΗ, των κλωστούφαντουργών, των γαζώνων, αναπτρώνεται το ηθικό του και προχωράει με περισσότερο ενθουσιασμό στον αγώνα του. Άλλο από το να είναι μια μεμονωμένη ομάδα.

Οι Επιτροπές, και μεις, όσοι είμαστε επικεφαλής Επιτροπών, να προσπαθήσουμε όσο μπορούμε περισσότερους ανθρώπους να συσπειρώσουμε γύρω από την Εργατική Αλληλεγγύη. Αν το καταφέρουμε αυτό, χρόνο με το χρόνο θα αυξάνεται. Πρέπει να καταφέρουμε να κάνουμε μια μάζα τόσο συμπαγή, που δε θα την πιάνει ούτε ο τυφώνας. Μπορεί να μη γίνει μέσα σε ένα χρόνο αυτό, να γίνει σε πέντε ή σε δέκα χρόνια. Δεν έχει σημασία αν ο ένας είναι μηχανουργός, ο άλλος σιδεράς, ο άλλος ηλεκτρολόγος, ο άλλος κλωστούφαντουργός ή γαζώνη ή μοδίστρα. Όλοι μαζί είναι μια μάζα. Αν το καταφέρουμε αυτό θα έχουμε λύσει το πρόβλημα. Το εργατικό κόμμα θα έχει δημιουργηθεί. Πρέπει να το προσπαθήσουμε.

Και εγώ αυτό νομίζω συμφωνεί ο Δημήτρης. Για να μας υπολογίζουμε, όπως είπε και ο σύντροφος, για να μη μπορούν να κά-



Πεντηήμερη και αποδοτική ήταν η μέχρι τώρα δουλειά της Επιτροπής Συμπαράστασης ΟΑΣΑ. Βδομάδα τη βδομάδα δυο μήνες τώρα, κρατάμε ανοιχτή τη συζήτηση ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του Σκαραμαγκά. Πάνω από 500 εργαζόμενοι έχουν υπογράψει τη συμπαράσταση, πολλοί έχουν μαζέψει οι ίδιοι υπογραφές στη γειτονιά τους, ενώ όλοι δηλώνουν πρόθυμοι να στηρίξουν και οικονομικά τους εργαζόμενους του ναυπηγείου, όταν προχωρήσουν σε απεργία ή κατάληψη.

Σε δυο μαζοστάσια -στην Πέτρον Ράλλη και στα Λιόσια- οργανώσαμε συζητήσεις με ομιλητή εργαζόμενο στο ναυπηγείο (απ' όπου είναι και η φωτογραφία). Η ανταπόκριση ήταν καταπληκτική. Στην πρώτη συμμετείχαν 25 άτομα και στη δεύτερη 30, σε ώρα δουλειάς.

Η Επιτροπή με πανό πήρε μέρος στα δύο συλλαλητήρια που καλούσε η ΓΣΕΕ, το ένα στον Πειραιά στις 14 Φλεβάρη και το δεύτερο έξω απ' τη Βουλή στις 13 Μάρτη.

Η δουλειά αυτή λειτούργησε σαν πίεση στο σωματείο των τεχνικών με αποτέλεσμα να καλέσει σε δίωρη στάση εργασίας στις 30 Μάρτη -στα πλαίσια της 4ωρης απεργίας της ΓΣΕΕ.

νουν αυτά που θέλουν να περάσουν. Γιατί όμα είμαστε αδιάφοροι και δεν αγωνιζόμαστε θα μας κάνουν όπως μας κάνουν όλα τα χρόνια που έχουν περάσει. Θα αρχίσουν να κάνουν ιδιωτικές όλες τις επιχειρήσεις αφού αυτό έχουν στο πρόγραμμα. Γι' αυτό πρέπει σε κάθε γειτονιά, σπίτι με σπίτι να πηγαίνουμε, να ενημερώνουμε τον κόσμο και στον χώρο εργασίας και παρακάτω, να είναι μαζί μας στην Εργατική Αλληλεγγύη για να προχωρήσουμε. Νομίζω ότι θα πετύχουμε κάτι, αλλά θέλει αγώνα. Και πρέπει να αγωνιστούμε όλοι μαζί, για να μην τους περάσουν αυτά που έχουν στο μυαλό τους. Οι διοικούντες, η κάθε κυβέρνηση.

Όταν ξεκινήσαμε την καμπάνια, αναφέρει ο Σωτήρης, πολλοί στην πλατεία ρωτούσαν "να αλλά πείτε μας τι γίνεται στο Σκαραμαγκά, ενημερώστε με".

Αυτή τη στιγμή αυτό δεν υπάρχει. Και οφείλεται στο ότι έχουν ανοίξει το θέμα από όλες τις πλευρές. Η συμπαράσταση που έχει γίνει από τις Επιτροπές είναι κομμάτι όλης αυτής της κίνησης καθόλου αμελητέο.

Το άλλο που έχει σημασία είναι, νομίζω, το πώς αλλάζουν οι αντιλήψεις των ίδιων ανθρώπων, αυτών που συμμετέχουν στη

συμπαράσταση. Πολύς κόσμος όταν του ζητήσαμε να υπογράψει έλεγε ότι "δεν γίνεται τίποτα, αυτά είναι εντολή της ΕΟΚ, από πάνω. Η μάχη είναι χαμένη, δεν υπάρχει περίπτωση να κερδίσουμε." Νομίζω ότι από τη στιγμή που ανοίγει η συζήτηση και έρχεται η αναβολή απ' την κυβέρνηση, τότε σπάει η αντίληψη ότι αυτοί είναι πανίσχυροι. Οτι καποιοι στις Βρυξέλλες είναι πανίσχυροι, ενώ εμείς είμαστε μικροί και ανήμποροι. Όταν λέμε ότι οι Επιτροπές έχουν μαζέψει 15.000 υπογραφές, τόσο μεγάλη νούμερα, ή ότι εμείς στο Χαλάνδρι έχουμε μαζέψει 1.000 υπογραφές, αισθάνεται ο καθένας ότι δεν είναι μόνος του και ανίσχυρος. Βγαίνεις με ένα χαρτί και μαζεύεις χιλιάδες υπογραφές απόδειξη ότι ο κόσμος είναι μαζί σου. Πήγαμε στο ναυπηγείο, πουλήσαμε εφημερίδες, ανοίξαμε τα πανώ, συζητήσαμε με τους εργαζόμενους. Η συμπαράσταση λειτουργεί και στις μάχες που δίνονται μέσα στο σωματείο, σαν στήριγμα γι' αυτούς που είναι μπροστά. Η εικόνα από τον κόσμο που πάει έξω από το ναυπηγείο, η δουλειά των Επιτροπών, οι υπογραφές, ενισχύουν τους αγωνιστές που θέλουν να ανοίξει ο αγώνας απέναντι σ' εκείνους που δεν θέλουν, που λένε ότι δεν μπορούμε, δε μας παίρνει κ.λπ. ■

Είναι ο Μαρξισμός επίκαιρος;

Το **ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ**, το οποίο γράφτηκε από δύο μεγάλους σοσιαλιστές επαναστάτες τον **ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ** και τον **ΦΡΙΝΤΡΙΧ ΕΝΓΚΕΛΣ**, είναι περισσότερο επίκαιρο σήμερα από όσο ήταν όταν πρωτοεκδόθηκε το 1848.

Στην εποχή του **Μαρξ** και του **Ενγκελς** η εργατική τάξη ήταν μια ελάχιστη μειοψηφία σε σχέση με τον πληθυσμό του πλανήτη. Σήμερα υπάρχουν εκατομμύρια εργάτες σε κάθε χώρα κι ο καπιταλισμός είναι ένα παγκόσμιο σύστημα. Από τη Βομβή μέχρι το Μπουένος Αίρες εκατοντάδες εκατομμύρια εργάτες μοχθούν κάθε μέρα, πουλάνε την εργασία τους, δημιουργούν πλούτο, για να γεμίζουν οι τσέπες μιας μικρής μειοψηφίας -των καπιταλιστών.

Σε κάθε γωνιά της γης οι εργάτες αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα και αρκετοί οδηγούνται στην ίδια ερώτηση: πώς μπορούμε να απαλλαγούμε από τα παράσιτα που τρέφονται από μάς και να παλέψουμε αποτελεσματικά ενάντια σ' ένα σύστημα που ενδιαφέρεται μόνο για το κέρδος;

Το **Κομμουνιστικό Μανιφέστο**, είναι ένας φανταστικός οδηγός για να καταλάβουμε αυτό το σύστημα ώστε να μπορέσουμε να το αλλάξουμε. Κάθε μαχητής του σοσιαλισμού πρέπει να το διαβάσει.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΑΞΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Το **Κομμουνιστικό Μανιφέστο** ήταν προϊόν της ταξικής πάλης στα μέσα του 19ου αιώνα. Το 1847 το σύστημα μπήκε σε βαθιά κρίση -κλεισίματα βιομηχανιών, επιθέσεις στους μισθούς, έλλειψη τροφίμων και τεράστια δυσανεκτικότητα.

Σ' αυτές τις συνθήκες μια διεθνής επαναστατική οργάνωση -η **"Ένωση Κομμουνιστών"**- συναντήθηκε στο Λονδίνο. Τότε η λέξη **"Κομμουνιστής"** δεν ήταν συνώνυμο με τις θηριωδίες του Σταλινισμού στη Ρωσία. Σήμαινε απλά επαναστάτης σοσιαλιστής.

Ο **Μαρξ** και ο **Ενγκελς** ανέλαβαν τη σύνταξη του θεωρητικού και πρακτικού προγράμματος. Έτσι γεννήθηκε το **Κομμουνιστικό Μανιφέστο** για να τυπωθεί λίγες μόνο βδομάδες πριν από την επανάσταση του Φλεβάρη στη Γαλλία. Ο πρόλογος ξεκινά με τις φράσεις: **"Ένα φάντασμα πλανιέται στην Ευρώπη -το φάντασμα του Κομμουνισμού"**.

Το 1848 το επαναστατικό κύμα χτύπησε ολόκληρη την Ευρώπη, οδηγώντας στην κατάρρευση της Γαλλικής Μοναρχίας. Αυτά δεν ήταν κινήματα με ηγεσία την εργατική τάξη -παρόλο που οι

εργάτες συμμετείχαν- αλλά την αστική τάξη και τους μικροαστούς. Τάξεις που ανυπομονούσαν να μετακινήσουν το νεκρό χέρι της φεουδαρχίας από πάνω τους.

Όμως, οι εργάτες άρχισαν να προτάσουν τα δικά τους ανεξάρτητα αιτήματα. Είδαν ότι ο εχθρός τους δεν είναι μόνο η παλιά τάξη των φεουδαρχών, αλλά και η νέα τάξη των αστών που είχε βασικό της σκοπό την ανάπτυξη του καπιταλισμού.

Αυτή τη νέα εργατική τάξη είδαν ο **Μαρξ** και ο **Ενγκελς** σαν τη μόνη τάξη που έχει την επαναστατική δυνατότητα να ανατρέψει τον καπιταλισμό, βάζοντας στη θέση του μια νέα κοινωνία η οποία θα βάλει πάνω απ' όλα τα συμφέροντα της τεράστιας πλειοψηφίας της ανθρωπότητας.

Όπως γράφουν στο **Κομμουνιστικό Μανιφέστο**: **"Μέχρι τώρα η ιστορία όλης της κοινωνίας είναι ιστορία ταξικών αγώνων"**. Μ' αυτό ο **Μαρξ** και ο **Ενγκελς** εννοούσαν ότι ο καπιταλισμός δεν ήταν το πρώτο σύστημα στην ιστορία που βασίστηκε στην εκμετάλλευση.

Η διαφορά μεταξύ των περασμένων ταξικών κοινωνιών και του καπιταλισμού ήταν ότι για πρώτη φορά οι "παραγωγικές δυνάμεις" μπορούσαν να αναπτυχθούν τόσο πολύ ώστε να υπάρχει η δυνατότητα για ένα κόσμο ελεύθερο από φτώχεια, πείνα και αρρώστιες. Σήμερα για παράδειγμα, η παραγωγή τροφίμων είναι αρκετή για να τραφεί δύο φορές ο πληθυσμός της γης.

Ο **Μαρξ** και ο **Ενγκελς** είδαν ότι η ανάπτυξη του καπιταλισμού έδωσε αυτή τη δυνατότητα. Στα μέσα του περασμένου αιώνα ο καπιταλισμός στο πέρασμά του άφηνε πίσω τις παλιές μεθόδους, επαναστατικοποίησε τα **"μέσα παραγωγής"**, με νέες εφευρέσεις. **"Οι συντεχνιακοί μάστοροι εκτοπίστηκαν από την μανιφακτούρα... ο ατμός και οι μηχανές προκάλεσαν επανάσταση στη βιομηχανική παραγωγή... η μεγάλη βιομηχανία δημιούργησε την παγκόσμια αγορά..."**. Οι ιμπεριαλιστικές επεκτάσεις, **"έδωσαν τεράστια ώθηση στο εμπόριο στη ναυτιλία...έφτιαξαν εκατομμυριούχους βιομήχανους, διευθυντές ολόκληρων βιομηχανικών στρατών, τους σύγχρονους αστούς"**.

Όπως έγραφαν ο **Μαρξ** και ο **Ενγκελς**, ο καπιταλισμός **"αναγκάζει όλα τα έθνη να υιοθετήσουν τον αστικό τρόπο παραγωγής. Τα αναγκάζει να εισάγουν στην ίδια τους τη χώρα το λεγόμενο πολιτισμό, δηλαδή να γίνουν ασικά. Με δύο λόγια, δημιουργεί έναν κόσμο κατ' εικόνα και ομοίωση"**.

Η ΜΙΖΕΡΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Κάποιοι απ' τους σοσιαλιστές τότε πίστευαν ότι ο καπιταλισμός θα συνεχίσει να αναπτύσσεται μέχρι να φέρει την αφθονία για όλους. Όμως, το *Μανιφέστο* είναι πολύ καθαρό. Ακόμα και τότε, ο καπιταλισμός ήταν ένα βάρβαρο και καταστροφικό σύστημα που πρέπει να ανατραπεί.

Κάτω από τον καπιταλισμό το κάθε τι και ο κάθε ένας είναι εμπόρευμα -υπακούει στον κανόνα, πούλωσι και αγοράζω. Ο *Μαρξ* και ο *Ενγκελς* περιέγραψαν τον καπιταλισμό σαν το πιο "γυμνό, ξεδιάντροπο, άμεσο και σκληρό εκμεταλλευτικό σύστημα".

Σήμερα το ΠΑΣΟΚ πήρε το σοσιαλισμό και τον ταύτισε με "τη δυναμική της αγοράς", τα σκάνδαλα, τον ανταγωνισμό.

Όμως, από τα μέσα του περασμένου αιώνα ο *Μαρξ* και ο *Ενγκελς* προειδοποιούσαν ότι το μόνο που φέρνει η αγορά είναι μίζερια για εκατομμύρια ανθρώπους, έστω κι αν δεν είχαν δει, τη βαρβαρότητα του αιώνα που ερχόταν: τη σφαγή του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου, το Ολοκαύτωμα των Ναζί, την ατομική βόμβα στη Χιροσίμα, την πείνα που μαστίζει την Αφρική. Όσο ο καπιταλισμός γερνάει τόσο οι κρίσεις που τον συγκλονίζουν γίνονται βαθύτερες.

Το *Κομμουνιστικό Μανιφέστο*, γράφτηκε σε μια περίοδο οικονομικής ύφεσης και δείχνει χαρακτηριστικά πώς το σύστημα πέφτει περιοδικά σε "επιδημία υπερσυσώρευσης". Οι διάφορες ανταγωνιζόμενες καπιταλιστικές επιχειρήσεις παράγουν πάρα πολλά. Επειδή δεν υπάρχει προγραμματισμός για το τι χρειάζεται να παραχθεί ανάλογα με τις ανάγκες, η αγορά στομύνει. Οι καπιταλιστές ανακαλύπτουν ότι δεν μπορούν πια να πουλούν αυτά που παράγουν με τις προηγούμενες τιμές.

Ολόκληρο το σύστημα αποσταθεροποιείται. Βιομηχανίες κλείνουν, οι πιο αδύνατες επιχειρήσεις μαραζώνουν και οι εργάτες είναι αυτοί που πληρώνουν τα σπασμένα, με απολύσεις, μείωση μισθών. Όσες εταιρείες επιβιώσουν παίρνουν το πάνω χέρι στην αγορά και ο κύκλος αυτής της διαδικασίας αρχίζει πάλι απ' την αρχή. Η παραγωγή περπατάει μέσα από περιοδική σπατάλη και καταστροφή.

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

Ποιός λοιπόν, έχει τη διάθεση και τα μέσα ώστε να βάλει οριστικό τέλος στην αναρχία του καπιταλισμού;

Το 1848 ο *Μαρξ* και ο *Ενγκελς* έβλεπον ότι η νέα σύγκρουση που αρχίζει είναι μεταξύ δύο βασικών τάξεων -των εργατών και των καπιταλιστών. Όπως γράφουν στο *Κομμουνιστικό Μανιφέστο*, "η αστική τάξη δε σφουρηλάτησε μόνο τα όπλα που θα της φέρουν το θάνατο, δημιούργησε και τους ανθρώπους που θα χειριστούν αυτά τα όπλα -τη σύγχρονη εργατική τάξη".

Περιέγραψαν πώς όσο εξαπλώνεται ο καπιταλισμός τόσο μεγαλώνει και δυναμώνει η εργατική τάξη. Στους τόπους δουλειάς, οι επιθέσεις των αφεντικών σπρώχνουν τους εργάτες να αντισταθούν συλλογικά, να οργανωθούν σε συνδικάτα. Ανακαλύπτουν τα πιο αποτελεσματικά όπλα στον πόλεμο με τους καπιταλιστές -την απεργία, την κατάληψη, τις μαζικές διαδηλώσεις.

Στον καπιταλισμό οι εργάτες είναι αυτοί που παράγουν τα πάντα. Γι' αυτό δεν περιορίζονται μόνο σε συνδικαλιστικούς αγώνες, αλλά συγκρούονται συνολικά με την λογική αυτού του συστήματος που βάζει το κέρδος στις προτεραιότητές του. Κι όσο οι εργάτες παλεύουν ενάντια στο σύστημα, τόσο περισσότερο συνειδητοποιούν ότι η μόνη προοπτική είναι να μην το αφήσουν να συνεχίσει να υπάρχει.

Όπως γράφουν ο *Μαρξ* και ο *Ενγκελς*, "όλα τα προηγούμενα κινήματα ήταν κινήματα μειοψηφιών ή για το συμφέρον μειοψηφιών. Το προλεταριακό κίνημα είναι το ανεξάρτητο κίνημα της τε-



Παράσταση από την Παρισινή Κομμούνα

ράστιας πλειοψηφίας, για το συμφέρον της τεράστιας πλειοψηφίας...η αστική τάξη παράγει πρώτα απ' όλα τους ίδιους της τους νεκροθάφτες".

Όμως, η προοπτική του σοσιαλισμού δεν είναι εξασφαλισμένη. Ο *Μαρξ* και ο *Ενγκελς* προειδοποιούν ότι αυτή η μάχη αν δεν τελειώσει "με τον επαναστατικό μετασχηματισμό ολόκληρης της κοινωνίας", το τελικό αποτέλεσμα μπορεί να είναι "η κοινή καταστροφή των συγκρουόμενων τάξεων".

Στα τέλη του 20ου αιώνα, η απειλή ενός πυρηνικού ολοκαυτώματος ή της καταστροφής του περιβάλλοντος, μας υπενθυμίζει ότι οι κίνδυνοι απ' την καταστροφική mania του κεφάλαιου δεν έχουν εξαλειφθεί.

Ο στόχος της ανατροπής αυτού του παράλογου συστήματος είναι τόσο επίκαιρος όσο ποτέ άλλοτε.

Ενα μεγάλο κομμάτι απ' το *Κομμουνιστικό Μανιφέστο* ασχολείται με το ρόλο των επαναστατών σοσιαλιστών σ' αυτή τη μάχη -να οργανώνουν και να καθοδηγούν τους αγώνες της εργατικής τάξης. Η τελευταία παράγραφος είναι οδηγός για τους επαναστάτες, σήμερα:

"Οι Κομμουνιστές δεν καταδέχονται να κρύβουν τις ιδέες και τους σκοπούς τους. Διακηρύσσουν φανερά ότι οι στόχοι τους μπορούν να πραγματοποιηθούν μόνο με τη βίαιη ανατροπή κάθε κατεστημένης κοινωνικής οργάνωσης. Ας τρέμουν οι κυρίαρχες τάξεις μπροστά σε μια Κομμουνιστική Επανάσταση. Οι προλετάριοι δεν έχουν να χάσουν τίποτε, εκτός απ' τις αλυσίδες τους. Έχουν να κερδίσουν έναν κόσμο ολόκληρο.

ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΕΝΩΘΕΙΤΕ!"

■ Το *Κομμουνιστικό Μανιφέστο*, τιμή 500 δρχ, μπορείτε να το προμηθευτείτε από το *Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο*.

ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Η Μέρα της Γυναίκας, στις 8 του Μάρτη, έχει πίσω της μια μακριά ιστορία αγώνων. Η μέρα αυτή ανήκει στις γυναίκες της εργατικής τάξης που από τις αρχές του αιώνα απέδειξαν με τους αγώνες τους ότι δεν είναι παθητικά θύματα της καταπίεσης, αλλά δύναμη που μπορεί να αλλάξει την κοινωνία ολόκληρη. Η κινητοποίηση των εργατριών στις αρχές του αιώνα άνοιξε για πρώτη φορά στην ιστορία τη μόνη πραγματική προοπτική για τον τερματισμό αιώνων γυναικείας καταπίεσης.

Στις 8 Μάρτη του 1908, οι εργάτριες ιματισμού της Ν.Υόρκης κέρδισαν μια μακρόχρονη απεργία με αιτήματα ίση αμοιβή για ίση εργασία και ψήφο στις γυναίκες, και γιόρτασαν αυτή τη νίκη με μια μεγάλη διαδήλωση στους δρόμους της πόλης. Από τότε αυτή η μέρα γιορτάζεται κάθε χρόνο και συμβολίζει τους αγώνες για να βάλουμε τέρμα στην καταπίεση μια για πάντα.

Η ζωή των γυναικών

Η ζωή των γυναικών στις αρχές του αιώνα ήταν ένα ατέλειωτο βασανιστήριο. Οι ώρες εργασίας ξεπερνούσαν τις 14 την μέρα, πολλές κοιμόνταν πάνω στις μηχανές, είτε γιατί δεν είχαν σπίτι, είτε γιατί δεν προλάβαιναν να πάνε στα άθλια δωμάτια όπου στοιβάζονταν. Μέσα αντισύλληψης δεν υπήρχαν, οι εγκυμοσύνες ήταν συχνές, μια γυναίκα γεννούσε κατά μέσο όρο πάνω από 4 παιδιά στη ζωή της. Μέτρα προστασίας της μητρότητας επίσης δεν υπήρχαν. Ο παρακάτω διάλογος της Μάνας Τζόουνς με μια εργάτρια κλωστούφαντουργίας είναι αποκαλυπτικός:

"Κάποια φορά που δούλευα πρωινή βάρδια, πηγαίνοντας στη δουλειά συνάντησα μια γυναίκα από τη βραδινή βάρδια που γύριζε σπίτι. Κρατούσε στην αγκαλιά ένα αδύνατο φασκιωμένο μωρό.

- Τι ηλικία έχει το μωρό;

- Τριών ημερών είναι. Σήμερα ξαναπήγα στη δουλειά. Το αφεντικό είναι καλό και μου κράτησε τη θέση.

- Πότε σταμάτησε τη δουλειά;

- Το αφεντικό είναι καλό. Με άφησε να φύγω νωρίς τη νύχτα που γεννήθηκε το μωρό!

- Τι κάνεις με το μωρό όση ώρα δουλεύεις;

- Α, το αφεντικό είναι καλό, με αφήνει να έχω ένα κουτί με ένα μαξιλάρι μέσα, δίπλα στον αργαλειό. Το μωρό κοιμάται εκεί και όταν κλαίει το θηλάζω".

Αυτές οι συνθήκες σήμαιναν ότι για την πλειοψηφία της εργατικής τάξης η οικογένεια πολύ απλά δεν υπήρχε. Τα παιδιά γεννιόντουσαν και αναθρέφονταν από τις μονάδες και σε σπάνιες περιπτώσεις ήξεραν τον πατέρα. Εμπαιναν στα εργοστάσια και στα ορυχεία από την ηλικία των 7 ή 8 για να βοηθήσουν τη μάνα που είχε πίσω της κι άλλα μωρά να συντηρήσει. (Το 25% των εργατών στις αρχές του αιώνα ήταν παιδιά ηλικίας κάτω των 14). Όπου υπήρχαν οικογένειες, η ζωή των γυναικών ήταν εξίσου δύσκολη. Η Μάνα Τζόουνς περιγράφει ξανά τη ζωή στα σπίτια των ανθρακωρύχων.

"Η γυναίκα του ανθρακωρύχου, που στις πιο πολλές περιπτώσεις δούλευε από παιδί στα μεταξουργεία της γύρω περιοχής, είναι επιφορτισμένη με τη γέννηση των παιδιών. Είναι μικρή στην ηλικία και αρρωσταίνει συχνά. Πολλές φορές έχω βρεθεί σε σπίτια όπου η δύστυχη σύζυγος ήταν άρρωστη στο κρεβάτι, ενώ τα παιδιά κυλιόνταν πάνω της, μάλωναν ή έπαιζαν στο ίδιο δωμάτιο, που συνήθως ήταν το μόνο ζεστό δωμάτιο στο σπίτι. Είδα πολλές φορές, τον ηρωισμό που δείχνουν αυτές οι γυναίκες κάθε μέρα."

Η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών δούλευε στα εργοστάσια και στα ορυχεία, αλλά οι μισθοί τους ήταν κατά πο-

λύ κατώτεροι από τους μισθούς των αντρών. Τα χαμηλά μεροκάματά τους, όπως και τα ακόμα χαμηλότερα των παιδιών, ήταν πηγή απίστευτου πλούτου για τους βιομήχανους.

Γυναίκες και Συνδικάτα

"Κατηγορούν τους Βιομηχανικούς Εργάτες του Κόσμου (IWW) ότι βγάζουν τις γυναίκες στην πρώτη γραμμή. Η αλήθεια είναι ότι οι IWW δεν κρατάνε τις γυναίκες στο περιθώριο, έτσι αυτές μόνες τους βγαίνουν στην πρώτη γραμμή". Ελεγε η Ελιζαμπεθ Γκέρλυ Φλυν, μια εξαιρετική οργανώτρια των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου (IWW) στην Αμερική το 1908.

Οι οργανωτές και οι οργανώτριες των IWW μετέτρεψαν τις γυναίκες στην πιο δυνατή στρατιά του εργατικού κινήματος στην Αμερική. Η Ελιζαμπεθ Γκέρλυ-Φλυν εξηγεί το πώς: *"Τα παλιά συνδικάτα ποτέ δεν αντιμετώπισαν τις γυναίκες σαν κομμάτι της απεργίας. Θεωρούσαν ότι αυτές δεν μπορούν να κάνουν τίποτα άλλο παρά να μένουν σπίτι και να ανησυχούν για τα άδεια ράφια της κουζίνας, τα πεινασμένα παιδιά και τον άγριο σπιτονοικοκύρη που ζητάει τα νοίκια. Τις άφηναν έτσι λεία στους πράκτορες της εργοδοσίας και ενώ οι άντρες είχαν τη χαρά της μάχης, οι γυναίκες δεν άξιζαν ούτε δυο κουβέντες πάνω στο γιατί παλεύουμε"*.

Οι IWW κατόρθωσαν να κάνουν τις απεργιακές φρουρές και τις διαδηλώσεις γυναικών καταλύτες για τη νίκη των απεργιών. Η Μάνα Τζόουνς ήξερε αυτή τη δουλειά καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο. Δούλευε σαν οργανώτρια για το Συνδικάτο Ανθρακωρύχων. Οργάνωνε στρατιές γυναικών που στις απεργίες κληρονομούσαν τους απεργοσπάστες με σφουγγαρίστρες, σκουπόξυλα και πηγάκια. "Χριστέ μου, ήρθε η γριά και οι λυσσαλέες γυναίκες της", διαμαρτύρονταν τα

αφεντικά όταν αντιμετώπιζαν αυτή την πανίσχυρη δύναμη.

Η Ελίζαμπεθ Γκέρλυ-Φλυν που οργάνωσε αμέτρητες απεργίες, κυρίως στα υφαντήρια, ήταν έξοχη ρήτορας. Στους λόγους της αναφερόταν συχνά στα προβλήματα της σεξουαλικότητας και της αντισύλληψης με πρωτοφανές "θράσος" για την εποχή. Σε μια απεργιακή συγκέντρωση, όταν αναφέρθηκε σ' αυτά δέχτηκε επίθεση μπράβων της εργοδοσίας με λεμόνια, πορτοκάλια και λάχανα. Ενα απ' αυτά τα λάχανα τη χτύπησε στο στομάχι. Όταν μετά από λίγα λεπτά συνήλθε ξαναπήρε το λόγο κρατώντας το στο χέρι: "Βλέπω ότι κάποιος εδώ έχασε το κεφάλι του", είπε και κέρδισε έτσι το ακροατήριο.

Οι Σοσιαλίστριες

Στη Γερμανία η Κλάρα Τσέτκιν δεν μπορούσε να μιλήσει δημόσια σε συγκεντρώσεις γιατί ο νόμος το απαγόρευε στις γυναίκες. Ετσι, "οργανωνόταν μια συγκέντρωση όπου ένας άντρας μιλούσε για 10 λεπτά από το βήμα και μετά έπαιρνα το λόγο εγώ από το ακροατήριο και μιλούσα για 1,5 ώρα".

Η Τσέτκιν και οι συντρόφισσές της έδωσαν λαμπρά παραδείγματα για το πως οργανώνονται οι γυναίκες. Η εφημερίδα τους η "Ισότητα", έφτασε να πουλάει 75.000 φύλλα το 1913, ενώ την ίδια χρονιά ο αριθμός των γυναικών μελών του κόμματος ανεβαίνει από τις 29.468 το 1908 στις 174.474!

Η ηγεσία του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος στη Γερμανία, έβλεπε με δυσφορία τις γυναίκες στα εργοστάσια και υποστήριζε ότι η φυσική θέση των γυναικών είναι στο σπίτι, μακριά από την εκμετάλλευση, αλλά ταυτόχρονα μακριά και από την ταξική πάλη. Η Τσέτκιν ξεκαθάρισε ότι η δύναμη της εργατικής τάξης βρίσκεται στην κινητοποίηση του συνόλου της, στη συλλογικότητα του χώρου δουλειάς, ενώ η απομόνωση του νοικοκυριού αδυνατίζει την εργατική τάξη.

Επειδή η καταπίεση της γυναίκας έχει τις ρίζες της στις οικονομικές λειτουργίες του καπιταλισμού και όχι στην ιδεολογία ή στους νόμους, η Τσέτκιν ξεκαθάριζε ότι όλοι οι φραγμοί που μπαίνουν στις γυναίκες από τους νόμους και από την ιδεολογία θα εξαλειφθούν μόνο με την ανατροπή του συστήματος. Ετσι ξεκαθάριζε ότι τα ζητήματα της τυπικής ισότητας απέναντι στο νόμο ήταν σημαντικοί αλλά μεσοπρόθεσμοι στόχοι για τις εργάτριες, ενώ για τις αστές ήταν ο σκοπός.

Αγωνιζόταν σκληρά για την κατάργηση κάθε διάκρισης απέναντι στις γυναίκες, αλλά έλεγε χαρακτηριστικά:

"Ο απελευθερωτικός αγώνας της εργαζόμενης γυναίκας δε μπορεί να είναι -όπως ισχύει για τις αστές- ένας αγώνας ενάντια στους άντρες της τάξης της. Ο τελικός στόχος αυτού του αγώνα δεν είναι ο ανταγωνισμός με τους άνδρες, αλλά η πάλη για την πολιτική εξουσία της εργατικής τάξης. Χέρι-χέρι με τους άνδρες της δικής της τάξης η εργαζόμενη γυναίκα μάχεται ενάντια στην καπιταλιστική κοινωνία".

Στη Ρωσία οι γυναίκες που πάλευαν μέσα από τους μπολσεβίκους, η Κολλοντάι, η Αρμάντ, η Κρούτσκαγια δούλευαν σκληρά τα χρόνια πριν την επανάσταση του '17, απλώνοντας το δίκτυο των σοσιαλιστριών γύρω από την εφημερίδα "Εργάτρια". Μέσα στην πιο βάρβαρη καταστολή οργάνωναν συγκεντρώσεις για τη Μέρα της Γυναίκας ακόμα και τα δύσκολα χρόνια του πολέμου.

Η ίδια η ρώσικη επανάσταση δε θα ξεκινούσε τότε, ούτε θα είχε τη μορφή που ξέραμε αν οι εργάτριες στα κλωστήρια της Πετρούπολης δε διοργάνωναν στα τέλη του Φλεβάρη του 1917 (αρχές Μάρτη με το δυτικό ημερολόγιο) απεργία και διαδήλωση για τη Διεθνή Μέρα της Γυναίκας με κεντρικό σύνθημα "αντίσταση στον πόλεμο και στις αυξήσεις τιμών, βελτίωση της θέσης των γυναικών". Αυτή η διαδήλωση έγινε ο σπινθήρας για την απεργια-

κή έκρηξη που σάρωσε τον Τσάρο. Η Διεθνή Μέρα των Γυναικών είναι και η πρώτη μέρα της ρώσικης επανάστασης.

Η κοσμογονία που ακολούθησε τα πρώτα χρόνια της επανάστασης έφερε τις πιο μεγάλες κατακτήσεις που μέχρι σήμερα έχουν κερδηθεί από τις γυναίκες. Οι γυναίκες της Δημοκρατίας των Σοβιέτ για πρώτη φορά απόχτησαν το δικαίωμα στην έκτρωση, το συναινετικό διαζύγιο, την ίση αμοιβή για ίση εργασία, τους 24ωρους παιδικούς σταθμούς και όλα όσα οι προκαταλήψεις και ο σεξισμός αιώνων τους είχαν στερήσει.

Κύρια όμως μέσα στα σύντομα εκείνα χρόνια πριν το σταλινισμό, άνοιξαν μια χαραμάδα για να πάρουμε μια πρόγευση από τη ζωή των ανθρώπων στο σοσιαλισμό. Μέσα απ' αυτή τη χαραμάδα η Κολλοντάι προέβλεπε ένα διαφορετικό μέλλον για τις σχέσεις των ανθρώπων, για τις δυνατότητες που απελευθερώνει η κατάργηση του σεξισμού και της καταπίεσης της γυναίκας στη δουλειά και στο σπίτι:

"Μέσα από τα ερείπια της παλιάς οικογένειας θα δούμε σύντομα να υψώνεται ένα νέο σχήμα, το οποίο αποτελείται από τελείως διαφορετικές σχέσεις ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Αυτό το σχήμα θα είναι ένωση στοργής και συντροφικότητας, ένωση δύο ίσων ανθρώπων μέσα στην κομμουνιστική κοινωνία, ένωση δύο εργατών. Την ελεύθερη ένωση που δυναμώνει από τη συντροφικότητα που την εμπνέει, αντί για τη συζυγική δουλειά του παρελθόντος, να τι προσφέρει η κομμουνιστική κοινωνία του μέλλοντος στον άντρα και τη γυναίκα."

Βίλλυ Φωτοπούλου

Σημειώσεις:

- 1 Μόνα Τζόουνς - ιδρυτικό μέλος των IWW και του Σοσιαλιστικού Κόμματος της Αμερικής.
- 2 Οι Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου (IWW) ήταν ένα ενιαίο συνδικάτο για όλους τους εργάτες ανεξαρτήτως φυλής, φύλου και ειδικότητας, το οποίο ανέπτυξε δράση στις αρχές του αιώνα στις ΗΠΑ.

Η κρίση στην υγεία

Τα νοσοκομεία δεν μπορούν να λειτουργήσουν μόνο με την αυτοθυσία των εργαζόμενων. Ο Μήτσος Γκορίτσας εξηγεί γιατί τα σχέδια του Κρεμαστινού, εάν περάσουν, θα δώσουν το τελειωτικό χτύπημα στο ΕΣΥ.

Δεν υπάρχει κανένας που να αμφισβητεί ότι το Εθνικό Σύστημα Υγείας περνάει τη σοβαρότερη κρίση του από τότε που θεσμοθετήθηκε. "Φταινε τα φακελάκια" απαντάνε με μια φωνή ο Κρεμαστινός και τα ΜΜΕ.

Πρόκειται για προκλητικά ψέμματα που προσπαθούν να κρύψουν τις ευθύνες της κυβέρνησης που συνεχίζει και στην Υγεία το καταστροφικό έργο της ΝΔ. Ο Κρεμαστινός προσπαθεί να ρίξει στάχτη στα μάτια των εργαζομένων που υποφέρουν καθημερινά απ' τα χάλια της Υγείας. Ρίχνοντας το ανάθεμα στους γιατρούς, ελπίζει να κρύψει την ταφόπλακα που ετοιμάζει για ό, τι έχει απομείνει από το ΕΣΥ.

Απ' την αρχή του ακόμα, το Εθνικό Σύστημα Υγείας, ήταν κουτσό. Η θεσμοθέτηση του ΕΣΥ απ' τον Γεννημάτ' το 1983 είχε ελάχιστη "προϊκα". Από 4,5% το 1981, οι δαπάνες Υγείας έφτασαν το 5,4% το 1986, σαν ποσοστό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (βλέπε πίνακα). Από τότε τα λεφτά για την Υγεία είναι στάσιμα με τάση να μειωθούν. Ιδιαίτερα πρωτοστάτησε σ' αυτό μετά το 91 η Ν.Δ. που μείωσε δραματικά την κρατική επιχορήγηση (-9,4% το 1993). Αποτέλεσμα τα ελλείμματα των νοσοκομείων να εκτιναχθούν. Ο Σούρλας δεν αρκέστηκε στο πάγωμα των προσλήψεων αλλά προχώρησε και σε απολύσεις, στέλνοντας μέχρι και τα ΜΑΤ στο Αγία Σοφία το 1992.

Ετσι, 12 χρόνια μετά την θεσμοθέτηση του ΕΣΥ, τα Κέντρα Υγείας που ξεκίνησαν να χτίζονται στην επαρχία έχουν μαραζώσει από καιρό. Κέντρα Υγείας για πρωτοβάθμια περίθαλψη στις πόλεις, δεν φτιάχτηκαν ποτέ. Ο αριθμός των νοσοκομείων παρέμεινε στάσιμος την τελευταία δεκα-

πενταετία, ενώ ο αριθμός των νοσοκομειακών κρεβατιών μειώθηκε. Τα τρία πολυδιαφημισμένα Πανεπιστημιακά Νοσοκομεία στην Πάτρα, στα Γιάννενα και στο Ηράκλειο, εξακολουθούν να έχουν πολλά τμήματα εκτός λειτουργίας.

Χαρακτηριστικό στοιχείο της τραγικής κατάστασης που βρίσκεται η Υγεία στην Ελλάδα είναι ότι μόνο 25% του πληθυσμού θεωρεί "γενικά καλή την ποιότητα των υγειονομικών υπηρεσιών", ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ε.Ε. είναι 71%!

Στη ρίζα αυτής της άθλιας κατάστασης βρίσκονται οι ανεπαρκέστερες δημόσιες δαπάνες. Η ίδια αιτία βρίσκεται πίσω απ' τη διαφθορά μιας χούφτας μεγαλογιατρών, καθώς και απ' τον εξαναγκασμό όλο και περισσότερων ασθενών να καταφεύγουν στην ιδιωτική ιατρική. Στην Ελλάδα, η πίτα των ιδιωτικών κλινικών έχει εκτιναχθεί στο 3% του ΑΕΠ, όταν στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο μέσος όρος ιδιωτικών δαπανών υγείας είναι γύρω στο 1%.

Παρά την κρατική λιτότητα, οι γιατροί και το υπόλοιπο προσωπικό του ΕΣΥ είναι στη συντριπτική του πλειοψηφία, το κύριο στήριγμα της Υγείας στην Ελλάδα. Η σχετική χαμηλή θνησιμότητα, η μακροζωία και κάποιοι άλλοι δείκτες υγείας είναι συγκρίσιμοι με την υπόλοιπη Ευρώπη, μόνο χάρη στην αυτοθυσία των εργαζομένων.

Και όμως οι συνολικές κενές οργανικές θέσεις διάφορων ειδικοτήτων ξεπερνάνε τις 35.000, σε σύνολο εργαζομένων στο ΕΣΥ 74.572! Η εντατικοποίηση, τα μειωμένα ρεπό και άδειες ξεπερνάνε κάθε προηγούμενο. Τις απαραίδεκτες συνθήκες εργασίας συμπληρώνουν οι μισθοί πείνας. Οι συνολικές αμοιβές, των τόσο συκοφαντημένων γιατρών για παράδειγμα, κυμαίνο-

νται για τους περισσότερους στις 200.000 -300.000 δρχ. το μήνα, ενώ οι ειδικευόμενοι, που είναι σχεδόν οι μισοί γιατροί, παίρνουν γύρω στις 150.000 δρχ. Παρόμοια ή και χειρότερη είναι η κατάσταση στα ιατρεία και τις κλινικές του ΙΚΑ.

Τα σχέδια του Κρεμαστινού

Ο Κρεμαστινός αντιμετωπίζει τα νοσοκομεία σαν "προβληματικές επιχειρήσεις". Αντί για κάλυψη των χρεών των νοσοκομείων (150 δις το '94), ετοιμάζεται να καθιερώσει ακόμα και στην Υγεία διαδικασίες σαν την "εκκαθάριση επιχειρήσεων" και την πλήρη υπαταγή στους νόμους της αγοράς.

Κεντρική ιδέα των σχεδίων, είναι ο μηδενισμός της κρατικής επιχορήγησης και η εισαγωγή "κριτηρίων ανταποδοτικότητας" στη διαχείριση των νοσοκομείων, ώστε τα έξοδα να καλύπτονται απ' τα έσοδα. Τα νοσοκομεία θα πρέπει να "πουλάνε" τις υπηρεσίες τους και να αγοράζουν τις προμήθειές τους στην ελεύθερη αγορά. Η διοίκηση του κάθε νοσοκομείου θα ανατεθεί σε έναν παχυλά αμοιβόμενο μάνατζερ. Σαν αρχή προς αυτή την κατεύθυνση ο Κρεμαστινός προσπαθεί να βρει τρόπο να αλλάξει το καθεστώς των νοσοκομείων. Από Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου που είναι σήμερα θέλει να τα μετατρέψει σε Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου και σε Ανώνυμες Εταιρίες.

Ο Κρεμαστινός προβάλλει το Ωνάσειο ως παράδειγμα για να δείξει ότι τα σχέδιά του θα καλυτερέψουν την Υγεία. "Ξεχνάει" ότι το Ωνάσειο έχει προνομιακή επιδότηση απ' τον κρατικό προϋπολογισμό (4 δις για φέτος). "Ξεχνάει" ότι το Ωνάσειο

επιλέγει τους ασθενείς του και στέλνει τα βαριά και δύσκολα περιστατικά στα δημόσια νοσοκομεία. "Ξεχνάει" ότι στο Ωνάσειο μπορεί κανείς να παρακάμψει τη λίστα, πληρώνοντας μερικές εκατοντάδες χιλιάδες δραχμές απ' την τσέπη του.

Ο Κρεμαστινός υπόσχεται επιπλέον έσοδα στους μεγαλογιατρούς, μέσα από τη μετατροπή των δημόσιων νοσοκομείων σε ιδιωτικά. Ετσι θέλει να γενικεύσει το σύστημα αμοιβών του Ωνάσειου, όπου μια χούφτα μεγαλογιατροί αμοιβονται μέχρι και 200.000.000 δρχ. το χρόνο με το σύστημα "αμοιβής κατά πράξη", ενώ το υπόλοιπο προσωπικό του Ωνάσειου αμοιβεται όπως και οι "κοινοί θνητοί" των δημόσιων νοσοκομείων και ίσως και χειρότερα.

Ο Ενιαίος Φορέας Υγείας (ΕΦΥ) που σκοπεύει να δημιουργήσει δεν έχει τίποτα να κάνει με καλύτερο συντονισμό και προγραμματισμό των αναγκών των νοσοκομείων. Τουναντίον ο ΕΦΥ θα κατανείμει τα μειωμένα κονδύλια του κρατικού προϋπολογισμού με βάση τις ανάγκες των ασθενών, αλλά ενισχύοντας 2-3 μεγάλα νοσοκομεία και ξεχνώντας τα υπόλοιπα.

Τα αποτελέσματα ενός τέτοιου συστήματος θα είναι καταστροφικά. Τα μικρά νοσοκομεία θα οδηγηθούν μαθηματικά στο κλείσιμο γιατί έχουν υψηλότερο κόστος. Οι λίστες αναμονής θα γίνουν στέλειωτες. Οι ασθενείς με επιπλοκές (δηλ. "πολυέξοδοι") θα αφεθούν στη μοίρα τους, μια και τμήματα απόλυτα αναγκαία αλλά "μη παραγωγικά" θ' αρχίσουν να κλείνουν. Τα φάρμακα θα χορηγούνται ανάλογα με το κόστος τους και όχι με την ποιότητά τους. Τα ασφαλιστικά ταμεία θα καταρρεύσουν, οι ασφαλισμένοι θα πληρώσουν ξανά, ενώ οι ανασφάλιστοι θα πεταχτούν στον κάλαθο των αχρήστων.

Τα επιχειρήματα του Κρεμαστινού για "κακό μάντζιμεντ" και για "επαρκείς δαπάνες στην υγεία" είναι ψεύτικα. Τα επίσημα στοιχεία του ΟΟΣΑ δείχνουν ότι η Ελλάδα έχει τις μικρότερες κατακεφαλή δαπάνες υγείας, 404 δολάρια στην Ελλάδα ενώ ο μέσος όρος της Ε.Ε. είναι 1.154 δολάρια.

Στην πραγματικότητα το εφεύρημα της "ακριβής δημόσιας υγείας" δεν περιορίζεται μόνο στην Ελλάδα. Σε χώρες όπως η Σουηδία, που το ΠΑΣΟΚ θεωρούσε το σοσιαλιστικό πρότυπο, έχει αρχίσει η ίδια ιστορία.

Η σουηδική κυβέρνηση επιχειρεί τώρα να περιορίσει τις κρατικές δαπάνες Υγείας, μιμούμενη τη Θάτσερ και το κόμμα των Τόρυδων στη Βρετανία. Παντού η κυρίαρχη τάξη προσπαθεί να πάρει πίσω τις κατακτήσεις που κέρδισαν οι εργατές με σκληρούς αγώνες αμέσως μετά το Β'

Το κόστος της υγείας ως ποσοστό του ΑΕΠ

ΧΩΡΑ	1971	1981	1986	1988	1989	1990	1991
Βέλγιο	4,2	7,2	7,6	7,7	7,6	7,6	7,9
Δανία	6,4	6,8	6	6,5	6,5	6,3	6,5
Γερμανία	6,3	8,7	8,6	8,8	8,3	8,3	8,5
Ισπανία	4,1	5,8	5,6	6	6,3	6,6	6,7
Γαλλία	6	7,9	8,5	8,6	8,7	8,8	9,1
Ελλάδα	4	4,5	5,4	5	5,4	5,4	5,2
Ιρλανδία	6,6	8,8	8,1	7,3	6,9	7	7,3
Ιταλία	5,5	6,7	6,9	7,6	7,6	8,1	8,3
Λουξεμβούργο	4,6	7,1	6,7	7,2	6,9	7,2	7,2
Ολλανδία	6,4	8,2	8,1	8,2	8,1	8,2	8,3
Πορτογαλία	-	6,4	6,6	7,1	7,2	6,7	6,8
Βρετανία	4,6	6,1	6,1	6,1	6,1	6,2	6,6

Πηγή ΟΑΣΑ

Σημείωση: Νεώτερα στοιχεία δείχνουν ότι η Ελλάδα δαπανά για την υγεία περί το 8% του ΑΕΠ

Παγκόσμιο Πόλεμο. Πρόκειται για πιασμένη στην περίοδο πριν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν οι εργατικές οικογένειες μαστίζονταν από τη φυματίωση.

Αντιδράσεις

Ο Κρεμαστινός δεν έχει τολμήσει ακόμα να κάνει πράξη τα σχέδιά του. Μαγειρεύει μήνες τώρα το νομοσχέδιο για την Υγεία, ενώ κάθε τόσο δίνει μια πρόγευση μέσα απ' τη δημοσίευση διαφόρων "πορισμάτων", φτιαγμένων από επιτροπές "εμπειρογνομώνων". Είναι σαφές ότι φοβάται τις αντιδράσεις των εργαζομένων και γι' αυτό προσπαθεί να τις αποφύγει, άλλοτε με συκοφαντίες και άλλοτε με υποσχέσεις ότι δε θα αλλάξει τίποτα.

Τα συνδικάτα στο χώρο της Υγείας διακήρυξαν απ' την αρχή την αντίθεσή τους στα σχέδια ιδιωτικοποίησης της Υγείας. Τόσο η ΕΙΝΑΠ που έχει προχωρήσει πολλές φορές σε σκληρές δηλώσεις και καταγγελίες του Κρεμαστινού όσο και η ΠΟΕΔΗΝ και η ΟΕΝΓΕ, έστω και πιο υποτονικά.

Όμως οι εργαζόμενοι στα νοσοκομεία έχουν προχωρήσει πολύ περισσότερο. Τα τελευταία χρόνια, με πρωτοβουλία των πρωτοβάθμιων σωματείων πολλά νοσοκομεία βρέθηκαν μπροστά στη μάχη ενάντια στις περικοπές και για αύξηση των δαπανών στην Υγεία. Εάν αυτές οι κινητοποιήσεις ανάγκασαν τον Κρεμαστινό σε τακτικές υποχωρήσεις, αυτό δε σημαίνει ότι ο κίνδυνος έχει περάσει. Κι εδώ χρειάζεται οργάνωση και συντονισμός όλων των σωματείων που καλύπτουν τη υγεία. Όχι μόνο ενάντια στα σχέδια των Κρεμαστινών αλλά για περισσότερες δαπάνες για την

υγεία εδώ και τώρα.

Το Δρομοκαίτιο, το νοσοκομείο Νίκαιας, ο Ευαγγελισμός, το Σισμανόγλειο, η Αγλαία Κυριακού, το Λαϊκό, η Αγία Σοφία, το ΕΛΠΙΣ, ο Άγιος Σάββας, η Αγία Ολγα, το Αμαλία Φλέμιγκ... με διάφορες μορφές τους τελευταίους μήνες προχώρησαν σε στάσεις εργασίας αλλά και σε 24ωρες και 48ωρες απεργίες. Ένα μήνα κράτησε η απεργία στα χειρουργεία του Αγλαία Κυριακού πριν τα Χριστούγεννα. Οι γιατροί και οι νοσηλεύτριες του Κρατικού της Νίκαιας πραγματοποίησαν μια μικρή εξέγερση, σταματώντας σχεδόν τελείως τη λειτουργία του νοσοκομείου για τρεις μέρες. Περίπου το ίδιο έκαναν πριν ένα μήνα οι εργαζόμενοι του Α.Φλέμιγκ, με επίσχεση εργασίας δύο εβδομάδων. Οι διαθέσεις της βάσης ανάγκασαν και τις συνδικαλιστικές ηγεσίες να προχωρήσουν σε κινητοποιήσεις: Η ΠΟΕΔΗΝ τον Οκτώβρη και Νοέμβρη οργάνωσε στάσεις εργασίας και πορείες στο υπουργείο, ενώ η ΟΕΝΓΕ έκανε δυο πανελλαδικές 24ωρες.

Τα αιτήματα των κινητοποιήσεων που ξεσπάνε κάθε τόσο στα νοσοκομεία, είτε για προσλήψεις, είτε για επιχορήγηση των νοσοκομείων, είτε για αυξήσεις των αμοιβών των εργαζομένων είναι τα υπόβαστρα αυτού του αγώνα. Όλες αυτές οι διεκδικήσεις είναι ταυτόχρονα ένας αγώνας για καλύτερη περίθαλψη όλων των εργαζομένων. Όλοι έχουμε να ωφεληθούμε από περισσότερες νοσοκόμες, από καθαρά και εξοπλισμένα νοσοκομεία, από γιατρούς που θα εξετάζουν χωρίς το άγχος πώς θα πληρώσουν το νοίκι. Οι εργαζόμενοι των νοσοκομείων και τα συνδικάτα τους είναι η λύση για τα προβλήματα της Υγείας. Όλη η εργατική τάξη οφείλει τη μεγαλύτερη συμπαράσταση στους αγώνες τους.

ΠΑΣΟΚ: ΤΙ ΛΕΝΕ ΓΙ' ΑΥΤΟ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ

Οι κομψασμοί της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ για τον "θρίαμβο της κοιμματικής πειθαρχίας" που επιτεύχθηκε στην εκλογή του Πρόεδρου της Δημοκρατίας, αποδείχθηκαν μέσα σε λίγες βδομάδες εντελώς χάρτινοι.

Για πρώτη φορά από την ίδρυση του ΠΑΣΟΚ, εμφανίζεται σε τέτοια έκταση το φαινόμενο των ανοιχτών διαφοροποιήσεων από βουλευτές, συνδικαλιστές γραφειοκράτες, νομάρχες, δήμαρχους, μέλη της Κεντρικής Επιτροπής, ακόμα και υπουργούς που παρελαύνουν μπροστά στις κάμερες.

Αυτό που δεν προβάλλουν τα ΜΜΕ είναι ότι ο "εμφύλιος" στην κορυφή είναι αντανάκλαση όσων συμβαίνουν στη βάση. Οτι είναι η δυσaréσκεια της εργατικής βάσης από την προκλητική εγκατάλειψη των υποσχέσεων, που αναγκάζει ακόμα και στελέχη στα ψηλά κλιμάκια της ιεραρχίας να επιχειρούν να αποστασιοποιηθούν από την κυβερνητική πολιτική.

Εκρηξη στη βάση

Το γεγονός ότι ο Παπανδρέου και η Επιτροπή Δεοντολογίας δυσκολεύονται να κάνουν διαγραφές - όπως έκανε παλιότερα το Πειθαρχικό που διέγραφε ακόμα και ...τηλεφωνικά - έχει να κάνει με την πρωτοφανή έκταση, αλλά και το βάθος αυτής της αμφισβήτησης. Αν η ηγεσία σήμερα επιχειρήσει να διαγράψει όσους "η κριτική τους ξεπερνά τα όρια της ευπρέπειας", θα πρέπει να διαγράψει χιλιάδες απλά μέλη.

Ο κόσμος του ΠΑΣΟΚ αρπάζει κάθε ευκαιρία για να εκφράσει την αγανάκτησή του. Αρκεί μια ανακοίνωση κάποιας Νομαρχιακής Επιτροπής που να ασκεί, έστω και χαλαρή, κριτική στην ηγεσία, για να γεμίσουν με εκατοντάδες μέλη οι συνελεύσεις και οι ολομέλειες. Στις εσωκομ-

ματικές διαδικασίες που γίνονται με αφορμή την Πανελλάδικη Οργανωτική Συνδιάσκεψη του Μάη, οι περισσότεροι ομιλητές ξεσπούν σε μια οργισμένη κριτική, αδιανόητη για παλιότερες περιόδους του ΠΑΣΟΚ.

Η προκλητική υπεράσπιση της κυβερνητικής πολιτικής από τους αντιπροσώπους του Εκτελεστικού Γραφείου σε τέτοιες συγκεντρώσεις οδηγεί σε έντονες αντιπαραθέσεις από ένα αριστερό κομμάτι που αμφισβητεί - με καθόλου "ευπρεπή" τρόπο - κυριολεκτικά οτιδήποτε έχει κάνει το ΠΑΣΟΚ τους δεκαοκτώ μήνες που είναι στην εξουσία. Από τη λιτότητα, τις ιδιωτικοποιήσεις και την εκλογή του Στεφανόπουλου μέχρι την εγκατάλειψη του σοσιαλισμού και τα όρια του κοινοβουλευτισμού και των μεταρρυθμίσεων.

Ένα δείγμα από τις τοποθετήσεις ομιλητών σε δυο συνελεύσεις - των Νομαρχιακών Οργανώσεων Α' Αθήνας και Βορειοανατολικής Αθήνας (Β3), αρκεί για να δείξει το κλίμα που επικρατεί.

Οι περισσότερες τοποθετήσεις περιγράφουν με αγωνία το τεράστιο χάσμα ανάμεσα στη βάση και την ηγεσία της και διαφοροποιούνται ανοιχτά.

"Ο κόσμος μας ταυτίζει με τον κυνισμό του Ροκόφυλλου. Τι να πούμε στους άνεργους στην Πάτρα, στο Λαύριο, στο Μαντούδι, στη Σύρο; Οτι η ηγεσία μας τα έχει βρει με τους πλούσιους και τρέχει στις δεξιώσεις";

Η κριτική ξεκινάει από τα άμεσα προβλήματα, αλλά γρήγορα γενικεύεται και στοχεύει στη συνολική δεξιά προσαρμογή του ΠΑΣΟΚ.

"Μην μας μιλάτε για μονοψήφιο πληθωρισμό, όταν ο μισθός μας κοντεύει να γίνει ...μονοψήφιος! Ξεκινήσατε με τον ΟΤΕ, τώρα πάτε να ιδιωτικοποιήσετε και τον Σκαραμαγκά. Πού βρίσκονται οι διακηρύξεις για συλλογική ιδιοκτησία; Έχετε

προσκολληθεί στο μοντέλο της αγοράς και καταντήσατε να "δανείζεστε έντιμους" από τη Δεξιά και να τους κάνετε σημαία για Πρόεδρους της Δημοκρατίας".

Ο κόσμος που έλπιε στην "αλλαγή μέσα από το κοινοβούλιο", ανακαλύπτει ότι η πραγματική δύναμη που μπορεί να συγκρουστεί με την άρχουσα τάξη και να φέρει αληθινές αλλαγές είναι έξω από τις κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες, στους αγώνες του.

"Γιατί το ΠΑΣΟΚ δεν συγκρούεται με τα μεγάλα συμφέροντα που του δένουν τα χέρια του και δεν υλοποιεί τις υποσχέσεις; Μήπως δεν έχει την κοινοβουλευτική δύναμη; Την έχει, αλλά στην εποχή μας τα κοινοβούλια και οι βουλευτές έχουν γίνει βιτρίνες εξομάλυνσης των κοινωνικών πολώσεων. Υπάρχουν για να σταματούν τις πρωτοβουλίες του κόσμου που έχει και τη διάθεση και τη δύναμη να συγκρουστεί με αυτά τα συμφέροντα".

Τέτοια είναι η διάσταση της κρίσης στη βάση του ΠΑΣΟΚ. Ο κόσμος αμφισβητεί, όχι μόνο τη σημερινή πολιτική της ηγεσίας, αλλά προχωρά πολύ μακρύτερα, αναρωτιέται για την πορεία και τις αιτίες που οδήγησαν στη σημερινή κρίση.

Απομαζικοποίηση

Αυτό εκφράζεται ακόμα πιο έντονα με τα οργανωτικά προβλήματα στις κοιμματικές οργανώσεις: *"Πού είναι ο νέος κόσμος; Οι οργανώσεις μας έχουν απομαζικοποιηθεί, κανείς πια δεν έρχεται να ενταχθεί στο ΠΑΣΟΚ, πολύ περισσότερο οι νέοι".* Αυτή είναι η διαπίστωση της συντριπτικής πλειοψηφίας των μελών που συμμετέχουν στις συνελεύσεις.

"Ξέρετε γιατί οι Τοπικές υπολειτούργούν;" ρώτησε ο γραμματέας μιας ΤΟ τον Τσοχατζόπουλο στην Α' Αθήνας. *"Επειδή ο κόσμος απογοητευμένος δεν*

βλέπει να υπάρχει περιεχόμενο δράσης. Και τι δράση να έχουμε, όταν ηγεσία και κυβέρνηση κάνουν τα εντελώς αντίθετα από αυτά που θα ήθελε να κάνει η βάση;".

Η αποδιοργάνωση των Τοπικών Οργανώσεων, της ραχοκοκκαλιάς του κόμματος στις γειτονιές, δείχνει ότι η κρίση δεν μένει μόνο στις πολιτικές ή ιδεολογικές κριτικές αλλά αγγίζει ολόκληρο το οικοδόμημα που πάνω του στηρίζεται το ΠΑΣΟΚ και του βάζει ασφυκτικές πιέσεις.

Και στην κορυφή

Οι πιέσεις αυτής της αμφισβήτησης φαίνονται ακόμα και στην κορυφή της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας. Η κυβέρνηση έχει φτάσει να συναντά δυσκολία να βρει στηρίγματα για την αντεργατική πολιτική της, ακόμα και όταν πρόκειται για στηρίγματα που σε προηγούμενη περίοδο θεωρούντουσαν "σίγουρα", σαν τον Πρωτόπαπα και τους "εκσυγχρονιστές" του.

Οι γραφειοκράτες αναγκάζονται συνέχεια σε αναδιπλώσεις, τουλάχιστον στα λόγια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι ιδιωτικοποιήσεις. Στην Ολομέλεια της ΓΣΕΕ στην Αλεξανδρούπολη τον Ιούλη του '94 αποφάσισαν την άνευ όρων αποδοχή των ιδιωτικοποιήσεων. Σήμερα, ο ίδιος ο Πρωτόπαπας έχει αναγκαστεί να δηλώσει αντίθετος με την ιδιωτικοποίηση του ΟΤΕ και του Σκαρμαγκακά, ακόμα και να καλέσει σε συλλαλητήρια.

Δεν έχουμε καμιά αυταπάτη ότι οι αναδιπλώσεις του "εκσυγχρονιστή" Πρωτόπαπα ή τα καλέσματά του σε συλλαλητήρια που μένουν μόνο στα λόγια, θα σταματήσουν τις επιθέσεις και το δεξιό κατήφορο της κυβέρνησης. Πολύ περισσότερο δεν μπορούμε να ελπίζουμε στην αντιπολίτευση των "τεσσάρων", που γίνεται σε μια καθαρά δεξιά κατεύθυνση.

Μπορεί ν'αλλάξει;

Κανένας τους δεν μπορεί να δώσει αριστερές απαντήσεις και προοπτική στα ερωτηματικά της βάσης του ΠΑΣΟΚ. Τι έφταιξε και καταντήσαμε έτσι; Τι είναι αυτό που χρειάζεται ν'αλλάξει; Με ποιο τρόπο μπορούμε να το παλέψουμε;

Ο Τσαβόλας εμφανίζεται να καταγγέλει την οικονομική πολιτική του ΠΑΣΟΚ από τ'αριστερά. Υποστηρίζει ότι το ΠΑΣΟΚ μπορεί ν'αλλάξει από τα μέσα, επιστρέφοντας στην παλιά καλή εποχή της 3ης Σεπτεμβρη ή έστω του 1981. Όμως, στην πραγματικότητα ακολουθεί πολύ διστακτικά και από απόσταση την αμφισβήτηση της βάσης. Αν και υπερασπίζεται φραστικά τους

εργαζόμενους στις μάχες που δίνουν, ποτέ δεν έχει πάρει την πρωτοβουλία να οργανώσει σοβαρά την αντιπαράθεση με τη σημερινή ηγεσία.

Η επιστροφή στο '81 που προβάλλει σαν εναλλακτική λύση είναι πίσω από τον προβληματισμό και τις εμπειρίες αυτού του αριστερού κόσμου.

Το 1981 εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενοι πίστεψαν ότι η εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ θα έφερνε το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Το 1985 συγκρούστηκαν με την "κυβέρνησή τους" και στράφηκαν για διέξοδο προς τ'αριστερά. Είδαν το ΚΚΕ και τους διαγραμμένους από το ΠΑΣΟΚ συνδικαλιστές σαν εναλλακτική ηγεσία στους αγώνες του και τα

συμβιβασμούς και τελικά στην πλήρη προσαρμογή στις απαιτήσεις της άρχουσας τάξης. Γι'αυτό σήμερα για πρώτη φορά, η ιδέα ότι σοσιαλισμός σημαίνει ανατροπή του καπιταλισμού και έλεγχος της κοινωνίας από τους ίδιους τους εργάτες κερδίζουν ακροατήριο μεγαλύτερο από παλιότερα.

Όσοι επομένως, προσπαθούν να πείσουν ότι η λύση βρίσκεται στην αλλαγή του ΠΑΣΟΚ από τα μέσα καταλήγουν να εγκλωβίζουν την εργατική βάση σ'ένα γραφειοκρατικό μηχανισμό που το μόνο που έχει να προσφέρει είναι η απογοήτευση σ'ένα κόσμο που διψάει για δράση και σοσιαλιστική πολιτική.

Το ΚΚΕ υποτιμά τους εργάτες του



Μόνο με τη βοήθεια των ΜΑΤ μπόρεσε η Παπαζώη να προσπεράσει τους απεργούς του Σκαρμαγκακά

οράματά τους, αλλά ξεπουλήθηκαν.

Η εργατική βάση του ΠΑΣΟΚ συμμετείχε στους αγώνες που οδήγησαν στην κατάρρευση του Μητσολάκη. Τώρα βλέπει το κόμμα της να συνεχίζει την πολιτική της ΝΔ, δέσμο των απαιτήσεων των καπιταλιστών και της αγοράς. Αυτή η εμπειρία κάνει την αμφισβήτηση να μην περιορίζεται μόνο σε πρόσωπα αλλά να απλώνεται και σε θεσμούς.

Ο "τρίτος δρόμος" του ΠΑΣΟΚ, υποσχόταν ότι ο σοσιαλισμός μπορεί να επιτευχθεί με τις "διαδικασίες του κοινοβουλίου" και γι'αυτό θα ήταν πιο ανθρώπινος από τον "σοσιαλισμό" των σταλινικών καθεστώτων που υποστήριζαν τα Κομμουνιστικά Κόμματα.

Σήμερα, η χρεωκοπία των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων παντού, δείχνει καθαρά ότι αυτός ο "τρίτος δρόμος" δεν υπήρχε καν, ότι οδήγαυσε κατ'ευθείαν στους

ΠΑΣΟΚ με τη λογική του "καλά να πάθετε, αφού τους ψηφίσατε". Δεν μπορεί να δεθεί μαζί τους, αλλά και δεν έχει τίποτα το διαφορετικό να προτείνει. Το '89 βαρύνει στην εμπειρία του κόσμου που συγκρούεται με το ΠΑΣΟΚ.

Οι σοσιαλιστές, είναι μαζί με αυτόν το κόσμο όπου δίνει τις μάχες του. Η ΟΣΕ προτείνει από κοινού δράση σε διάφορες πρωτοβουλίες που παίρνοουμε.

Η συμμετοχή μελών από τις Τοπικές Οργανώσεις από την ΠΑΣΚΕ και την ΠΑΣΠ στις Επιτροπές Συμπαραστάσης στο Σκαρμαγκακά στις γειτονιές, στους χώρους δουλειάς και τις σχολές, είναι απόδειξη και της διάθεσης, αλλά και το πόσο αποτελεσματική μπορεί να είναι η κοινή δράση μ' αυτό τον κόσμο.

Κώστας Πίττας

Το εργατικό κίνημα στον εμφύλιο

Γ.Φ. Κουκουλές, "Το Ελληνικό Συνδικαλιστικό κίνημα και οι ξένες επεμβάσεις (1944-49)"
Εκδόσεις Οδυσσέας, σελ 334, δρχμές 3.640

Αξίζει να διαβάσουν όλοι το βιβλίο του Γιώργου Κουκουλέ γιατί στην παραγματικότητα είναι η ιστορία του συνδικαλιστικού κινήματος σε μια περίοδο αρκετά άγνωστη για τους περισσότερους.

Το κέντρο του βιβλίου σε πρώτο επίπεδο είναι η ιστορία της ΓΣΕΕ στα χρόνια του εμφύλιου και το πώς έπεσαν λυτοί και δεμένοι -Αγγλοι, Αμερικάνοι και οι ελληνικές κυβερνήσεις- για να βάλουν χέρι και να την ελέγξουν.

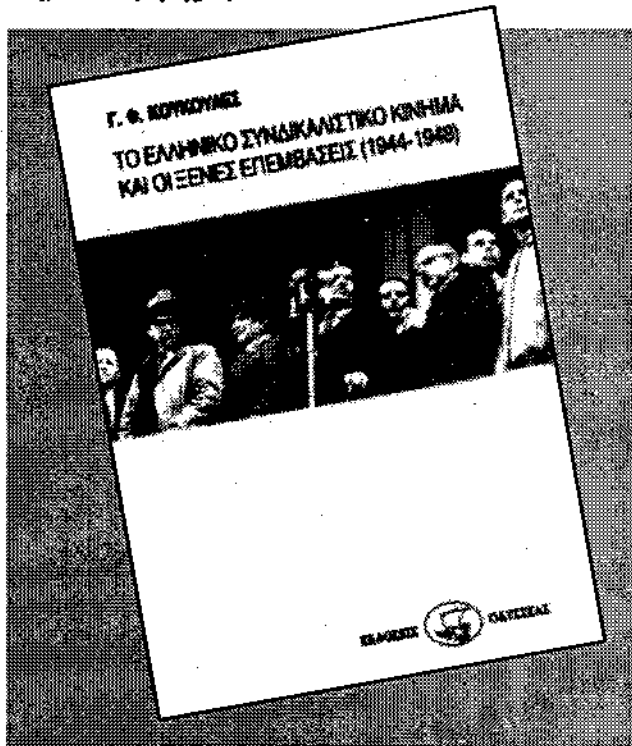
Η ιστορία αρχίζει από το 7ο Συνέδριο τον Οκτώβρη του '34, όπου για πρώτη φορά συζητείται σχέδιο για την ενοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος που μέχρι τότε λειτουργούσε διασπασμένο.

"Το κύριο χαρακτηριστικό της οργανωτικής κατάστασης του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος την εποχή εκείνη ή-

ταν η πολυδιασπασση. Υπήρχαν: η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος, η Ενωτική Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος που είχε ιδρυθεί μετά τη διάσπαση του 1928 και η οποία επηρεαζόταν από το ΚΚΕ, τα Ανεξάρτητα Συνδικάτα που είχαν κι αυτά προέλθει από εσωτερική διάσπαση της ΓΣΕΕ (Ομοσπονδία σιδηροδρομικών, Δ.Στρατής, Γ.Λάσκαρης, Εργατικά Κέντρα Αθηνών, Ν.Καλύβας, τα Εργατικά Κέντρα Πατρών και Θεσσαλονίκης), η Πανελλαδική Συνομοσπονδία Εργασίας (βλ. παρακάτω) που είχε προέλθει από εσωτερική διάσπαση των Ανεξάρτητων Συνδικάτων κι ορισμένα συνδικάτα τα οποία είχαν αποσπαστεί από την ΕΓΣΕΕ και από την ΓΣΕΕ και τα οποία ελέγχονταν από τους αρχαιομαρξιστές."

Το σχέδιο δεν πραγματοποιείται γιατί έρχεται η δικτατορία του Μεταξά που διαλύει τα συνδικάτα.

Στη διάρκεια της κατοχής αυτό που



συμβαίνει στην πράξη είναι η ενοποίηση αυτών των οργανώσεων μέσα στο ΕΕΑΜ, που αναλαμβάνει ουσιαστικά να παίξει το ρόλο της ΓΣΕΕ.

Οι εργατικοί αγώνες ξαναρχίζουν πολύ γρήγορα από τη μεγάλη απεργία ενάντια στην επιστράτευση, την πρώτη που έγινε στην κατεχόμενη Ευρώπη, μέχρι απεργίες για αυξήσεις και να μείνουν ανοιχτά τα εργοστάσια λίγο πριν την απελευθέρωση.

"Στις 25 Φεβρουαρίου 1943 απήργησαν μ' επιτυχία οι υπάλληλοι της Τηλεφωνικής, ενώ την ίδια μέρα έγινε και η περίφημη παμμαθητική απεργία. Στις 5 Μαρτίου 1943 έγινε γενική απεργία των δημοσίων υπαλλήλων ενάντια στην πολιτική επιστράτευση. Οι διαδηλωτές έδωσαν αληθινή μάχη και ξαναμπήκαν στο υπουργείο Εργασίας, το οποίο κατόρθωσαν να κρατήσουν επί μια ώρα και ένα τέταρτο, το διέλυσαν κυριολεκτικά και κατέστρεψαν και τις ονομαστικές καταστάσεις της επι-

στράτευσης. Η μάχη αυτή είχε 12 νεκρούς και περισσότερους από 100 τραυματίες ενώ ο αριθμός των διαδηλωτών ήταν περίπου 100.000.

"...Τον Ιούνιο (25) του 1943 έγινε 24ωρη παναθηναϊκή απεργία ενάντια στις ομαδικές σφαγές και στο σύστημα της ομηρίας."

Αμέσως μετά την απελευθέρωση η Κεντρική επιτροπή του ΕΕΑΜ μετατρέπεται σε προσωρινή διοίκηση της ΓΣΕΕ και αποφασίζει την οργάνωση του 8ου Συνεδρίου σε σύντομο χρονικό διάστημα. Όμως, απ' αυτή τη στιγμή μέχρι να γίνει το συνέδριο περνάει πάνω από ένας χρόνος. Κι αυτό γιατί άρχισε μια ολόκληρη προσπάθεια από μεριάς της κυβέρνησης του Γ.Παπανδρέου να διορίσει "συνδικαλιστές" της εμπιστοσύνης του.

Λίγο πριν από την Βάρκιζα διορίζεται μέσα από τα δικαστήρια νέα διοίκηση της ΓΣΕΕ με άτομα γνωστά για τις καλές τους σχέσεις με τη δικτατορία του Μεταξά. Ταυτόχρονα αρχίζουν να δημιουργούνται τα συνδικάτα-σφραγίδες και οι αντισύνδεσμοι, οργανώσεις φαντάσματα με στόχο να εμφανίσουν τους διορισμένους σαν εκπροσώπους εργατών.

Όμως παρά την τρομοκρατία, τις νοθείες και τα δικαστήρια, στις εκλογές που γίνονται στα σωματεία παντού υπερψήφίζονται οι αριστεροί συνδυασμοί πράγμα που καθορίζει και τη σύνθεση του 8ου Συνεδρίου. Παρά τους συμβιβασμούς της ηγεσίας του ΚΚΕ, η πλειοψηφία των συνεδρών του 8ου Συνεδρίου είναι αριστερή, με αποτέλεσμα η διορισμένη διοίκηση να δηλώσει αποχή.

Ποτέ δεν άφησαν την καινούργια διοίκηση που βγήκε απ' αυτό το συνέδριο να λειτουργήσει. Επί δυο ολόκληρα χρόνια,

το 1946-47 οργιάζουν οι επεμβάσεις με ό,τι μέσα μπορεί να φανταστεί κανείς. Τελικά στις 28 Μάρτη 1948 γίνεται το 9ο συνέδριο όπου συμμετέχουν μόνο οι δεξιές παρατάξεις με πολύ μικρή ως ανυπαρκτή σχέση με το εργατικό κίνημα, αλλά με μεγάλα στηρίγματα από τις κυβερνήσεις του Εμφύλιου. Το κλίμα σ' αυτό το συνέδριο περιγράφεται στο βιβλίο με το επεισόδιο ενός αριστερού που τόλμησε να μιλήσει:

"Λίγο πριν αποχωρήσει ο Δημητράτος συνέβη άλλο ένα σοβαρό επεισόδιο όταν ο μόνος, ίσως, αριστερός αντιπρόσωπος στο συνέδριο, ο Κ.Μανώλης, εκπρόσωπος των ναυτεργατών πετρελαιοκινήτων και ι-σποφόρων, πήρε το λόγο και κατήγγειλε ότι 'εκατοντάδες εργάτες στάλθηκαν στα νησιά και για την κατάσταση αυτή ευθύνεται η Ελλάδα, η Αμερική και η Αγγλία'. Τότε, και πριν τελειώσει το λόγο του, δέχθηκε επίθεση από 'αγανακτισμένους' συνέδρους που τον ξυλοκόπησαν αγρίως, ενώ η αίθουσα του Συνεδρίου τρανταζόταν από συρλιαχτά του είδους:έξω Βούλγαρε, έξω πληρωμένε, κάτω κουκουέ, έξω οπλατζή κλπ. Ο αιμόφυρτος σύνεδρος ετέθη υπό την προστασία του προεδρείου το οποίο, εκμεταλλευόμενο την ευκαιρία, υπογράμμισε τον πλουραλιστικό χαρακτήρα του συνεδρίου!"

Πρωταγωνιστής και πρόεδρος της ΓΣΕΕ που βγήκε από το 9ο συνέδριο ήταν ο Φώτης Μακρής, που είχε το παρατσούκλι Μποδοσάκης -επειδή ήταν τσιράκι του Μποδοσάκη. Μέσα όμως απ' αυτές τις υπηρεσίες που πρόσφερε στους καπιταλιστές κατάφερε να γίνει ο παρακοιμώμενος όλων των κυβερνήσεων μέχρι το 1964.

Το ερώτημα γιατί έγιναν όλες αυτές οι επεμβάσεις στο συνδικαλιστικό κίνημα, δεν μπορεί να απαντηθεί απλά με τη θεωρία της εξάρτησης, όπως φαίνεται μέσα απ' το βιβλίο.

Η μανία των καπιταλιστών που έφτασαν να καθιερώσουν την ποινή του θανάτου για τις απεργίες (βλέπε παρακάτω) δεν εξηγείται από τις πιέσεις των ΗΠΑ. Ο φόβος μιας άρχουσας τάξης που κινδύνεψε να ανατραπεί από ένα δυνατό εργατικό κίνημα είναι ο πραγματικός ρόλος. Είναι αλήθεια ότι το εργατικό κίνημα παρά τις ήττες και τους συμβιβασμούς του ΚΚΕ συνεχίζει να αντιστέκεται. Το πιο χαρακτηριστικό είναι το τι γίνεται από απεργίες το 1947, δυο χρόνια μετά τη Βάρκιζα και στην μέση του Εμφύλιου.

Να μια προκήρυξη της εποχής:

"Συνάδελφοι,

Η άνευ προηγουμένου επιτυχία της

χθεσινής απεργίας μας, απέδειξε κατά τον κατηγορηματικότερο τρόπο το δικαίον του αγώνος μας.

Όλοι οι υπάλληλοι, οι εργάται και οι τεχνίται όλων των Τραπεζών και όλων των Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας, με μίαν θέλησιν και με ακλόνητον συνοχήν και αποφασιστικότητα, έδωσαν το δείγμα της δυνάμεως των εις την οποίαν και μόνον μπορούν να βασιζούν την δυνατότητα επιβιώσεως των αλλά και της προσόδου των."

Κι αυτό δεν είναι το τέλος των εργατικών κινητοποιήσεων. Ακόμα και το 1949, μετά την ήττα και παρόλο που η ηγεσία της ΓΣΕΕ ανήκε στην κυβέρνηση οι απεργίες συνεχίζονται.

Η πιο ζωντανή μαρτυρία είναι αυτή του Ορέστη Χατζηβασιλείου, προέδρου της ΓΣΕΕ για ένα μικρό χρονικό διάστημα, πολλά χρόνια αργότερα, το 92-83:

"Το 1949 σε μια ευρύτατη συνδικαλιστική συνεργασία των εργαζόμενων στην κοινή ωφέλεια και στις Τράπεζες, στην οποία έπαιρνε μέρος και ο γράφων, σαν Πρόεδρος των εργαζομένων φωταερίου, που προγραμμάτισε 48ωρη απεργία για την αύξηση των αποδοχών, η κυβέρνηση τότε του Ντίνου Τσαλδάρη, την προπαρμονή της απεργίας, πέρασε από τη Βουλή κατεπειγόντως το Α.Θ. αντιαπεργιακό ψήφισμα, με το οποίο επιβάλλετο η ποινή του θανάτου στους πρωταίτιους της απεργίας. Ετσι έχουμε πλέον από την αρνητική πλευρά την αναγνώριση της απεργίας, εκ μέρους της Πολιτείας."

Μαρία Στύλλου

Οι γυναίκες οργανώνονται

Τασούλα Βερβενιώτη, "Η γυναίκα της Αντίστασης (Η είσοδος των γυναικών στην πολιτική) "
Εκδόσεις Οδυσσέας, σελ. 382, 89χ. 3.640

Το βιβλίο της Τασούλας Βερβενιώτη *Η γυναίκα της Αντίστασης*, βασίζεται σε στοιχεία που μάζεψε απ' τον αντιστασιακό τύπο, αλλά και σε αρχεία και συνεντεύξεις γυναικών της Αντίστασης.

Πολλά βιβλία έχουν γραφτεί για την Αντίσταση. Όμως, σε αυτό, σε πρώτο πλάνο βρίσκονται οι γυναίκες οι οποίες παλεύουν για *"...να σπάσουμε τις αλυσίδες της πολύμορφης σκλαβιάς μας και να*

αγωνιστούμε πλάι πλάι με τους νέους για να κατακτήσουμε την οικονομική, την κοινωνική και την πολιτική μας ισότητα..." ("Δωδεκάλογος της Νεολοίας της Ελλάδας" της ΕΠΟΝ, άρθρο 8).

Ήδη, από τις αρχές της δεκαετίας του '30 βλέπουμε μέσα από τις σελίδες του βιβλίου τις πρώτες προσπάθειες οργάνωσης από τη μεριά των γυναικών. Η κρίση, η ανεργία σπρώχνει όλο και περισσότερες γυναίκες να δουλέψουν έξω από το σπίτι, στην παραγωγή. Δημιουργούνται οι πρώτες γυναικείες οργανώσεις, οι οποίες εκδίδουν εφημερίδες και διεκδικούν.ιση αμοιβή, ίδιες ευκαιρίες.

"Οι δασκάλες θα πρωτοστατήσουν στον αντιστασιακό αγώνα, κυρίως στην ύπαιθρο. Οι φοιτήτριες θα είναι οι πρώτες που θα ενταχθούν στο κίνημα, θα εστερνιστούν τις αριστερές ιδέες και θα γίνουν τα καθοδηγητικά στελέχη στις εαμικές αντιστασιακές οργανώσεις. Η Αντίσταση θα αρχίσει απ' τη Σπουδαζουσα. Κοντά τους θα βρεθούν όσες είχαν την επιθυμία, αλλά όχι και τις δυνατότητες."

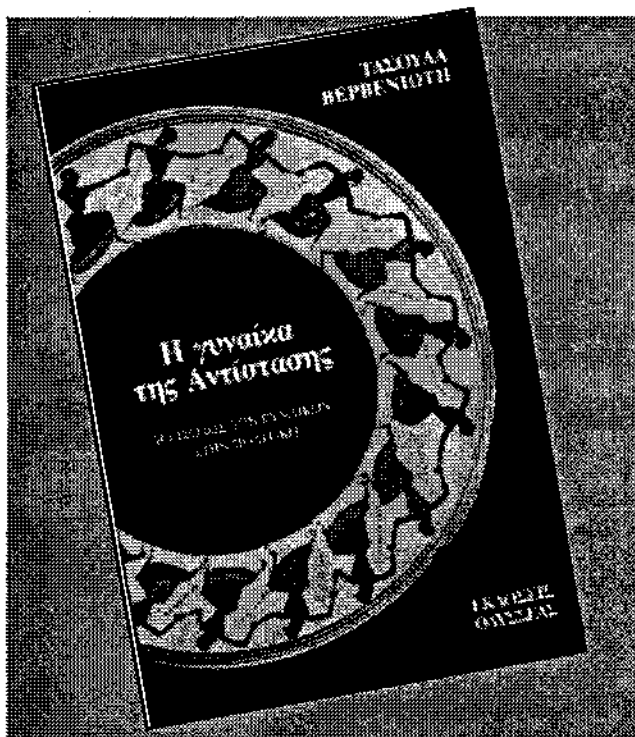
Η πραγματικότητα, όπως διαμορφώνεται στη διάρκεια του πολέμου και της κατοχής, αφήνει τις αντιλήψεις που θέλουν τη γυναίκα στο σπίτι χωρίς υλικό υπόβαθρο. Οι βιομηχανίες, οι υπηρεσίες συνεχίζουν να λειτουργούν. Και καθώς οι άντρες βρίσκονται στο μέτωπο στην αρχή, και αργότερα στα βουνά, χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο γυναίκες.

Όμως εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια για τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική. Ακόμα και στα Πανεπιστήμια, όπου οι γυναίκες έχουν αρχίσει να οργανώνονται και να συμμετέχουν από πολύ νωρίτερα η αντιμετώπιση ήταν τέτοια *"που θα μπορούσε να αποτρέψει και τον πιο 'μεγάλο επαναστάτη' να πάρει μέρος"*.

Το τι σήμαινε αυτό μπορούμε πολύ καθαρά να το δούμε με τα λόγια μιας αγωνίστριας, της Φώφη Λαζάρου, που περιγράφει τη δική της εμπειρία:

"Όταν μπήκα στο Πανεπιστήμιο άρχισαν να δημιουργούνται οι Επιτροπές Ετους που είχαν καταργηθεί επί Μεταξά... Εγώ είχα ήδη οργανωθεί στην ΟΚΝΕ και με πρότειναν μαζί με μια άλλη κοπέλα για την επιτροπή. Όταν έγινε η πρόταση... οι υπόλοιποι φοιτητές άρχισαν να θορυβούν και να σούρνουν τα πόδια τους στο πάτωμα, σημάδι αποδοκιμασίας και χλεύης".

Ετσι οι γυναίκες αρχίζουν να οργανώνονται από μόνες τους. Ίδρύουν το 1942 τη *"Λεύτερη Νέα"*, μια οργάνωση στην οποία οργανώνονται μόνο γυναίκες. Η Α.Ν. ξεκίνησε από 5-6 κοπέλες, σπουδάστριες



του Πολυτεχνείου, αλλά θα οργανώσει "φροιήτριες ή μαθήτριες, νεαρές εργαζόμενες ή νοικοκυρούλες που θέλουν να δουλέψουν στην Αντίσταση".

"Με την ίδρυσή της τα πράγματα αλλάζουν. Δεν μπορούν να τις παρακάμπτουν ή να μην τις βλέπουν. Η υποτίμηση και η προκατάληψη εξακολουθούν να υπάρχουν, αλλά τώρα οι λεύτερες νέες έχουν τη δική τους οργάνωση, διαθέτουν "πλάτες" -εκτός από τις ικανότητές τους- και αντιμετωπίζουν τις διακρίσεις λιγότερο οδυνηρά. Μέσω της οργάνωσής τους αποκτούν οντότητα. Συμμετέχουν σε καθοδηγητικά όργανα. Αναλαμβάνουν ευθύνες που πριν δεν μπορούσαν ούτε να τις διανοηθούν."

Η Λεύτερη Νέα σαν οργάνωση λειτούργησε για μικρό χρονικό διάστημα. Ήταν αρκετό, όμως, για να δώσει στις γυναίκες την αυτοπεποίθηση να πάρουν ενεργά μέρος σε όλες τις σημαντικές μάχες που δόθηκαν. Από τις απεργίες του χειμώνα του 41-42 και τις διαδηλώσεις στις πόλεις και τα χωριά που οργανώθηκαν απ' τις ίδιες τις γυναίκες ενάντια στην πείνα, ενάντια στις συλλήψεις και τις εκτελέσεις των ομήρων, ενάντια στην τρομοκρατία, μέχρι την οργάνωση και καθοδήγηση των εαμικών οργανώσεων.

Το ΚΚΕ βλέποντας αυτή τη συμμετοχή βάζει ζήτημα να δοθεί "διαίτερη προσοχή [στη στρατολογία των γυναικών]... τη στιγμή που οι γυναίκες παίζουν σοβαρό ρόλο... Απ' αυτές τις ηρωικές γυναίκες

σημαίνει καθόλου ότι οι γυναίκες δεν συμμετείχαν και δεν πάλεψαν μαζικά στην Αντίσταση. Αντίθετα σε όλο το βιβλίο μπορούμε να βρούμε παραδείγματα που δείχνουν αυτή τη μαζική, ενεργή συμμετοχή.

Το βιβλίο της Τασούλας Βερβενιώτη, δεν είναι απλά ένα βιβλίο που περιγράφει τη δράση της γυναίκας στην Αντίσταση. Είναι μια μαρτυρία, για τους αγώνες των γυναικών να μπορέσουν να οργανωθούν και να μπορέσουν να παλέψουν. Είναι ένα κομμάτι της ιστορίας τους γυναικείου κινήματος, πολύ σημαντικό που αξίζει να το διαβάσετε.

Τασούλα Κύρκου

"Τι Σουλτάνος τι βασιλιάς"

Διδώ Σωτηρίου, "Ματωμένα Χώματα"
Εκδόσεις Κέδρος

Τα **Ματωμένα Χώματα** αναφέρονται σε μια από τις πιο βάρβαρες σελίδες της ελληνικής ιστορίας: στην ιστορία της Μικράς Ασίας την παραγμένη δεκαετία που άνοιξε με τους Βαλκανικούς Πολέμους και έκλεισε με την Μικρασιατική Εκστρατεία. Η Διδώ Σωτηρίου μιλάει για τα χρόνια αυτά με έναν τρόπο διαφορετικό από

πρέπει να στρατολογήσουμε χιλιάδες στο κόμμα μας..." (ΚΟΜΕΠ, Αύγουστος 1943). Παρ' όλα αυτά η συγγραφέας παρατηρεί ότι η συμμετοχή των γυναικών στις κομματικές οργανώσεις δεν κάλυψε το 10%, και μόνο στην ΕΠΙΟΝ αποτελούν το 43%. Και επιπλέον ακόμη μικρότερη είναι η συμμετοχή στα ανώτερα κομματικά όργανα. Όμως, ακόμη κι αν αυτά τα ποσοστά ισχύουν, δεν

αυτόν που μας έχει συνηθίσει η "επίσημη" ιστορία: μπροστά μας δεν ξετυλίγεται το "έπος του ελληνισμού" αλλά η φρόνη του πολέμου, ο κυνισμός των καπιταλιστών, η λιποταξία των φαντάρων, η τραγωδία της προσφυγιάς. Τα "Ματωμένα Χώματα" είναι ένα βιβλίο γραμμένο από την σκοπιά της εργατικής τάξης.

Η συγγραφέας θέλει, πρώτα απ' όλα, να σπάσει τον μύθο του "πρωιανίου μίσους" ανάμεσα στους λαούς, ανάμεσα στους Τούρκους και τους Έλληνες: "Χρόνους και χρόνους ζήσαμε με τους Ρωμιούς σαν αδέρφια και άλλο από καλό δεν είδαμε" λέει ένα μικρό Τουρκόπουλο στον Μανώλη -τον ήρωα του βιβλίου- μεταφέροντάς του αυτά που οι συγχωριανοί του λένε για τους Έλληνες. Και όμως, αυτοί οι άνθρωποι που δεν είχαν τίποτα να χωρίσουν, που "άλλο από καλό δεν είδαν" έφτασαν στον πόλεμο και την αλληλοσφαγή.

Η Σωτηρίου περιγράφει με αριστοτεχνικό τρόπο την μεταστροφή στις συνειδήσεις των απλών ανθρώπων. Ο Μανώλης -ένας φτωχός αγρότης- "τσιμπάει" στις αυταπάτες που σπέρνουν οι εθνικιστές, περιμένει ότι ο πόλεμος θα αλλάξει, θα καλυτερέψει, τη ζωή του. Η απογοήτευση όμως δεν αργεί να έρθει:

"Φουκαρά μου Μανωλάτση" ακούει έναν από τους πλούσιους να του λέει. "Μόνο για σένα τίποτα δεν αλλάζει. Τι Σουλτάνος, τι Κεμάλ, τι Βενιζέλος, τι βασιλιάς".

Στο ίδιο το μέτωπο, ανάμεσα στους φαντάρους, κυριαρχεί ο θυμός και η αγανάκτηση: "Βαρεθήκαμε να πολεμούμε" λέει ο Μανώλης. "Άλλοι σκέφτονταν τη λιποταξία και άλλοι τον αυτοτραυματισμό."

Η απόγνωση, η κούραση ύστερα από δέκα χρόνια πόλεμο, και η απροθυμία των στρατιωτών να πολεμήσουν τους έφερε στο σημείο να αντικρύσουν τη πραγματικότητα. Ο πόλεμος δεν γινόταν για την "απελευθέρωση" αλλά για τα συμφέροντα των πλούσιων και των ισχυρών:

"Πάνω στη σιδηροδρομική γραμμή που ξεκινούσε απ' τη Βαγδάτη και έφτανε ως το λιμάνι της Σμύρνης, διασχίζοντας τα πετρέλαια της Μέσης Ανατολής... εκεί πάνω κυλούσαν τα πιο άτιμα και πανούργα όνειρα της οικονομικής κυριαρχίας των ξένων μονοπωλίων".

Αυτή η αλήθεια είχε αρχίσει να γίνεται συνείδηση για όλους στο μέτωπο, κανείς δεν αισθανόταν ότι πολεμούσε για τον ευατό του ή για κάποια ιδανικά. Η νοοτροπία άλλαξε. Η εργατική τάξη, όταν γύρισε πια στην Ελλάδα, δεν ήταν η ίδια.

Μαζί με τους πρόσφυγες οργανώθηκαν, διεκδίκησαν, μαζικοποίησαν το ΚΚΕ.

Το βιβλίο της Διδώς Σωτηρίου έρχεται με την επικαιρότητά του να μας θυμίζει πως οι εργάτες όλων των χωρών δεν έχουν τίποτα μεταξύ τους να χωρίσουν και πως η μοίρα τους για μια καλύτερη ζωή είναι κοινή.

Μιχάλης Μητσέας

Ενα καλό αντίδοτο

**Αμίν Μαλούφ, "Οι Σταυροφορίες απ' τη σκοπιά των Αράβων"
Εκδόσεις Νέα Συνορα-Λιβάνης**

Αυτό το βιβλίο του Αμίν Μαλούφ -γνωστού συγγραφέα και δημοσιογράφου από τον Λίβανο- είναι, όπως λέει και ο ίδιος, ένα "πραγματικό μυθιστόρημα" βασισμένο στα χρονικά και τις αναμνήσεις Αράβων της εποχής. Το βιβλίο καλύπτει την περίοδο από την πρώτη Σταυροφορία το 1096 μ.χ. μέχρι το άδοξο τέλος της τελευταίας το 1291, όπου μετά από δυο σχεδόν αιώνες κατοχής και πολέμων ξηλώνονται όλα τα κάστρα των Σταυροφόρων στην αραβική γη.

Αξίζει να το διαβάσουμε. Είναι ένα πολύ καλό αντίδοτο στις απόψεις που μας μιλούν για την "ανωτερότητα του ευρωπαϊκού πολιτισμού" και τους "καθυστερημένους Αραβες". Δείχνει με ένα πολύ ζωντανό τρόπο, πως η Αναγέννηση του 15ου και του 16ου αιώνα στην Ευρώπη

στηρίχθηκε στις κατακτήσεις του αραβικού πολιτισμού.

"Η κληρονομιά του ελληνικού πολιτισμού δε θα είχε διαδοθεί στη δυτική Ευρώπη χωρίς τη διαμεσολάβηση της χημείας, της γεωγραφίας, των μαθηματικών, της αρχιτεκτονικής. Οι Φράγκοι άντλησαν τις γνώσεις τους από τα αραβικά βιβλία, τις μμήθηκαν τις εξέλιξαν. Πόσες λέξεις μαρτυρούν κάτι τέτοιο: ζενίθ, ναδίρ, αζιμούθιο, άλγεβρα, αλγόριθμοι. Όσον αφορά τη βιομηχανία, οι Ευρωπαίοι πήραν, πριν τις τελειοποιήσουν, τις μεθόδους που χρησιμοποιούσαν οι Αραβες για την παραγωγή χαρτιού, την επεξεργασία του δέρματος, την υφαντουργία, την απόσταξη του οινοπνεύματος και της ζάχαρης. Δεν μπορούμε επίσης να ξεχάσουμε πως εμπλουτίστηκε η ευρωπαϊκή γεωργία με την επαφή με την Ανατολή: βερικόκκα, μελιτζάνες, σκόρδα, πορτοκάλια, καρπούζια. Ο κατάλογος των "αραβικών" λέξεων είναι ατελείωτος".

Όμως η ιστορία των Σταυροφοριών δεν είναι η ιστορία πολιτιστικών ανταλλαγών. Οι Σταυροφόροι -φρουδάρχες και βασιλιάδες που εξορμούσαν για κατακτήσεις για να αντιμετωπίσουν την κρίση της φεουδαρχίας στην Ευρώπη- με τις ευλογίες της Εκκλησίας έπνιξαν ένα τόσο ανεπτυγμένο πολιτισμό στο αίμα και την καταστροφή.

Όταν κατέλαβαν την Τρίπολη (στο σημερινό βόρειο Λίβανο) τον Ιούλιο του 1109, κατέσφαξαν χιλιάδες άμαχους και έκαψαν τη βιβλιοθήκη της πόλης που με τους 100.000 τόμους της ήταν η μεγαλύτερη στον κόσμο. Οι κατακτήσεις τους σήμαιναν τρομερά βάρη στους αγρότες ρήμαγμα των νοσοκομείων, των υδραγωγείων, των αρδευτικών συστημάτων, που

τότε ανθούσαν σε όλη την περιοχή.

Στις σελίδες του βιβλίου μπορούμε να δούμε πως ο απλός κόσμος αντιτάχθηκε με ηρώισμό στην εισβολή. Μαθαίνουμε για την αντίσταση των κατοίκων της Τρίπολης και της Αντιόχειας, για το συκοφαντημένο κίνημα των Ασσασίνων.

Το πλιάτσικο απ' αυτές τις εκστρατείες έδωσε την πρώτη σοβαρή ώθηση στην ανάπτυξη της νέας αστικής τάξης των εμπόρων, σε πόλεις όπως η Γένοβα, και η Βενετία.

Ο Α. Μαλούφ, βρίσκει πολλές αναλογίες ανάμεσα στις Σταυροφορίες και τις σημερινές επεμβάσεις των Δυτικών στη Μ. Ανατολή. Όπως και τότε, απέναντι στην επιθετικότητα του δυτικού ιμπεριαλισμού οι άρχουσες τάξεις των αραβικών κρατών, διεφθαρμένες και ανίκανες, δεν μπορούν να αντιτάξουν ουσιαστική αντίσταση. Όπως και τότε έτσι και σήμερα, για να διατηρήσουν την κυριαρχία τους και τα προνόμιά τους, προτιμούν να κάνουν συμμαχίες και συμβιβασμούς με τους ιμπεριαλιστές. Προσπαθεί να δώσει, σύντομα προς το τέλος του βιβλίου, και μια εξήγηση για την αναγέννηση του ισλαμισμού:

"Σ' ένα μουσουλμανικό κόσμο στον οποίο επιτίθενται συνεχώς, δεν μπορούμε να εμποδίσουμε την αναβίωση ενός αισθήματος κατατρεγμού, που σε ορισμένους φανατικούς μετατρέπεται σε εμμονή".

Σίγουρα τέτοιες εξηγήσεις και παραλληλισμοί είναι ανεπαρκείς. Αλλά αυτό, σε τίποτα δεν μειώνει την αξία του βιβλίου.

Λεάνδρος Μπόλαρης

Τούτη η άνοιξη, η άνοιξη της χρονιάς που σημαδεύει το μέσο της τελευταίας δεκαετίας του αιώνα, έχει όλη την πίκρα των σπασμένων υποσχέσεων.

Πρώτα απ' όλα των καταπατημένων υποσχέσεων του ΠΑΣΟΚ. Οι εξαγριωμένοι εργάτες του Σκαραμαγκά, οι ξεσηκωμένοι αγρότες, οι ουρές των ανέργων από το Μαντούδι ως τα εξεταστικά κέντρα του διαγωνισμού για μια θέση στο δημόσιο είναι τα αδιάφευστα σημάδια.

Όμως πίσω από την αποτυχία του ΠΑΣΟΚ προβάλλει γυμνή η αποτυχία του ίδιου του συστήματος. Τι απόγιναν οι εξαγγελίες για το θαυμαστό κόσμο του 2000;

Τι κόσμος είναι αυτός όπου τραπεζίτες σαν τους Μπάρινγκς της Αγγλίας παίζουν και χάνουν στα Χρηματιστήρια της Ιαπωνίας και της Σιγκα-

πούρης μέσα σε λίγες βδομάδες πιο πολλά δισεκατομμύρια απ' όσα διαθέτει ο προϋπολογισμός για την Παιδεία;

Από τη μια μεριά έχουμε την τελευταία λέξη της τεχνολογίας στην υπηρεσία του πιο προκλητικού τζόγου στα χέρια των πλουσίων. Και από την άλλη την πείνα και τις σφαγές στην Αφρική, την κατάρρευση του βιοτικού επιπέδου εκατομμυρίων ανθρώπων στο Μεξικό.

Πενήντα χρόνια από το τέλος του Παγκόσμιου Πόλεμου που βαφτίστηκε "αντιφασιστικός", οι φασίστες ξαναβγαίνουν στο προσκήνιο της Ιταλίας και της Γαλλίας, ενώ οι Μεγάλες Δυνάμεις που μοίρασαν τον κόσμο σε ζώνες επιρροής δεν διστάζουν να θυσιάσουν ξανά ολόκληρους λαούς στα βρώμικα παιχνίδια τους: Βοσνία, Τσετσενία, Κουρδιστάν...

Υπάρχει διέξοδος απ' αυτή τη φρίκη; Μπορούν οι απλοί εργαζόμενοι που αγανακτούν και διαμαρτύρο-

νται και παλεύουν, να αλλάξουν αυτό τον κόσμο;

Φέτος κλείνουν 100 χρόνια από τον θάνατο του Φρήντριχ Ενγκελς, του συντρόφου του Μάρξ που μαζί έγραψαν το Κομμουνιστικό Μανιφέστο και κάλεσαν τους εργάτες όλου του κόσμου να ενωθούν πάνω από σύνορα, φυλές, πατρίδες και θρησκείες για να βάλουν τέλος στις βαρβαρότητες του καπιταλισμού: αυτές οι ιδέες κλείνουν μέσα τους και σήμερα τις καλύτερες ελπίδες για τη δικαίωση των εργατικών αγώνων.

Το τριήμερο Μαρξισμός 95, που οργανώνει και φέτος όπως κάθε άνοιξη τα τελευταία 8 χρόνια η ΟΣΕ, είναι μια ευκαιρία να βρεθούμε μαζί και να συζητήσουμε πάνω σ'αυτή την προοπτική. Είναι μια συνάντηση ανοιχτή σε κάθε αγωνιστή που δεν ταυτίζει το

Οι ιδέες της εργατικής επανάστασης

μέλλον του Σοσιαλισμού με τις προδοσίες του ΠΑΣΟΚ, ούτε με την κατάρρευση του σταλινισμού. Μια συνάντηση για τον καθένα και την καθεμιά που αναζητάει απαντήσεις - αντίδοτο στην απογοήτευση και την ηττοπάθεια των επίσημων ηγεσιών στα συνδικάτα και στη Βουλή.

Θα υπάρχουν συζητήσεις για τις επαναστατικές παραδόσεις από τον Λένιν και τον Τρότσκι ως τον Πουλιόπουλο και τον Αρη Βελουχιώτη. Για τα προβλήματα των αγώνων του σήμερα, όπως η πάλη ενάντια στο ρατσισμό, τον εθνικισμό, τη γυναικεία καταπίεση. Αλλά και για τη μελλοντική κοινωνία και πώς μπορούν οι εργάτες να κάνουν το σοσιαλισμό να πετύχει.

Μη χάσετε το Μαρξισμό 95. Οι ιδέες της επανάστασης είναι τα καλύτερα εργαλεία για να μετατρέψουμε το θυμό μας ενάντια στη σημερινό σύστημα σε νικηφόρα δράση.

Περισσότερες από 50 συζητήσεις και μια πλούσια ποικιλία από θέματα και κύκλους θα είναι το περιεχόμενο του φετινού Μαρξισμού